

PRZEGLĄD RADCOWSKI

ISSN 2391-9159

Kwartalnik Okręgowej Izby Radców Prawnych we Wrocławiu

Nr 34/2022
Kwiecień

W NUMERZE

Chatwee OIRP WE WROCŁAWIU

DOSKONALENIE ZAWODOWE ONLINE

BAZA MATERIAŁÓW Z AUTOMATYCZNYM SYSTEMEM PRZYZNAWANIA PUNKTÓW SZKOLENIOWYCH

Kompleksowa Platforma Doskonalenia Zawodowego Weezycast

Porozumienie o współpracy z WSB i DSW

Ślubowanie aplikantów radcowskich

W związku z zaistniałą sytuacją międzynarodową związaną z agresją Federacji Rosyjskiej na Ukrainę Rada Okręgowej Izby Radców Prawnych we Wrocławiu, jako

pierwsza w Polsce, w dniu 24 lutego 2022 r. przyjęła stanowisko, w którym wyraża solidarność ze społeczeństwem ukraińskim oraz ukraińskimi prawnikami. Poniżej treść uchwały.

STANOWISKO NR 2 RADY OIRP WE WROCŁAWIU Z DNIA 24 LUTEGO 2022 R. W SPRAWIE INWAZJI FEDERACJI ROSYJSKIEJ NA UKRAINĘ

Na podstawie art. 52 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 75 z późn. zm.) oraz § 2 ust. 2 Regulaminu działalności samorządu radców prawnych i jego organów (ustalonego Uchwałą Nr 34/VII/2008 Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 26 września 2008 r.; (t.j. załącznik do uchwały Nr 204/XI/2021 Prezydium Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 7 maja 2021 r. w sprawie ogłoszenia tekstu jednolitego Regulaminu działalności samorządu radców prawnych i jego organów), oraz w trybie art. 14 hb ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz.U. z 2021 r. poz. 2095 ze zm.) Rada Okręgowej Izby Radców Prawnych we Wrocławiu przedstawia swoje stanowisko w ww. sprawie:

Rada Okręgowej Izby Radców Prawnych we Wrocławiu wyraża sprzeciw w związku z rozpoczęciem operacji wojennych wojsk rosyjskich na Ukrainie, uznając je za rażące pogwałcenie podstawowych zasad prawa międzynarodowego.

Nie możemy zaakceptować sytuacji, w której narusza się suwerenność oraz integralność

terytorialną niepodległego państwa, narażając jego mieszkańców na utratę zdrowia i życia oraz dewastację dorobku materialnego i duchowego.

Samorząd radców prawnych OIRP we Wrocławiu pozostaje solidarny ze społeczeństwem ukraińskim i deklaruje gotowość udzielenia wsparcia jej obywatelom na każdej płaszczyźnie, której będzie wymagała dynamicznie zmieniająca się sytuacja.

Radcowie prawni Izby wrocławskiej pozostają solidarni z członkami Ukraińskiej Krajowej Izby Adwokackiej. Wrocław w sposób szczególny jest historycznie i kulturowo związany z naszymi wschodnimi sąsiadami.

Nie bądźmy obojętni w tych trudnych dla narodu ukraińskiego chwilach. ●

Otrzymują:

1. KRRP
2. Ministerstwo Sprawiedliwości
3. a/a

Zamiast słowa wstępnego...

Są pewne rzeczy, dla których nie ma odpowiednich słów. Wydarzenia, które na stałe zmieniają porządek świata. Przemoc, dla której nigdy nie było i nigdy nie będzie usprawiedliwienia. Tragedie, które w imię partykularnych interesów jednostek, dotyczą bezbronnych ludzi, w szczególności tych najmłodszych. Jest to też dla nas sprawdzian, jak odnajdujemy się w tej sytuacji. Od pierwszego dnia agresji Federacji Rosyjskiej na Ukrainę Polacy stają na wysokości zadania. Wsparcie rzeczowe, wsparcie finansowe, wolontariat, pomoc prawna, pomoc medyczna, wreszcie bezpośrednia osobista pomoc, dzięki której uchodźcy znajdują dach nad głową – to tylko niektóre przykłady zwykłej, ludzkiej, przyzwoitej postawy!

Również OIRP we Wrocławiu od pierwszego dnia wojny na Ukrainie aktywnie włączyła się w pomoc dla uchodźców, czyniąc to we współpracy zarówno z samorządowymi Wrocławskim Centrum Rozwoju Społecznego (punkt w Przejściu Dialogu) czy wrocławskim Starostwem Powiatowym (w siedzibie Starostwa przy ul. Kościuszki 131), jak i z Dolnośląskim Urzędem Wojewódzkim (Akademik T-16 przy ul. Wittiga 4) oraz organizacjami społecznymi, takimi jak Fundacja Ukraina czy Instytut Praw Migrantów (w każdym z tych miejsc). Członkowie naszego samorządu zawodowego (radcowie i aplikanci radcowscy) w ramach organizowanych przez izbę działań całkowicie pro bono (DZIĘKUJEMY IM za ten szlachetny gest serca!) udzielają podstawowych porad prawnych związanych przede wszystkim z kwestiami legalizacji pobytu, uzyskaniem pozwolenia na pracę, czy dostępem do możliwych świadczeń na terytorium Polski, opieki nad małoletnimi czy też możliwości wyjazdu do innych państw strefy Schengen. Komunikacja odbywa się po polsku, ukraińsku, rosyjsku i angielsku. W chwili wydawania niniejszego numeru „Przeglądu” w akcję włączyło się już kilkudziesięciu radców i radczyń prawnych oraz aplikantów i aplikantek radcowskich. Potrzeby są jednak ogromne, dlatego apelujemy do członków i członkiń naszego samorządu o dalsze wsparcie.

OIRP we Wrocławiu, poza udzielaniem porad prawnych uciekinierom z obszarów objętych wojną, angażuje się w inne akcje pomocowe. Dla przykładu, dzięki nawiązaniu kontaktu z Ukraińską Narodową Izbą Adwokacką rozpoczęła się zbiórka środków finansowych (przelewy prosimy kierować na konto Fundacji Radcowie Razem) i rzeczowych dla prawników ukraińskich pozostałych w ojczyźnie. Samorząd wspiera też własnych członków, organizując szkolenia oraz przygotowując materiały informacyjne (tu też ogromna praca włożona przez naszych wolontariuszy). Wrocławska OIRP uczestniczy także czynnie w inicjatywach podejmowanych przez Krajową Izbę Radców Prawnych, dzieląc się nie tylko doświadczeniem, ale również pomocą świadczoną przez osoby będące członkami naszej izby. Warto wreszcie też wspomnieć o wielkim wkładzie członka izby wrocławskiej r. pr. Filipa Rakoczego-Nazimka

przy przygotowywaniu ekspertyz oraz projektów normatywnych dla Ośrodka Badań Studiów i Legislacji KRRP, które były składane podczas prac nad ustawą o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.

Osoby, które chciałyby wziąć udział w dalszych działaniach, mogą zgłosić swój akces na adres: dyzury.ukraina@oirp.wroclaw.pl albo w innych sprawach pomocowych (czyli nie związanych z dyżurami w punktach konsultacyjnych) na adres ukraina@oirp.wroclaw.pl. Można też kontaktować się w sprawach związanych z pomocą świadczoną we Wrocławiu bezpośrednio z koordynującą akcją mec. Beatą Janikowską (bjanikowska@oirp.wroclaw.pl), a w sprawach dotyczących akcji organizowanych przez KIRP z mec. Jerzym Makowskim (makowski@kirp.pl).

Bądźmy solidarni z Ukrainą!

Redakcja „Przeglądu Radcowskiego”

Punkt informacyjny dla obywateli Ukrainy w przejściu świdnickim (Przejście Dialogu) we Wrocławiu. Na zdjęciu, od prawej: Dziekan OIRP Wrocław Tomasz Scheffler, mec. Filip Rakoczy-Nazimek oraz mec. Jerzy Makowski w pierwszym dniu funkcjonowania punktu informacyjny; fot. OIRP we Wrocławiu

Spis treści

06 KALENDARIUM

Z ŻYCIA SAMORZĄDU

- 07 **Kronika Rady OIRP we Wrocławiu**
Maciej Różewicz
- 09 **Spotkanie z Wiceprezesem Krajowej Ukrainińskiej Izby Adwokackiej i adwokatami oraz sędziami z Ukrainy**
r. pr. Izabela Konopacka
- 16 **Nowa odsłona EXTRANETU OIRP we Wrocławiu**
Małgorzata Nierzewska
- 18 **Porozumienie o współpracy pomiędzy OIRP, WSB i DSW we Wrocławiu**
Krystian Mularczyk
- 20 **Pierwsze wspólne posiedzenie Rady kierunków Prawo i Prawo w Biznesie**
Krystian Mularczyk
- 22 **Kolejne posiedzenie Rady Kierunku konsulting prawny i gospodarczy za nami**
Krystian Mularczyk
- 25 **Porozumienie o współpracy pomiędzy OIRP we Wrocławiu a WSB we Wrocławiu**
Krystian Mularczyk
- 28 **Witamy nowych radców prawnych**
Beata Kozieł

SENIORZY SENIOROM

- 29 **Co za rok, co za czasy?**
Krystyna Stoga

ZAGADNIENIA PROBLEMOWE

- 31 **Ocena ryzyka w praktyce działalności radców prawnych**
Hubert Sarżyński
- 39 **Wykorzystanie sztucznej inteligencji w ocenie zdolności kredytowej**
Weronika Mróz
- 45 **Zmiany w ustawie z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach**
Marta Bakun
- 52 **Głosowanie nad układem w postępowaniu restrukturyzacyjnym**
Aleksandra Pakuła
- 56 **Rozprawy zdalne w KPC – postulatory *de lege lata* i *de lege ferenda***
Anna Zalesińska

59

RECENZJA

Recenzja publikacji „Metodyka pracy prawnika in-house”

Krystian Mularczyk

62

Przejrzeć, czy przeczytać i wykorzystać? Recenzja praktycznego komentarza „Postępowanie cywilne w czasie pandemii”

Katarzyna Sandecka

65

OKIEM RZECZNIKA DYSCYPLINARNEGO

Brak umowy z klientem jako delikt dyscyplinarny

Katarzyna Talkowska-Szewczyk

67

APLIKACJA

ślubowanie aplikantów radcowskich A.D. 2021

Robert Staszewski

69

Sylwetka Aplikanta – Dominika Fikus-Graf

Milena Szostak-Kałużka

70

SZKOLENIA

Kompleksowa Platforma Doskonalenia Zawodowego Weezycast od stycznia 2022 r. w OIRP we Wrocławiu!

Joanna Zimoń-Frankiewicz

73

Sprawozdanie ze szkolenia wyjazdowego w Karpaczu oraz z zawodów w piłkarzyki o puchar Dziekana OIRP we Wrocławiu

Krystian Mularczyk

75

WSPÓŁPRACA Z ZAGRANICĄ

Unijny jednolity rynek cyfrowy, czyli jak prawnicy FBE mogą pomóc przedsiębiorcom w związku z nadchodzącymi zmianami legislacyjnymi (DSA, DMA, AI Act)

Maria Dymitruk

78

NOWE TECHNOLOGIE

„Nieśmiertelny Twórca” – sztuczna inteligencja i prawa własności intelektualnej

Wojciech Lamik

80

WYDARZENIA

Konsultacje psychologiczne

Sylvia Filińska

82

Program: WellBeing – cykl spotkań

Sylvia Filińska

84

FELIETON

Salvator Mundi – Zbawiciel Świata – Leonarda Da Vinci

Radosław Gąsior

88

Język prawny/język prawniczy. O zrozumieniu prawa słów kilka

Sławomir Szczerba

• KWIECIEŃ •

PN	WT	ŚR	CZ	PT	SB	ND
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	

• CZERWIEC •

PN	WT	ŚR	CZ	PT	SB	ND
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30			

07
kwietnia

Webinarium

„Pełnomocnik w postępowaniu przed sądem administracyjnym w aspekcie spraw podatkowych”

13
kwietnia

Wellbeing

„Cieśń nadgarstka, drętwienie palców – jak samemu sobie pomóc?”

21
kwietnia

Webinarium

„Radca prawny: obrońca albo pełnomocnik w procesie o przestępstwo lub przestępstwo skarbowe – wybrane zagadnienia”

21
kwietnia

Webinarium

Wypalenie zawodowe – czy dotyka najbardziej zaangażowanych?”

22
kwietnia

II Wrocławskie Seminarium Cywilnoprocesowe

„Dowody elektroniczne w postępowaniu cywilnym”

25
kwietnia

Seminarium radcowskie

„Podstawy prawne nakazów sądowych przeciwko pośrednikom internetowym”

10–13
maja

Egzaminy radcowskie

• MAJ •

PN	WT	ŚR	CZ	PT	SB	ND
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

12
maja

Webinarium

„Big Data, predykcja i decyzje podejmowane przez Sztuczną Inteligencję”

13–15
maja

Szkolenie Wyjazdowe – Trzebieszowice

16
maja

Wellbeing

„Krótkie ćwiczenia rozluźniające i rozciągające całego ciała do wykonywania przy stanowisku pracy”

19–22
maja

Ogólnopolska Konferencja Sędziów i Rzeczników Dyscyplinarnych

20
maja

Konferencja naukowa

„Europejskie rodzinne prawo procesowe. Rozporządzenie Bruksela II ter”

26
maja

Webinarium

„Asertywność i obrona przed manipulacją w pracy radcy prawnego”

30
maja

Seminarium radcowskie

„Wolność słowa i jej granice”

09
czerwiec

Webinarium

„Postępowanie odwoławcze w dobie pandemii”

20
czerwiec

Wellbeing

„Prawidłowe ustawienie/dobór biurka i krzesła do pracy”

23
czerwiec

Webinarium

„Jak zwiększyć efektywność osobistą w pracy”

Kronika Rady OIRP we Wrocławiu

r. pr. **Michał Różewicz**

Od ostatniego numeru „Przeglądu” Rada OIRP we Wrocławiu podjęła następujące uchwały/zajmowała się następującymi problemami... W normalnych okolicznościach pewnie na tym skupiłbym się, pisząc kolejną informację kronikarską, ale okoliczności nie są normalne. Jest 28 lutego 2022 r., za oknem promienie wiosennego słońca delikatnie budzą do życia naturę, a w tym samym czasie w telewizji widzę obrazy walk na Ukrainie i słyszę w radiu, że rozpoczęły się rozmowy o zawieszeniu broni na Białorusi. W takim czasie uchwały podjęte przez Radę OIRP we Wrocławiu schodzą na plan dalszy.

Zacznę więc nie od uchwał, ale od dokumentu, który ma mniejszy wpływ na funkcjonowanie naszej Izby, ale myślę, że prezentuje odczucia i opinie całego środowiska dolnośląskich radców prawnych tj. Stanowisko nr 2 Rady OIRP we Wrocławiu z dnia 24 lutego 2022 r. w sprawie inwazji Federacji Rosyjskiej na Ukrainę. Dokument, który nie ma wprawdzie żadnej mocy prawnej i oczywiście nie może mieć realnego wpływu na działania wojenne, ale stanowi głośne i jednoznaczne NIE naszego środowiska dla łamania prawa międzynarodowego, praw człowieka i ludzkiej godności przez Rosję, pod reżimem Władimira Putina. Dokument, który

był redagowany i głosowany na gorąco w trybie obiegowym: w samochodzie, w oczekiwaniu na posiedzenie w Sądzie, w podróży, można by rzec „w biegu”, bo jak chyba wszyscy, członkowie Rady byli zaskoczeni nagłą inwazją na Ukrainie. Pomimo tego, wydaje mi się, że dobrze oddaje uczucia i sprzeciw nas wszystkich. Ważne jednak, że został on przyjęty niemalże natychmiast, gdy część większych organizacji za świata sportu, kultury czy nawet rządów przyjęło postawy bardziej zachowawcze czy wręcz kunktatorskie.

Nie będzie też chyba zbyt daleko idącym twierdzeniem, że nasza społeczność zdała egzamin z solidarności, gdyż nie poprzestaliśmy wszyscy na słowach i gestach, ale za nimi poszły czyny. Nasz samorząd zaangażował się mocno w pomoc materialną dla uchodźców oraz osób pozostających na terytorium Ukrainy (zbiórki odzieży, żywności, środków czystości, leków i opatrunków), jak również wsparciu prawnym w ramach bezpłatnych porad udzielanych w szczególności obywatelom Ukrainy, którzy zamieszkują Polskę i starają się sprowadzić rodziny. W dalszym ciągu prowadzone są też kolejne działania i koordynowane szkolenia z pomocą w legalizacji pobytu uchodźców na terytorium Rzeczypospolitej i Unii Europejskiej, gdyż w ten sposób najlepiej możemy pomóc, wykorzystując naszą wiedzę i doświadczenia.

Pokrótce, wskazując na przebieg pracy Rady od początku grudnia 2021 r., warto zwrócić uwagę, że w dniu 21 grudnia 2021 r. podjęta została uchwała o zmianie uchwały w sprawie finansowania prac budowlanych w siedzibie Izby. Przedstawione i zatwierdzone zostały oferty na instalację urządzeń klimatyzacyjnych w budynku Izby. Konieczność zmiany dotychczasowej uchwały wynikała z powodu

zostały uchwały dotyczące m.in. wykazu wykładowców, planu szkolenia oraz planów zajęć poszczególnych grup i roczników aplikantów.

Z kolei na posiedzeniu Rady w dniu 25 stycznia 2022 r. podjęte zostały uchwały o ustaleniu terminów płatności za aplikację, wynagrodzeń dla prowadzących zajęcia dla aplikantów oraz wynagrodzeń dla

Fot. OIRP we Wrocławiu

zwiększenia liczby urzędzeń, które obejmą wszystkie kondygnacje. Wiązało się to ze zmianą środków finansowych przeznaczonych na ten cel, chociaż z perspektywy kilkuletniej, przyjęte rozwiązanie wydaje się bardziej racjonalne i zgodne z zasadami prawidłowego funkcjonowania systemu klimatyzacji, co potwierdzał również wykonawca obecny na posiedzeniu Rady.

Przełom roku to zawsze gorący okres w obszarze aplikacji i szkolenia nowych pokoleń radców prawnych. Na posiedzeniu Rady OIRP we Wrocławiu w dniu 28 grudnia 2021 r. głosowaniu poddane

członków komisji egzaminacyjnych i przeprowadzających kolokwia dla aplikantów.

Na najbliższych posiedzeniach, poza standardowymi, bieżącymi uchwałami wpisowymi i skreśleniowymi oraz socjalnymi, były planowane tematy związane z obchodami 40-lecia obowiązywania ustawy o radcach prawnych i jednocześnie istnienia naszego samorządu. Niemniej, obecne okoliczności sprawiają, że wszyscy myślimi jesteśmy z naszymi ukraińskimi sąsiadami i zastanawiamy się w jaki sposób jeszcze możemy im pomóc, a inne kwestie schodzą na plan dalszy. •

Spotkanie z Wiceprezesem Krajowej Ukraińskiej Izby Adwokackiej i adwokatami oraz sędziami z Ukrainy

r. pr. **Izabela Konopacka**

Wirtualnie przytuliliśmy nasze koleżanki i kolegów – prawników z Ukrainy – tak o spotkaniu, które miało miejsce 28 lutego 2022 r. napisał jeden z jego uczestników – włoski adwokat Michele Calantropo.

Półtoragodzinne spotkanie online, zorganizowane przez Komisję ds. Współpracy z Zagranicą przy OIRP we Wrocławiu oraz Federację Adwokatów Europejskich (FBE), przebiegło w bardzo serdecznej, acz emocjonującej atmosferze z uwagi na dramatyczne okoliczności, w jakich znaleźli się ukraińscy prawnicy.

W spotkaniu wzięł udział Wiceprezes Adwokatury Ukraińskiej – Valenty Gvozdy, który:

- » podkreślił pilną potrzebę przesyłania krótkich pisemnych deklaracji wsparcia ze strony samorządów prawniczych dla prawników ukraińskich, zawierających wskazanie, jakie samorzady taką deklarację przekazują, a także słowa otuchy i wyrazy solidarności;
- » wskazał na potrzebę przygotowania przez państwa przyjmujące uchodźców

Fot. Mathias P.R. Reding – Pexels.com

wojennych przewodników z informacją o pomocy prawnej i udzielania pomocy prawnej (tu, w dyskusji, zapewniono, że radcy prawni w Polsce już świadczą taką pomoc pro bono, że zorganizowali się i wciąż się organizują w tym zakresie,

a także że istnieją już poradniki – przewodniki po prawach dla uchodźców i informatory gdzie mogą oni uzyskać pomoc; w tym kontekście przedstawiono inicjatywę OIRP we Wrocławiu oraz KIRP);

- » nadmieniał, że Ukraińcy potrzebują wsparcia finansowego; wielu adwokatów ukraińskich już walczy z najeżdżącą rosyjskim; na razie nie ma informacji o ofiarach śmiertelnych wśród adwokatów, są jednak ranni (jest ich wielu), wielu też straciło różne składniki mienia, w tym ostrzał artyleryjski pozbawił niektórych dachu nad głową;
- » skonkretyzował kwestię wsparcia finansowego na rzecz adwokatury, która w miarę możliwości stara się wykonywać swoje obowiązki w państwie ogarniętym konfliktem zbrojnym – można je kierować na następujące numery rachunków bankowych:

DOTACJE DLA KRAJOWEJ UKRAIŃSKIEJ IZBY ADWOKACKIEJ

1)

Nazwa banku: JP Morgan Chase Bank, New York, USA

Kod SWIFT banku: CHASUS33

Numer rachunku: 001-1-000080

2)

Nazwa banku: The Bank of New York Mellon, New York, USA

Kod SWIFT banku: IRVT US 3N

Numer rachunku: 890-0085-754.

Prawnicy ukraińscy (mowa była o adwokatach i sędziach) potrzebują także wsparcia dla członków swoich rodzin, którzy zostali uchodźcami wojennymi. To wsparcie to nie tylko dach nad głową, ale i transport.

W tym miejscu zwrócono się przede wszystkim do polskich radców prawnych i informatory gdzie mogą oni uzyskać pomoc; w tym kontekście przedstawiono inicjatywę OIRP we Wrocławiu oraz KIRP);

Jeżeli chodzi o sytuację prawników na Ukrainie, to działają strony internetowe, gdzie przedstawiane są rzetelne dane dotyczące sytuacji na w tym kraju, w tym sytuacji ukraińskich prawników. Taką stroną uruchomili np. Czesi (<https://advokatnide-nik.cz/2022/02/26/na-vyzvu-predstavenstva-cak-zareagovaly-desitky-advokatu-a-hlasi-se-dalsi-dekujeme/>); inne strony ukraińskie z rzetelnymi informacjami to: www.unba.org.ua oraz https://uba.ua/eng/Russian_aggression/.

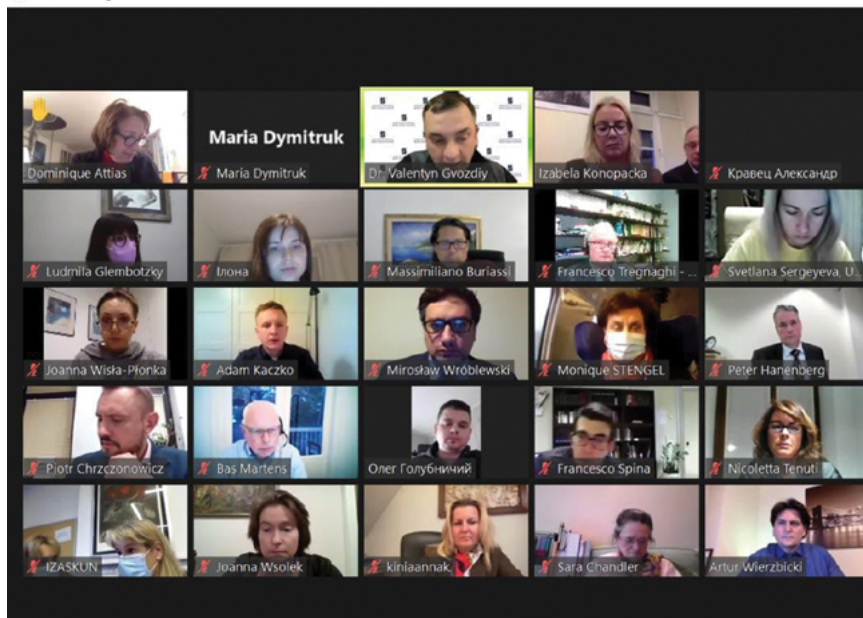
Informacje na stronach ukraińskich dostępne są w języku angielskim.

Adwokaci wprost mówią także o pilnej potrzebie wsparcia militarnego w odparciu agresji (decyzje w tym zakresie są na razie zbyt opieszale; więcej się mówi, niż robi).

Do adwokatów z Ukrainy płyną słowa solidarności od prawników zachodnio-europejskich, prezydentów samorządów prawniczych z różnych państw, międzynarodowych organizacji prawniczych, od indywidualnych prawników codziennie realizujących swoje prawnicze obowiązki.

Na spotkaniu prawnicy z Niemiec, Włoch, Francji, Hiszpanii i Wielkiej Brytanii mówili o różnych inicjatywach pomocy ze strony władz swoich państw, m.in. w zakresie pomocy uchodźcom.

Wiceprezes Adwokatury Ukraińskiej poinformował, że rosyjscy prawnicy – w pierwszym swoim oficjalnym oświadczeniu tuż po agresji – wsparli słowami solidarności prawników ukraińskich. Użyto takich określeń jak „agresja” i „wojna”. W następnym

Fot. OIRP we Wrocławiu

oświadczeniu, opublikowanym dzień później, retoryka była już diametralnie odmienna. Prawnicy białoruscy, w sposób oficjalny, nie zajęli jakiegokolwiek stanowiska wobec bieżącej sytuacji politycznej i wobec dziejących się faktów. Milczą. Adwokatura ukraińska wielokrotnie wspierała prawników białoruskich, gdy oni angażowali się w słuszne działania w swoim państwie.

Podsumowując spotkanie i kwestię niesienia pomocy dla ukraińskich adwokatów, potrzebne są, we wskazywanej kolejności: pisemne słowa wsparcia, pomoc finansowa pomoc rodzinom adwokatów uchodzącym z ogarniętej wojną Ukrainy.

Obecnie członkowie Komisji ds. Współpracy z Zagranicą opracowują listę kontaktów

prawników z różnych krajów europejskich, gotowych świadczyć pomoc pro-bono na rzecz obywateli z Ukrainy. Należy bowiem mieć na uwadze, że część przybyszów z Ukrainy zamierza z Polski wyjechać do innych krajów europejskich, gdzie będzie poszukiwać ochrony.

Pod adresem polskich prawników, niosących pomoc przybyszom z Ukrainy, padło wiele ciepłych słów od ukraińskich koleżanek i kolegów, a ze strony przedstawicieli naszego radcowskiego samorządu (na spotkaniu był obecny także Dziekan Tomasz Scheffler) nie zabrakło zapewnień o solidarności, nieustającym wsparciu i gotowości niesienia pomocy na rzecz zarówno osób przybywających z Ukrainy, jak i adwokatów, którzy pozostali tam, aby wspierać swoją ojczyznę. •

НАЦІОНАЛЬНА АСОЦІАЦІЯ
АДВОКАТІВ УКРАЇНИ
РАДА АДВОКАТІВ
УКРАЇНИ

UKRAINIAN NATIONAL
BAR ASSOCIATION
BAR COUNCIL OF
UKRAINE

04070, м. Київ, вул. Борисоглібська, буд. 3, 5-й поверх,
тел: +38 (044) 392-73-71
email: info@unba.org.ua, веб-сайт: www.unba.org.ua

5th floor, 3 Borysoglibska st., Kyiv, 04070, Ukraine
phone: +38 (044) 392-73-71
email: info@unba.org.ua, web-site: www.unba.org.ua

25 February, 2022.

Kyiv, Ukraine

Dear Colleagues,

We highly appreciate the support from many of our colleagues, which we feel every second of this dreadful and challenging time.

We never thought we would need financial assistance from anyone but now everything has dramatically changed. Putin's army is killing our civilians and destroying our homes. Ukrainian attorneys, their families, small children and elderly parents are dying, suffering and in fear. Just this morning a Russian rocket struck the apartment of one of our Kyiv city attorneys, and only by a miracle she is still alive. Yuliya is a real hero because not only did she survive the attack, but she immediately saved several small children from the debris of this building and brought them to a safe shelter. Many other of our colleagues are experiencing similar traumas from this unwanted war of Russian aggression.

Our colleagues and partners are in critical need of financial support. Inflation and currency devaluation, combined with food and fuel shortages are making daily life severely difficult. Unfortunately, the remaining funds of the National Bar Association are near empty. We kindly ask you to give financial assistance now to support our Ukrainian attorneys and our families. Below are the banking details of the Ukrainian National Bar Association. Please share this letter among your friends, family and colleagues. We need your support now more than ever.

Thank you very much.

Bank details for donations in the USD:

Company Name: **Ukrainian National Bar Association**

Company address: UA 04070 Kyiv, Borisoglibska, 3

IBAN Code: UA373052990000026000026207192

Name of the bank: JSC CB "PRIVATBANK", 1D HRUSHEVSKOHO STR., KYIV, 01001, UKRAINE

Bank SWIFT Code: PBANUA2X

Purpose of the payment: Donation to the Ukrainian National Bar Association

Correspondent banks:

Account in the correspondent bank: 001-1-000080

SWIFT Code of the correspondent bank: CHASUS33

Correspondent bank: JP Morgan Chase Bank, New York, USA

Alternative account in second correspondent bank: 890-0085-754

SWIFT Code of the correspondent bank: IRVT US 3N

Correspondent bank: The Bank of New York Mellon, New York, USA

Sincerely,

Valentyn Gvozdiy

Vice President of the Ukrainian National Bar Association,

CCBE Statement on the invasion of Ukraine

25/02/2022

The Council of Bars and Law Societies of Europe (CCBE) represents the bars and law societies of 45 countries, and through them more than 1 million European lawyers. Since its creation, the CCBE has been at the forefront of advancing and defending the legal principles upon which democracy and the rule of law are based.

The CCBE joins EU institutions and the international community in their demand that Russia immediately ceases its illegal invasion of Ukraine. All States must respect the fundamental obligations, values, principles and freedoms set out in the Charter of the United Nations, the Statute of the Council of Europe, the European Convention on Human Rights, Budapest Memoranda on Security Assurances, and other general principles of public international law, including the Rome Statute of the International Criminal Court.

The CCBE strongly condemns the actions which breach these fundamental and generally accepted principles of international law. Respect for international laws and treaties must be maintained and upheld. In the current tragic context in which the Ukrainian people find themselves, the need to uphold the rule of law is of paramount importance.

The CCBE unequivocally condemns the invasion of Ukraine by Russia. The unwarranted invasion of a sovereign state represents an egregious attack on the rule of law. We welcome the statement of the Prosecutor of the International Criminal Court.

"I remind all sides conducting hostilities on the territory of Ukraine that pursuant to the declaration lodged on 8 September 2015, accepting jurisdiction of the International Criminal Court ("ICC" or the "Court"), my Office may exercise its jurisdiction over and investigate any act of genocide, crime against humanity or war crime committed within the territory of Ukraine since 20 February 2014 onwards.

Any person who commits such crimes, including by ordering, inciting, or contributing in another manner to the commission of these crimes, may be liable to prosecution before the Court, with full respect for the principle of complementarity. It is imperative that all parties to the conflict respect their obligations under international humanitarian law."

We call on the Prosecutor to commence an immediate investigation in this respect with a view to the trial of the President of Russia, Vladimir Putin, and his accomplices. The Ukrainian people deserve the protection of the international legal order.

The CCBE attaches particular importance to the respect of the universal values of human dignity, freedom, equality and solidarity and, therefore, insists that Europe must remain an area of peace, freedom, security and justice. In particular, we express solidarity with our Ukrainian colleagues under attack.

We are mindful also of the position of those Russian colleagues who do not feel able to speak out against this illegal war for fear of their lives.

The CCBE additionally stresses that the right to asylum should be respected and assured in this context and humanitarian assistance provided to those in need. EU Member States and other European States are, therefore, encouraged to take the necessary measures in the field of border management and asylum to help people fleeing conflict and violence. Finally, the CCBE encourages lawyers to provide legal assistance to people seeking international protection and welcomes the fact that many legal professionals are already engaged in such actions.

STATEMENT EUROPEAN BARS FEDERATION

FBE stands with Ukraine, its citizens and the Ukrainian National Bar Association and condemns a blatant violation of international law by Russia

The European Bars Federation (FBE) representing 250 National and Regional Bars and therefore 1 million lawyers condemns the military actions undertaken by Russia against the Ukraine and stands in solidarity with its citizens including all the lawyers pursuing their profession in these difficult moments. The FBE as European voice of legal professionals urges Russia to immediately cease the invasion and respect Ukraine's sovereignty and its territorial integrity as this attack threatens the lives of millions and constitutes a serious violation of international law. The FBE will stay united with the Ukrainian National Bar Association and all the Ukrainian colleagues and will support them on every possible occasion in these dark moments and expresses hopes that this unprovoked and unjustified military attack will not go unpunished.

ASSOCIATION EUROPÉENNE DES AVOCATS
EUROPEAN ASSOCIATION OF LAWYERS

Brussels, 25 February 2022

STATEMENT OF THE BOARD OF DIRECTORS

On behalf of the European Association of Lawyers (AEA-EAL), we strongly condemn the aggression of the Russian Federation towards the Republic of Ukraine.

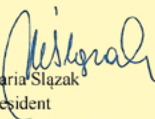
The aggression initiated by President Putin is an attack on fundamental principles of democracy, human rights, and international order in Europe.

This act of war is a clear violation of international law, including the Charter of the United Nations, the Charter of Paris for a New Europe, OSCE Charter for European Security, and Budapest Memorandum on Security Assurances.

Universally recognized law clearly prohibits the use of force or threat of its use in international relations except for self-defense or acting based on the resolution of the UN Security Council. Both exceptions are not applicable in this context.

We express our solidarity with the Nation of Ukraine and appeal to the authorities of all states to undertake steps ensuring full support for victims of war.

We call our Members and Friends to engage in any possible help for citizens of Ukraine, including pro bono legal aid and assistance.

Maria Słazak
President

Nowa odsłona EXTRANETU OIRP we Wrocławiu

Małgorzata Nierzewska

Moduł Extranetu jest z nami praktycznie od początku istnienia strony internetowej, wykorzystywany jednak w minimalnym stopniu przez członków naszego samorządu.

Rozwój technologiczny z jednej strony, potrzeba większego bezpieczeństwa danych z drugiej, w czasie wzmożonej komunikacji na odległość wymuszają zmiany. Nie bez znaczenia jest też fakt powszechnego korzystania dzisiaj przez użytkowników z urządzeń mobilnych. Wobec tego zaistniała konieczność „napisania” od nowa extranetu w zaawansowanym technologicznie języku internetowo-webowym.

Zmianą widoczną „na pierwszy rzut oka” jest nowa szata graficzna, która zwiększyła znacząco czytelność informacji i funkcjonalność nowego extranetu. Bez względu na rodzaj przeglądarki, nowy extranet działa prawidłowo.

Najistotniejszą zmianą, z punktu widzenia użytkownika, są nowe usługi, a mianowicie:

- » dostęp do danych ewidencyjnych zamieszonych w bazie SORP i możliwość zgłaszania zmian;
- » dostęp do modułu szkoleniowego (sprawdzenie ilości uzyskanych punktów w bieżącym cyklu szkoleniowym);

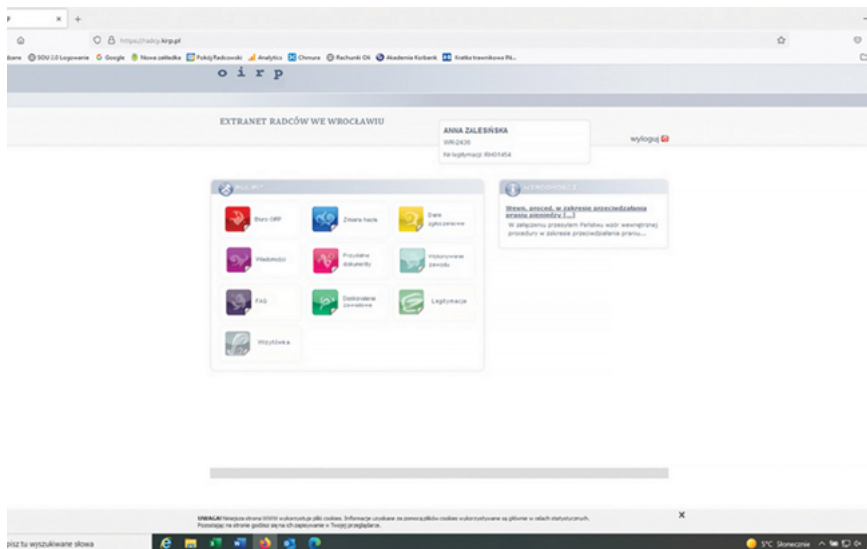
Fot. akitada31 – Pixabay.com

- » dostęp do modułu składkowego (sprawdzenie stanu płatności składek członkowskich i opłat za szkolenia).

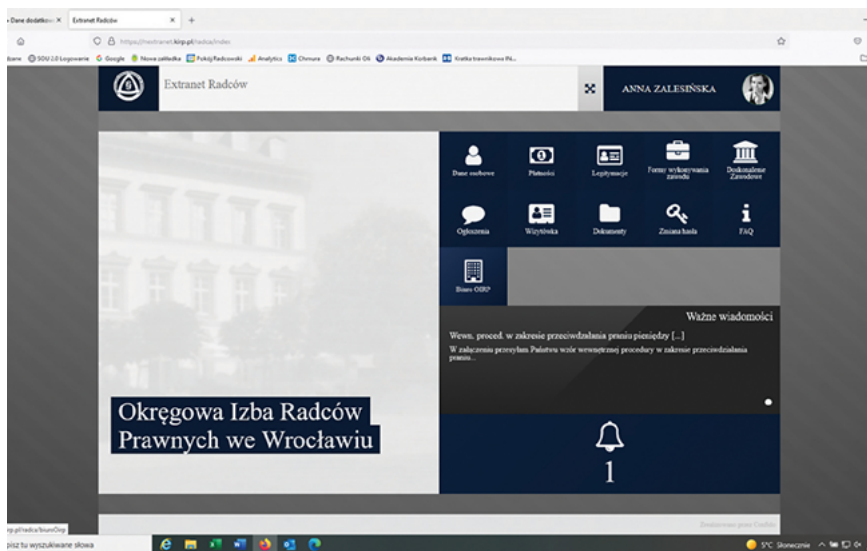
Generalnie rozwój extranetu idzie obecnie w kierunku centralizacji usług i szybkości reagowania, tzn. wprowadzania zmian i nowych modułów. W najbliższej przyszłości planowana jest nowa usługa: „Biblioteka linków”, w której będzie można pobierać linki do stron przydatnych dla radców i aplikantów.

Zachęcamy Państwa do podzielenia się swoimi uwagami czy pomysłami mogącymi jeszcze bardziej usprawnić działanie tego narzędzia, aby był powszechnie wykorzystywany przez członków naszej Izby.

Na następnej stronie prezentujemy dla porównania wygląd starego i nowego Extranetu •

STARY VERSUS NOWY WYGLĄD EXTRANETU

Porozumienie o współpracy pomiędzy OIRP, WSB i DSW we Wrocławiu

r. pr. **Krystian Mularczyk**

Dziekan OIRP we Wrocławiu dr hab. Tomasz Scheffler i Kanclerz WSB dr Joanna Nogieć; fot. WSB we Wrocławiu

W dniu 18 stycznia 2022 r. Okręgowa Izba Radców Prawnych we Wrocławiu poszerzyła obszar współpracy z Wyższą Szkołą Bankową we Wrocławiu. Strony zawarły kolejne Porozumienie, którego przedmiotem będzie współpraca w obszarze kształcenia i badań naukowych.

Po stronie naszej Izby sygnatariuszami porozumienia byli Dziekan Okręgowej Izby Radców Prawnych we Wrocławiu dr hab. Tomasz Scheffler oraz Wicedziekan Okręgowej Izby Radców Prawnych we Wrocławiu Krystian Mularczyk, natomiast Wyższą

Szkołę Bankową we Wrocławiu reprezentowała Kanclerz dr Joanna Nogieć. O ile współpraca pomiędzy OIRP we Wrocławiu, a WSB we Wrocławiu nie jest niczym nowym, ponieważ omawiane Porozumienie stanowi kontynuację dotychczasowej współpracy, o tyle za novum można uznać dołączenie do tego Porozumienia Dolnośląskiej Szkoły Wyższej we Wrocławiu, którą w tym zakresie reprezentował Kanclerz – Krzysztof Kamiński.

Zgodnie z założeniami Sygnatariuszy, przedmiotowe trójstronne porozumienie ma na celu współpracę w zakresie

kształcenia członków wrocławskiego samorządu radcowskiego. Zarówno Wyższa Szkoła Bankowa we Wrocławiu, jak i Dolnośląska Szkoła Wyższa we Wrocławiu zobowiązały się do kształcenia Członków naszej Izby na preferencyjnych warunkach, poprzez udzielenie zniżek za opłaty za studia w wysokościach zależnych od wybranego przez studenta kierunku. W ramach zawartego Porozumienia OIRP we Wrocławiu zobowiązało się natomiast do promocji studiów znajdujących się w ofercie Wyższej Szkoły Bankowej we Wrocławiu poprzez odpowiednie informowanie w mediach społecznościowych oraz inne metody promowania kierunków studiów z oferty Uczelni. Powyższy zakres uzgodnień objął z momentem zawarcia przedmiotowego porozumienia także Dolnośląską Szkołę Wyższą we Wrocławiu, która, przystępując do tej kooperacji, zaoferowała członkom naszego samorządu swoją własną ofertę studiów. Rozwój osobisty oraz poszerzanie horyzontów nigdy nie było prostsze niż w obecnych czasach. Cieszymy się, że w ramach działalności naszej Izby możemy – choć w takim stopniu – ułatwić naszym członkom z perspektywy finansowej rozpoczęcie dodatkowych studiów w Wyższej Szkole Bankowej we Wrocławiu lub Dolnośląskiej Szkole Wyższej we Wrocławiu. W szerszej perspektywie można stwierdzić, że to ogólne działanie zmierzające do podnoszenia poziomu i doskonalenia kwalifikacji członków wrocławskiego samorządu. Jako zrzeszający ich podmiot odczuwamy z tego tytułu ogromną radość i satysfakcję.

Zarówno Okręgowa Izba Radców Prawnych, jak i Wyższa Szkoła Bankowa we Wrocławiu oraz Dolnośląska Szkoła Wyższa we Wrocławiu dostrzegają plusy wspólnej kooperacji i pozytywnego wpływu, jaki przynosi ona zarówno radcom prawnym, aplikantom, jak i wykładowcom

Od lewej: Dziekan OIRP Wrocław Tomasz Scheffler, mgr Agnieszka Ulman – Koordynator Klienta Biznesowego, Wicedziekan OIRP Wrocław Krystian Mularczyk, dr Joanna Nogiec – Kanclerz Wyższej Szkoły Bankowej we Wrocławiu, prof. dr hab. Marian Noga – Dyrektor Instytutu Współpracy z Biznesem przy WSB, dr Joanna Filaber – Menedżer Kierunku Prawo i Prawo w biznesie; fot. WSB we Wrocławiu

oraz studentom. Poszerzanie swojej wiedzy, zdobywanie kolejnych doświadczeń i tytułów naukowych jest czymś co pozwoli praktykom prawa, tj. radcom prawnym i aplikantom radcowskim jeszcze bardziej się doskonalić. Posiadanie wiedzy w coraz to szerszych dziedzinach, zwłaszcza w dziedzinach ściśle powiązanych z prawem lub nawet związanych z prowadzeniem i zarządzaniem praktyką prawa zwiększy konkurencyjność na rynku usług prawnych, podniesie poziom świadczonych usług, co przełoży się pozytywnie na promocję zawodu radcy prawnego.

Konkludując, Porozumienie opiera się na współpracy trzech instytucji, tj. wspólnej organizacji przedsięwzięć, wymianie doświadczeń oraz promowaniu edukacji. Nie ulega bowiem wątpliwości, że ta kooperacja jest wstępem do kolejnych inicjatyw. Biorąc pod uwagę powyższe, a w szczególności zakres oferty kształcenia już dziś zachęcamy Państwa do obserwowania strony internetowej OIRP we Wrocławiu oraz mediów społecznościowych naszej Izby, w tym facebookowych stron stałych Komisji. ●

Pierwsze wspólne posiedzenie Rady kierunków Prawo i Prawo w Biznesie

r. pr. Krystian Mularczyk

Fot. fauxels – Pexels.com

W dniu 26 stycznia 2022 r. odbyło się we Wrocławiu pierwsze wspólne posiedzenie Rady kierunków Prawo i Prawo w Biznesie studiów prowadzonych w Wyższej Szkole Bankowej we Wrocławiu. Jest to o tyle ważne dla nas, że od tej daty w skład Rady kierunku wchodzi przedstawiciel Okręgowej

Izby Radców Prawnych we Wrocławiu, choć formalne zawarcie umowy pomiędzy Uczelnią a naszym samorządem nastąpiło 25 lutego 2022 r. Podczas pierwszego posiedzenia OIRP we Wrocławiu reprezentowali Dziekan – dr hab. Tomasz Scheffler oraz Wicedziekan – mec. Krystian Mularczyk.

Rada, w trakcie posiedzenia, omówiła zakres swoich zadań, do których należy m.in. opracowywanie efektów uczenia się, przygotowywanie zmian programów studiów, w tym opracowywanie ścieżek kształcenia, monitorowanie jakości kształcenia, analizowanie potencjalnych i rzeczywistych problemów związanych z realizacją programu studiów oraz zgodności kierunkowych efektów uczenia się z potrzebami rynku pracy. Przedmiotem debaty było w pierwszej kolejności omówienie wyników rekrutacji na kierunki Prawo oraz Prawo w Biznesie na rok akademicki 2021/2022 z uwzględnieniem ich trybów oraz omówienie tendencji wzrostowych w odniesieniu do lat poprzednich.

Omówiono także takie kwestie jak zmiana programu nauczania. W tym zakresie nasi przedstawiciele – jako praktykujący radcowie prawni – mogli przedstawić swoje racje i stanowisko w omawianej kwestii, co z pewnością należy uznać za przydatne, ponieważ zdecydowanie są to osoby, które wiedzą jaki rodzaj zajęć przyda się przyszłym prawnikom od strony praktycznej.

W dalszej części spotkania przedyskutowano, zdaje się, najciekawsze punkty agendy, tj. odbywanie praktyk przez studentów WSB w instytucjach i kancelariach oraz innych, wyznaczonych przez samorządy prawnicze miejscach, a także prowadzenie badań naukowych u Partnerów Biznesowych. Z całą pewnością można stwierdzić, że zwłaszcza ten ostatni punkt agendy daje możliwości rozwoju i poznania prawa od innej, nie teoretycznej strony.

Warto dodać, że w skład Rady, oprócz wyżej wymienionych, wchodzi również przedstawiciele uczelni, przedstawiciele Okręgowej Izby Radców Prawnych we Wrocławiu, jak i przedstawiciele biznesu, a także studentów, tj. m.in.:

- » Małgorzata Czerwińska – Dyrektor Regionalna Oddziału Detalicznego PKO Banku Polskiego,
- » Dariusz Bielski – Radca prawny,
- » Joanna Rybak-Brzezinka – Dyrektor Izby Administracji Skarbowej,
- » Katarzyna Sobańska – Laskowska – Pełnomocnik Terenowy RPO we Wrocławiu,
- » Jarosław Jezierski z Centrum Prawa Bankowego i Informacji sp. z o.o.,
- » Anna Szubert – Naczelnik Dolnośląskiego Urzędu Skarbowego,
- » dr Anna Pol – Prodziekan ds. organizacji i rozwoju,
- » Agnieszka Ulman – Koordynator Klienta Biznesowego.

Spotkanie, choć odbyte zdalnie, przebiegło w bardzo sympatycznej i profesjonalnej atmosferze. Członkowie Rady mieli okazję do wypowiedzi w zakresie dotychczasowych doświadczeń związanych z prowadzeniem zajęć na przedmiotowym kierunku, a także przedstawienia refleksji z tym związanych.

Powyższe nie pozostawia jednak wątpliwości, że najbardziej istotnym punktem w agendzie obrad była dyskusja dotycząca wypracowania odpowiednich rozwiązań na przyszłość. Wsparcie merytoryczne przedstawicieli Okręgowej Izby Radców Prawnych we Wrocławiu w głównej mierze obejmuje wskazanie dobrych praktyk oraz rozwiązań, które mogłyby być wykorzystane w celu lepszego przygotowania studentów do praktyki zawodowej oraz związanych z tym ryzyk, standardów i oczekiwań.

Jest nam niezmiernie miło, że możemy w sposób rzeczowy przyczynić się do rozwoju edukacji na kierunkach prawnych i tym samym przyczynić się do podnoszenia standardów kształcenia. ●

Kolejne posiedzenie Rady Kierunku konsulting prawny i gospodarczy za nami

r. pr. **Krystian Mularczyk**

Dnia 1 lutego 2022 r. w formie zdalnej odbyło się posiedzenie Rady kierunku Konsulting prawny i gospodarczy – studiów prowadzonych wspólnie przez Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu, Uniwersytet Wrocławski, Okręgową Izbę Radców Prawnych we Wrocławiu oraz szeroko rozumianych przedstawicieli biznesu.

Omawiane posiedzenie zostało poświęcone podsumowaniu dotychczasowych działań realizowanych w ramach kierunku oraz analizie wyzwań i wskazaniu postulatów na przyszłość, jakie zarysowują się przed KPiG i studentami tegoż kierunku.

W agendzie spotkania uwzględniono następujące tematy do dyskusji:

1. Statystykę kierunku;
2. Omówienie wyników ankiet za rok akademicki 2020/2021 dot. oceny zajęć przez studentów;
3. Omówienie wyników ankiet za rok akademicki 2020/2021 dot. jakości kształcenia;
4. Omówienie tematów prac pod względem zgodności z efektami uczenia się;

5. Zatwierdzenie planu dla studentów rozpoczynających studia od roku akademickiego 2022/2023;
6. Zatwierdzenie zagadnień na egzamin magisterski w roku akademickim 2021/2022;
7. Jakość programu studiów;
8. Sprawy towarzyszące.

Jako pierwsze omówione zostały statystyki obrazujące historyczną i aktualną sytuację związaną z częścią organizacyjną kierunku. Obecnie na kierunku studiuje 87 studentów (47 na pierwszym roku i 40 na drugim roku studiów). Kierunek KPiG jest realizowany na studiach niestacjonarnych drugiego stopnia, gdzie rekrutacja stanowi trudniejsze wyzwanie niż w przypadku studiów na poziomie licencjackim. Pomimo pandemii i ograniczenia bezpośredniej formy realizowania dydaktyki zainteresowanie studentów zdobywaniem wiedzy na tym kierunku utrzymuje się na stałym poziomie.

W kolejnym punkcie obrad przedstawiono i przedyskutowano wyniki ankiet studenckich dotyczących anonimowej oceny zajęć dydaktycznych w roku akademickim

Fot. OIRP we Wrocławiu

2020/2021. Studenci oceniali merytorykę zajęć, sposób prowadzenia zajęć, stosunek prowadzącego do studentów oraz zwiększenie wiedzy i umiejętności. Rada zapoznała się z wynikami charakterystyk jakościowych i ilościowych służących monitorowaniu procesu kształcenia. Dyskusja dotyczyła między innymi uczestnictwa studentów w międzynarodowych programach mobilności, korzystania z Indywidualnego Planu Studiów (IPS) i Biznesowego IPS oraz publikacji naukowych przygotowanych przez studentów. Ważnym problemem, który utrudnia analizę wyników badań, jest niewielkie zaangażowanie studentów w udzielanie odpowiedzi na pytania ankietowe, a to natomiast utrudnia traktowanie odpowiedzi jako miarodajne i korygowanie programu nauczania oraz kadry wykładowej. Problem braku zainteresowania braci studenckiej w uczestniczeniu w tego rodzaju ankietach jest kwestią, która leży w ścisłym zainteresowaniu Rady. Celem naszych działań jest przede wszystkim zapewnienie, aby ta forma komunikowania opinii i oceny przedmiotów wchodzących w program nauczania była jak najbardziej rzetelna i umożliwiała podjęcie realnych kroków, zmierzających do ulepszenia systemu prowadzenia zajęć.

Dyskusja w dalszej kolejności dotyczyła zgodności tematów prac magisterskich, które zostały zaproponowane przez promotorów i studentów kierunku z efektami nauczania oraz programem studiów. W toku obrad zatwierdzono program dydaktyczny dla studentów rozpoczynających studia od roku akademickiego 2022/2023. Rada zaakceptowała także finalne zagadnienia na egzamin magisterski w roku akademickim 2021/2022.

Następnie rozpoczęto debatę nad jakością programu studiów. Pochylnono się nad spójnością pomiędzy programem studiów, potrzebami rynku pracy i oczekiwaniami studentów. Wyrażono postulat włączenia w większym stopniu do programu zajęć praktycznych, opartych na case study. Propozycja Rady dotyczy rozwiązywania przez studentów case-ów z praktyki gospodarczej w oparciu o najnowszy stan prawny, zagadnienia budzące problemy w praktyce gospodarczej oraz standardy praktyki prawa i biznesu. Uznano, że programy studiów są nowoczesne i odnoszą się do aktualnej sytuacji i trendów w praktyce biznesu. Aby taki standard dydaktyki utrzymać, zgłoszono propozycję zorganizowania spotkania studentów

Letycja Sołoducho-Pelc

Tadeusz Kocowski

Janusz M. Lichtarski

Marek Wąsowicz

Tomasz Scheffler

Krystian Mularczyk

Marcin Biskup

Bartłomiej Bednarz

Rada kierunku Konsulting prawny i gospodarczy; fot. Archiwum UE, Archiwum OIRP we Wrocławiu, Archiwum prywatne B. Bednarza, dolnoslascypracodawcy.pl

z kancelariami prawnymi i przedstawicielami branży konsultingowej. Podkreślono konieczność doprecyzowania treści, na jakie powinni zwrócić uwagę prowadzący zajęcia, aby proces dydaktyczny przebiegał zgodnie z celami i efektami kształcenia na kierunku. Przede wszystkim uczestnicy spotkania doszli do wspólnych wniosków, że aby proces edukacji dał oczekiwane efekty, konieczne jest połączenie teorii z praktyką i przygotowywanie studentów do przyszłej pracy, poprzez ćwiczenia oparte o rzeczywiste, nieabstrakcyjne stany faktyczne.

Zwrócono uwagę na problem ze skalą oceny, w odniesieniu do średniej ocen z ćwiczeń i wykładów.

W skład Rady wchodzi zarówno przedstawiciele obu uczelni, przedstawiciele Okręgowej Izby Radców Prawnych we Wrocławiu, jak i przedstawiciele biznesu, a także studentów, tj.:

- » dr inż. Letycja Sołoducho-Pelc – przewodnicząca,
- » prof. dr hab. Tadeusz Kocowski,

- » dr hab. Janusz M. Lichtarski, prof. UEW,
- » dr Marek Wąsowicz,
- » dr hab. Tomasz Scheffler, Okręgowa Izba Radców Prawnych we Wrocławiu,
- » Krystian Mularczyk, Okręgowa Izba Radców Prawnych we Wrocławiu,
- » Marcin Biskup, Dolnośląscy Pracodawcy Konfederacja Lewiatan – przedstawiciel biznesu,
- » lic. Bartłomiej Bednarz – przedstawiciel studentów.

Jako przedstawiciele biznesu, a dokładniej przedstawiciele praktyków prawa, cieszymy się, że mamy możliwość przedstawienia swoich opinii jako osoby, które mają na co dzień styczność zarówno z egzekucją prawa, jak i młodymi prawnikami, rozpoczynającymi swoją karierę. Z perspektywy wieloletniego doświadczenia w zawodzie, z całą pewnością możemy stwierdzić, że nasz wkład w kształtowanie programu nauczania przyszłych prawników lub osób, które będą mieć choćby pośredni kontakt z prawem, jest rzeczywisty i przyczyni się do podniesienia jakości kształcenia w tej dziedzinie. ●

Porozumienie o współpracy pomiędzy OIRP we Wrocławiu a WSB we Wrocławiu

r. pr. **Krystian Mularczyk**

Od lewej: Dziekan OIRP Wrocław Tomasz Scheffler, Wicedziekan OIRP Wrocław Krystian Mularczyk, prof. dr hab. Marian Noga – Dyrektor Instytutu Współpracy z Biznesem przy WSB, dr Joanna Filaber – Menedżer Kierunku Prawo i Prawo w biznesie; fot. WSB we Wrocławiu

W dniu 25 lutego 2022 r. Okręgowa Izba Radców Prawnych we Wrocławiu poszerzyła obszar współpracy z Wyższą Szkołą Bankową we Wrocławiu o kolejne jej obszary. Strony zawarły Porozumienie, którego celem jest współpraca w obszarze kształcenia i badań naukowych.

Po stronie Naszej Izby sygnatariuszami porozumienia byli Dziekan Okręgowej Izby Radców Prawnych we Wrocławiu **dr hab. Tomasz Scheffler** oraz Wicedziekan Okręgowej Izby Radców Prawnych **Krystian Mularczyk**. Sygnatariuszem po stronie Wyższej Szkoły Bankowej we Wrocławiu był Dyrektor Instytutu

Fot. WSB we Wrocławiu

Współpracy z Biznesem – **prof. dr hab. Marian Noga.**

Zgodnie z założeniami Sygnatariuszy, porozumienie ma na celu wieloobszarową kooperację. Wyższa Szkoła Bankowa we Wrocławiu z dniem zawarcia przez Strony przedmiotowego Porozumienia stała się Partnerem Biznesowym Okręgowej Izby Radców Prawnych we Wrocławiu, tym samym zobowiązując się do:

- » kształcenia Członków naszej Izby na preferencyjnych warunkach,
- » współpracy w ramach realizacji projektów naukowo-badawczych,
- » umożliwienia radcom prawnym i aplikantom z OIRP we Wrocławiu korzystania z biblioteki WSB we Wrocławiu,
- » umożliwiania publikacji w Zeszytach Naukowych,

- » umożliwienia uczestnictwa w konferencjach naukowych i seminariach.

W zakresie zobowiązań podjętych na gruncie tej współpracy oraz w ramach zawartego Porozumienia nasza Izba zobowiązała się do:

- » współdziałania w zakresie organizacji staży i praktyk dla studentów oraz absolwentów WSB we Wrocławiu,
- » wsparcia przy organizowaniu szkoleń,
- » opiniowania kierunku rozwoju Uczelni,
- » możliwości prowadzenia zajęć dydaktycznych w zakresie przedmiotów specjalnościowych.

Ponadto Okręgowa Izba Radców Prawnych zyskała wpływ na sposób kształcenia przyszłych adeptów prawa poprzez możliwość udziału w spotkaniach Rady Biznesu w Wyższej Szkole Bankowej we Wrocławiu.

Od lewej: Dziekan OIRP Wrocław Tomasz Scheffler, prof. dr hab. Marian Noga – Dyrektor Instytutu Współpracy z Biznesem przy WSB; fot. WSB we Wrocławiu

Przedmiotowa umowa nie jest pierwszym porozumieniem zawartym pomiędzy obiema instytucjami, lecz pierwszym o tak szerokim zakresie współpracy. Zarówno Okręgowa Izba Radców Prawnych, jak i Wyższa Szkoła Bankowa we Wrocławiu dostrzegają zalety wspólnej kooperacji i pozytywnego wpływu, jaki przynosi ona zarówno radcom prawnym, aplikantom, jak i wykładowcom oraz studentom. Tak dalece zakrojone działania pozwolą wykorzystać potencjał Członków naszej Izby i wpłyną istotnie na proces kształtowania ich dalszej wiedzy oraz pogłębiania doświadczenia. Profity mają charakter dwustronny, ponieważ dla wykładowców i studentów z Wyższej Szkoły Bankowej współpraca z wrocławskim samorządem radców prawnych stanie się okazją do upracticznienia zakresu omawianych przedmiotów, zetknięcia się z praktykami

prawa na co dzień oraz możliwością zdobycia cennego doświadczenia. Nie da się go wypracować lub osiągnąć w inny sposób, aniżeli korzystając z doświadczeń praktyków prawa, którzy wykładaną przez nich na co dzień teorię przekuwają na konkretne decyzje administracyjne, wyroki sądów lub umowy.

Konkludując, Porozumienie opiera się na współpracy obu instytucji, tj. wspólnej organizacji przedsięwzięć, wymianie doświadczeń oraz promowaniu edukacji. Nie ulega bowiem wątpliwości, że ta kooperacja będzie wstępem do organizowania kolejnych inicjatyw. Dlatego już dziś zachęcamy Państwa do obserwowania strony internetowej OIRP we Wrocławiu oraz mediów społecznościowych naszej Izby, w tym facebookowych stron poszczególnych Komisji. ●

Witamy nowych radców prawnych

Beata Koziel

W ostatnim czasie **do grona radców prawnych dołączyli:**

- » mec. Angelika Czubińska
- » mec. Monika Hrubá
- » mec. Paweł Jagiełło
- » mec. Monika Lewkowicz
- » mec. Marta Łąk-Bednarczyk
- » mec. Maria Mizgalska
- » mec. Łukasz Nawara
- » mec. Karolina Adach
- » mec. Paweł Rafałowicz
- » mec. Przemysław Widuch ●

Fot. OIRP we Wrocławiu

Fot. OIRP we Wrocławiu

Co za rok, co za czasy?

r. pr. **Krystyna Stoga**

Cokolwiek nasz niezrównany Prezes Klubu Seniora mec. Henryk Krakowczyk, w swej niewyczerpanej pomysłowości zaplanuje, aby uszczęśliwić seniorów, to nieprzewidziane, „obiektywne” powody wprowadzają konieczne korekty. Musimy się chyba na trwałe przyzwyczaić do tego, że żyjemy w czasach dalekich od stabilizacji.

I tak plany wycieczek zagranicznych ze stycznia br. do Egiptu i Emiratów Arabskich musiały ulec korekcie, bo czwarta fala „naszego dobrego znajomego” koronawirusa to uniemożliwiła. Z tych samych powodów, jak również związanych z wojną na Ukrainie i niepewnością lotów oraz z uwagi na samą atmosferę smutku i nieprzewidywalności, został odwołany – planowany na marzec – niezwykle ciekawy wyjazd do Maroka. Jak na razie, nie odwołano wyjazdu do Grecji (25.04–2.05).

Na szczęście w kraju można zwiedzać nasze uroczce miejsca i podziwiać krajobrazy. Taki charakter miała lutowa wycieczka w lasy milickie. Połączona była – tradycyjnie – z konsumpcją ryb w różnych postaciach. Wszystkie miejsca, a było ich 30 w autokarze, były zajęte, a wyjątkowo i pogoda dopisała. Co ciekawe, we Wrocławiu było pochmurno i mżył chwilami deszcz, a 60 km dalej – przepiękne słońeczko towarzyszyło wycieczkowiczom, z radością witającym możliwość spotkania się po męczącej przerwie i przymusowej izolacji

w kontaktach towarzyskich. Zarówno spacer po lesie z oznakami budzącej się wiosny, jak i posiłek ze świeżych ryb, doskonale wpłynął na samopoczucie i humory uczestników, którzy pytali, czy za tydzień znów można będzie pojechać na tę samą trasę.

Plany wycieczkowe na pozostałe kwartały roku stanowią załącznik do niniejszego artykułu. Możemy tylko mieć nadzieję, że limit tzw. nieprzewidzianych okoliczności uniemożliwiających ich realizację, został już – z nawiązką – wyczerpany i uda się je zrealizować.

Przymusowe zmiany przyjętych planów i tradycyjnych spotkań, których brak członkowie Klubu Seniora nieustannie kontestują, spowodowane siłą wyższą, już drugi rok z rzędu, powodują zakłócenia. Rada, a przede wszystkim kol. Henryk Krakowczyk, starają się jak mogą zminimalizować te problemy, tak aby każdy senior miał poczucie, że chociaż w świąteczny czas wspólnota samorządowa o nim pamięta, mimo losowych przeciwności.

W minionym roku, tak jak w poprzednim, nie było spotkania świątecznego, tak oczekiwanego z utęsknieniem przez seniorów. Spotkania te miały charakter międzypokoleniowy. Byli na nich obecni seniorzy, ale także Dziekani i Członkowie Rady oraz sporo aplikantów pomagających w organizacji imprezy. Na spotkaniach seniorzy obdarowywani byli drobnymi, świątecznymi upominkami. W minionym roku, tak

jak w poprzednim, wszystkie te utrwalone, tak miłe sercu obyczaje musiały ulec zmianie. Nie zerwaliśmy jednak z tradycją obdarowywania seniorów. Większość upominków (podobnie jak w 2020 roku) – a było ich ponad 100 – dostarczył osobiście Prezes Klubu, odwiedzając seniorów, którzy – z uwagi na wiek i choroby – nie mogą opuszczać mieszkań. Pozostałe paczki zostały pobrane lub doręczone w inny sposób. Te odwiedziny mec. Henryka Krakowczyka i okazane zainteresowanie problemami, z jakimi zmagają się odwiedzani, miały często bardziej terapeutyczne znaczenie niż nasz podarunek. Samotność jest zawsze i w każdym wieku dotkliwa, ale na stare lata ma szczególnie bolesny wymiar. Ustalenia dokonane podczas tych wizyt dają wiedzę, kto potrzebuje pilnej pomocy i wsparcia. Niektórzy nasi seniorzy, całkowicie samotni, mają niezwykle niskie emerytury, na progu przeżycia. Takich osób w naszej Izbie jest ok. 30. Pierwsze z nich już otrzymały wsparcie z budżetu Izby. Należy czynić organizacyjne starania, aby osoby te były pod stałą opieką samorządu. Przy okazji zweryfikowane zostały niektóre dane adresowe i – niestety także – odejścia

naszych członków Wspólnoty Samorządowej na wieczną wartość... Rodziny, a w przypadku osób samotnych sąsiedzi, nie informują Rady o śmierci. Stąd brak aktualnych danych.

Wszyscy klubowicze z utęsknieniem wyczekują planowanego pierwszego w tym roku spotkania, które ma ODBYĆ SIĘ w kwietniu. Wtedy też pomyślimy o odnowieniu tradycji uczestniczenia w imprezach kulturalnych w mieście. Chciałoby się znów powiedzieć... jeżeli..., ech, dajmy spokój. Musi przecież nastąpić koniec VIS MAIOR... no nie?

Numer naszego pisma zostanie wydany przed świętami, pozwolę więc, jako seniorka, złożyć życzenia czytelnikom:

Kochani, niech wszelkie nadzwyczajne, paraliżujące nasze ciekawe pomysły i plany okoliczności odlecą wraz z zimą. Obyśmy się mogli: SPOTYKAĆ, WYJEŻDŻAĆ, BALOWAĆ i cieszyć się wzajemnymi normalnymi kontaktami. ●

Wasza stała kronikarka:
Krystyna Stoga

PLANOWANE WYCIECZKI W 2022 ROKU

Styczeń

Egipt – 13–20.01.
Emiraty Arabskie – 21–28.01.

Luty

Lasy milickie (kulig, karp) – 19.02.

Marzec

Maroko – 21–28.03.

Kwiecień

Grecja – 25.04–2.05.

Maj

Podhale – 19–22.05.

Czerwiec

Litwa, Łotwa, Estonia, Finlandia – 11–18.06.

Lipiec

Norwegia, Fiordy – 19–23.07.

Wrzesień

Czarnogóra, Albania – 6–13.09.

Październik

Cypr – 1–8.10.

Listopad

Egipt – 17–24.11.

Pozdrawiam i zapraszam!

Ocena ryzyka w praktyce działalności radców prawnych

r. pr. **Hubert Sarżyński**

Fot. Nataliya Vaitkevich – Pexels.com

Ocena ryzyka jest podstawowym obowiązkiem instytucji obowiązyanych i stanowi *de facto* podstawę nowego podejścia instytucji obowiązyanych na gruncie IV Dyrektywy AML, a w ślad za nią ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, tj. *risk based approach*.

Każda instytucja obowiązana musi obecnie przeprowadzać ocenę ryzyka własnej działalności oraz przeprowadzanych transakcji. Poprzez nałożenie obowiązku indywidualnego przygotowywania ocen ryzyka, identyfikacja oraz zgłaszanie zjawisk mogących mieć znamiona prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu mają obecnie charakter rozproszony.

Zgodnie z art. 27 ust. 1 Ustawy ocena ryzyka instytucji obowiązanej musi zawierać analizę czynników ryzyka dotyczących:

- » klientów;
- » państw lub obszarów geograficznych;
- » produktów, usług, transakcji lub kanałów ich dostaw.

Powyższa lista nie ma charakteru zamkniętego i każda instytucja obowiązana może własną ocenę ryzyka uzupełnić o dodatkowe czynniki, które są istotne z punktu widzenia prowadzonej przez nią działalności. Powyższa regulacja zawiera ponadto bardzo istotną regułę pozwalającą dostosować zakres identyfikacji i oceny ryzyka do charakteru instytucji. Dyrektywa oraz Ustawa, a także inne regulacje lub dokumenty pochodzące od odpowiednich organów lub instytucji (m.in. Generalny Inspektor Informacji Finansowej, Komisja Europejska, Financial Action Task Force) mają z reguły charakter kompleksowy. Oznacza to, że regulacja jest skierowana do każdego podmiotu objętego obowiązkiem analizy oraz identyfikowania ryzyka, od banków i zakładów ubezpieczeniowych po mikroprzedsiębiorców zajmujących się np. prowadzeniem ksiąg rachunkowych. Możliwość dostosowania identyfikacji i oceny ryzyka do charakteru oraz wielkości instytucji obowiązanej pozwala na przyjęcie środków adekwatnych do okoliczności oraz zakresu wykonywanej działalności.

Zgodnie z art. 27 ust. 2 i 3 przy ocenie ryzyka instytucje obowiązane mogą uwzględnić krajową ocenę ryzyka, jak również sprawozdania Komisji Europejskiej. Ocena ryzyka powinna być aktualizowana nie rzadziej niż co dwa lata. Ponadto Ustawa daje instytucjom obowiązany swobodę w zakresie formatu oceny ryzyka, gdyż może ona być przygotowana

w formie papierowej lub elektronicznej. Oceny ryzyka przygotowywane przez instytucje obowiązane mogą być również przekazywane samorządom zawodowym lub stowarzyszeniom zrzeszającym te instytucje obowiązane.

Pierwszym krokiem każdej instytucji obowiązanej, w tym radców prawnych, powinna być rzetelna i wyczerpująca analiza czynników ryzyka, które mogą zaistnieć w ramach wykonywanej działalności. Ustawa mówi o możliwości skorzystania przez instytucję obowiązaną z krajowej oceny ryzyka lub sprawozdań Komisji Europejskiej, ale w mojej opinii nie jest możliwe przygotowanie rzetelnej oceny ryzyka bez zapoznania się z treścią tych dokumentów. W tym zakresie ogromnie pomocne jest również zapoznanie się z instrukcjami, wytycznymi oraz podręcznikami publikowanymi przez FATF. Poprzez zanie przygotowania oceny ryzyka analizą wskazanych dokumentów pozwoli na zapoznanie się z najważniejszymi czynnikami ryzyka dotyczącymi konkretnych instytucji obowiązanych. Dodatkowe wytyczne w zakresie oceny ryzyka oraz jej poszczególnych czynników dostarczają pośrednio art. 42 i 43 Ustawy, które wskazują na okoliczności świadczące odpowiednio o niższym oraz wyższym ryzyku. Zważywszy na charakter działalności radców prawnych, zgodnie z art. 42 Ustawy o niższym ryzyku mogą świadczyć w szczególności:

- » status klienta jako jednostki sektora finansów publicznych, przedsiębiorstwa państwowego / samorządowego, spółki giełdowej, rezydenta państwa członkowskiego, rezydenta państwa o niskim poziomie korupcji lub innej działalności przestępczej albo rezydenta państwa, które wprowadziło regulacje odpowiadające wymogom przepisów wspólnotowych;

- » oferowanie produktów lub usług w celu zapewnienia odpowiednio zdefiniowanego i ograniczonego dostępu do systemu finansowego klientom mającym ograniczony dostęp do produktów albo usług oferowanych w ramach tego systemu;
- » oferowanie produktów lub usług powiązanych z klientem, w przypadku których ryzyko prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu jest ograniczane za pomocą innych czynników, w tym jednostek uczestnictwa funduszy inwestycyjnych otwartych lub specjalistycznych funduszy inwestycyjnych otwartych, lub określonych rodzajów pieniądza elektronicznego;
- » powiązanie stosunków gospodarczych lub transakcji okazjonalnej z państwem członkowskim, państwem o niskim poziomie przestępczości lub posiadającym odpowiednie regulacje, zgodnie z tiret pierwszym.

Analogicznie do powyższego wyszczególnienia, okolicznościami wskazującymi na wysokie ryzyko, które mogą być istotne dla radców prawnych, zgodnie z art. 43 Ustawy mogą być:

- » nawiązywanie stosunków gospodarczych w nietypowych okolicznościach;
- » klient jest osobą prawną lub jednostką organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej, którego działalność służy do przechowywania aktywów;
- » klient jest spółką, w której wydano akcje na okaziciela, której papiery wartościowe nie są dopuszczone do obrotu zorganizowanego lub spółką, w której prawa z akcji lub udziałów nie są wykonywane przez udziałowców albo akcjonariuszy;
- » klient jest rezydentem państwa trzeciego wysokiego ryzyka lub objętego sankcjami ONZ lub UE albo

- państwem, w którym stopień przestępczości jest wysoki;
- » przedmiot prowadzonej przez klienta działalności gospodarczej obejmuje przeprowadzanie znacznej liczby lub opiewających na wysokie kwoty transakcji gotówkowych;
- » nietypowa lub nadmiernie złożona struktura własnościowa klienta, biorąc pod uwagę rodzaj i zakres prowadzonej przez niego działalności gospodarczej;
- » korzystanie przez klienta z usług lub produktów oferowanych w ramach bankowości prywatnej;
- » nawiązywanie albo utrzymywanie stosunków gospodarczych lub przeprowadzanie transakcji okazjonalnej bez fizycznej obecności klienta, jeżeli nie zostały zastosowane odpowiednie poświadczenia tożsamości;
- » zlecenie przez nieznaną lub niepowiązaną z klientem podmioty trzecie transakcji, których beneficjentem jest klient;
- » objęcie stosunkami gospodarczymi lub transakcjami nowych produktów albo usług, albo oferowanie produktów lub usług przy wykorzystaniu nowych kanałów dystrybucji, lub nowych rozwiązań technologicznych;
- » powiązanie stosunków gospodarczych lub transakcji okazjonalnej z ropą naftową, bronią, metalami szlachetnymi, produktami tytoniowymi, artefaktami kulturowymi, kością słoniową, gatunkami chronionymi lub innymi przedmiotami o znaczeniu archeologicznym, historycznym, kulturowym i religijnym lub o szczególnej wartości naukowej;
- » powiązanie stosunków gospodarczych lub transakcji okazjonalnej z klientem będącym obywatelem państwa trzeciego i ubiegającym się o prawo pobytu albo obywatelstwo

w państwie członkowskim w zamian za transfery kapitałowe, nabycie nieruchomości lub obligacji skarbowych, lub inwestycje w podmioty o charakterze korporacyjnym w danym państwie członkowskim.

Pamiętając o powyższych szczególnych przypadkach wskazujących na niskie bądź wysokie ryzyko poszczególnych czynników, ocena ryzyka powinna zawierać co najmniej trzy elementy:

1. opis prowadzonej działalności;
2. wskazanie i analiza czynników ryzyka wynikających z charakteru działalności;
3. podsumowanie i wskazanie ogólnej oceny.

Opis prowadzonej działalności powinien skupić się na krótkim przedstawieniu charakteru prowadzonej działalności,

wielkości instytucji obowiązanej, sposobów pozyskiwania oraz kontaktów z klientami, a także wiodącym typie świadczonych usług. Opis ma bardzo istotne znaczenie, gdyż stanowi punkt wyjścia do przygotowania listy realnych oraz potencjalnych czynników ryzyka, które będą wpływały na ostateczną ocenę ryzyka prowadzonej działalności. Radcowie prawni powinni przede wszystkim skupić się na wskazaniu zakresów prawa, w których świadczą pomoc prawną, a także typowego zakresu świadczonej pomocy prawnej. Jedni radcowie prawni wskazują w tym momencie, że są specjalistami od praw autorskich, praw nowych technologii lub praw własności przemysłowych świadczącymi usługi na rzecz podmiotów krajowych, inni mogą wskazać, że ich działalność opiera się na legalizacji pobytu cudzoziemców lub otwieraniu działalności gospodarczej przez cudzoziemców oraz

Fot. Austin Distel – Unsplash.com

prowadzeniu działalności międzynarodowej. Opis nie ma jednej formy, zawartości lub sposobu przygotowania wymaganego powszechnie obowiązującymi przepisami, więc jego sporządzenie pozostaje wyłącznie indywidualną kwestią każdego radcy prawnego. Opis może mieć formę wyliczenia punktowego, formę rozbudowanego tekstu etc.

W oparciu o sporządzony opis oraz czynniki ryzyka występujące typowo w prowadzonej przez danego radcę prawnego działalności należy przystąpić do analizy poszczególnych czynników ryzyka, które są istotne ze względu na charakterystykę prowadzonej działalności. Ocena ryzyka musi bezwzględnie zawierać analizę okoliczności wskazanych w art. 27 ust. 1 Ustawy. Typowa analiza czynnika ryzyka powinna polegać na jego wskazaniu (np. rodzaj klienta), przedstawieniu okoliczności towarzyszących stosunkom gospodarczym lub transakcjom przeprowadzanym z danym klientem, które są istotne ze względu na rodzaj (np. klienci z obszaru Unii Europejskiej, głównie osoby fizyczne lub spółki o charakterze osobowym i o nieskomplikowanej strukturze właścicielskiej) oraz wskazaniu oceny ryzyka danego czynnika (np. niskie ze względu na przejrzystość struktur właścicielskich typowego klienta i jego pochodzenie z krajów o dobrym standardzie przepisów dot. AML). Przy formułowaniu oceny poszczególnych czynników szczególne znaczenie ma rozmiar oraz charakter działalności prowadzonej przez instytucję obowiązaną. Oczywiście jest, że radca prawny prowadzący indywidualną kancelarię i niezatrudniający współpracowników może mieć zdecydowanie mniejszy zakres ekspozycji na ryzyko od kancelarii partnerskiej współpracującej z kilkunastoma osobami. Duże podmioty mają większą ekspozycję na ryzyko z tego

względem, że ich zasięg oraz rozpoznawalność mogą być dużo większe, a więc potencjalnie mają wielokrotnie większą możliwość pozyskiwania klientów. Tego typu okoliczności powinny się znaleźć w opisie, a jeżeli nie zostaną one tam wskazane, analiza czynników ryzyka musi zawierać opracowanie tych okoliczności (np. typowy status klienta to osoba fizyczna z obszaru UE, ale zdarzają się lub mogą się zdarzyć klienci z krajów objętych sankcjami). W innym wypadku ocena ryzyka może zostać uznana za nierzetelną oraz niewystarczającą. W analizie poszczególnych czynników ryzyka, jak również w treści całej oceny ryzyka, można się również posługiwać danymi statystycznymi – Ustawa czy Dyrektywa nie zawierają w tym zakresie żadnych przeciwwskazań. Nie ma przeszkód, aby ocenę ryzyka ze względu na status klienta wskazać jako niską w powiązaniu z liczbą klientów o określonych cechach (np. klienci z obszaru UE stanowią 95% klientów radcy prawnego). Skorzysanie z tego typu danych może dodatkowo poprawić wiarygodność oceny ryzyka, a także ułatwić jej późniejsze wykorzystywanie w toku prowadzonej działalności. Podobne stanowisko zaprezentowała KNF w piśmie z 15 kwietnia 2020 r. zatytułowanym „Stanowisko dotyczące oceny ryzyka instytucji obowiązanej”. KNF stwierdziła, iż:

Ustawa nie narzuca konkretnej metodyki, jaką należy zastosować w toku przygotowania oceny ryzyka. Instytucje obowiązane mogą zastosować zarówno metody ilościowe, polegające na określeniu wartości skutku i prawdopodobieństwa materializacji danego ryzyka, jakościowe szacowanie ryzyka, które jest indywidualną oceną opartą m.in. na dobrych praktykach i doświadczeniu, jak również metody mieszane, wykorzystujące elementy metody jakościowej i ilościowej.

Końcowym etapem oceny ryzyka jest jej podsumowanie oraz wskazanie ogólnej oceny ryzyka dla prowadzonej przez radcę prawnego działalności. Również w tym zakresie Ustawa czy Dyrektywa nie przedstawia żadnych wytycznych, zatem każdy radca prawny dokonuje samodzielnej całościowej oceny czynników i ich wpływu na ostateczny wynik. Należy pamiętać o uzasadnieniu tak przyjętej ostatecznej oceny. Nie powinna się ona ograniczać do jednozdaniowego stwierdzenia o niskim, średnim, bądź wysokim poziomie ryzyka. Ostateczna ocena ryzyka nie powinna być również prostą matematyką, tj. przeważają czynniki oszacowane jako niskie ryzyko, zatem ostateczny wynik to również niskie ryzyko. Może bowiem dojść do sytuacji, gdy wyłącznie jeden czynnik określony jako czynnik wysokiego ryzyka będzie rzutował na ostateczną ocenę, np. radca prawny świadczy pomoc prawną na rzecz podmiotów pochodzących z krajów objętych sankcjami. Podobna sytuacja może mieć miejsce, gdy większość czynników ma charakter wysokiego ryzyka, ale jeden lub dwa czynniki zostały ocenione na niskie ryzyko. Stąd tak istotne jest dokładne i precyzyjne uzasadnienie przyjętych ocen częściowych oraz ostatecznych. Każdy radca prawny zna swoich klientów, zna charakter prowadzonej przez siebie działalności i posiada niejednokrotnie szczególne informacje, które są niedostępne dla żadnych innych osób. Z powyższych względów uzasadnienie oceny powinno się odwoływać do tych szczególnych okoliczności, zwłaszcza jeżeli mają one decydujący wpływ na kształt oceny. Jako przykład praktyczny mogą tutaj przytoczyć częstą w krajach niemieckojęzycznych strukturę własnościową spółek handlowych, które na samym końcu posiadają własnościowo-kapitałową fundację (najczęściej rodzinną). Teoretycznie można uznać taką

strukturę za nadmiernie rozbudowaną względem prowadzonej działalności lub niepozwalającą na precyzyjne określenie beneficjenta rzeczywistego, niemniej ze względu na powszechność i specyfikę tego rozwiązania, szczegółową dokumentację dostarczaną przez klientów oraz długoletnią współpracę z danym klientem mogą uznać, że ryzyko jest tutaj niskie. Ocena ryzyka powinna zawierać ponadto sposoby ograniczania ryzyka, tj. wskazanie działań podejmowanych przez radcę prawnego jako instytucję obowiązującą, aby ryzyko zminimalizować lub pozwolić na jego jak najbardziej precyzyjne oszacowanie (np. żądanie przedłożenia dodatkowych dokumentów, złożenia określonego oświadczenia, przedstawienia certyfikatów lub poświadczeń).

Wskazany w art. 27 ust. 1 Ustawy obowiązek ma charakter *stricte* formalny i jego realizacja pozwala na stwierdzenie, że radca prawny dochował obowiązku przygotowania oceny ryzyka zgodnie z przepisami. Jak wskazał Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie w wyroku z dnia 10 sierpnia 2021 r. (V SA/Wa 2574/21, LEX nr 3229016) ocena realizacji obowiązku sporządzenia oceny ryzyka opiera się wyłącznie w oparciu o kryteria wskazane w art. 27 Ustawy i jest to pogląd jak najbardziej uzasadniony. W moim odczuciu istnieje jeszcze aspekt praktyczny, który rzetelnie przygotowana ocena ryzyka powinna zawierać, aby stanowić kompletną podstawę do działań AML/CFT każdej instytucji obowiązanej. Tym aspektem praktycznym jest zamieszczenie w treści oceny ryzyka swoistych narzędzi, które umożliwią pracownikom i współpracownikom instytucji obowiązanych odpowiedzialnych za działania AML/CFT ocenę ryzyka transakcji albo stosunków gospodarczych wykraczających poza okoliczności wskazane w jej treści. Przy przyjęciu w ocenie

ryzyka, że dany radca prawny nie jest ekspozowany na wysokie lub średnie ryzyko prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu, może dojść do sytuacji, w której dana transakcja albo stosunki gospodarcze będą stanowiły wyższą ekspozycję niż ta przyjęta w ocenie ryzyka. Należy ponadto pamiętać, że Ustawa nakłada na instytucje obowiązane obowiązek bieżącej analizy stosunków gospodarczych z klientem pod kątem zgodności z przyjętą oceną ryzyka (art. 34 ust. 1 pkt 4) lit. a) Ustawy) lub ujawnienia nietypowych transakcji (art. 43 ust. 4 Ustawy), co *de facto* stanowi obowiązek analizy ryzyka poszczególnych ujawnionych, zmienionych lub zmodyfikowanych elementów stosunków gospodarczych z klientem. Proste zastosowanie oceny ryzyka instytucji obowiązanej w takiej sytuacji mogłoby się sprowadzać do stwierdzenia, że dane okoliczności nie są objęte oceną ryzyka, a więc stanowią wysokie ryzyko. Należałoby wówczas rozważyć również aktualizację oceny ryzyka, aby obejmowała zaktualizowane okoliczności, co w konsekwencji może doprowadzić do dość pracochłonnego i czasochłonnego aktualizowania oceny ryzyka w każdym przypadku ujawnienia dodatkowych okoliczności.

Z powyższych względów uważam, że ocena ryzyka powinna mieć charakter możliwie szeroki i stanowić swoistą matrycę dla oceny okoliczności, które nie zostały uwzględnione w ocenie „bazowej” ekspozycji na ryzyko instytucji obowiązanej. Ocena ryzyka może bowiem zawierać również postanowienia dotyczące oceny okoliczności wykraczające poza stosunki gospodarcze albo transakcje typowe dla danej instytucji obowiązanej. Jestem zwolennikiem umieszczenia w ocenie ryzyka odrębnej części dotyczącej czynników uznawanych przez instytucję obowiązującą za stanowiące wysokie albo niskie

Fot. Gladson Xavier – Pexels.com

ryzyko ekspozycji. Instytucja obowiązana przeprowadza wewnętrzną analizę z wykorzystaniem dokumentacji dotyczącej AML/CFT, o której była mowa wcześniej, do przygotowania nietypowych, ale przewidywalnych czynników ryzyka oraz zasad postępowania w razie ich stwierdzenia. Ocena ryzyka może przewidywać, że kontakt z klientem ma charakter osobisty lub za pośrednictwem poczty elektronicznej, ale składanie jakichkolwiek oświadczeń następuje wyłącznie w formie pisemnej. Z punktu widzenia takiej instytucji obowiązanej zasadne jest przyjęcie, że może wystąpić sytuacja, w której klient będzie chciał podpisać oświadczenie kwalifikowanym podpisem elektronicznym, a następnie przesłać je do instytucji obowiązanej. Szczegółowa oraz możliwie szeroka ocena ryzyka może określać, że

Fot. Nataliya Vaitkevich – Pexels.com

konieczne jest wówczas stwierdzenie, iż podpis elektroniczny pochodzi od klienta i to on wykorzystał podpis elektroniczny do opatrzenia dokumentu elektronicznego certyfikatem kwalifikowanym. W przypadku, gdy warunki te są spełnione, można mówić o niskiej ekspozycji na ryzyko, a każde odstępstwo powinno budzić podejrzania instytucji obowiązanej. Opisana sytuacja stanowi oczywiście przykład, natomiast do każdego z czynników ryzyka można przygotować potencjalne i przewidywalne scenariusze, które umożliwią prawidłową reakcję na okoliczności wykraczające poza „bazową” ocenę ryzyka. Może to dotyczyć zarówno rodzaju klienta (stosunki wyłącznie z podmiotami z krajów UE, ale gdyby było to państwo spoza UE, to należy je oceniać w określony sposób), jak też produktów / usług i sposobów ich dystrybucji (klienci prowadzą

działalność głównie z obszaru automotive, ale nagle zmieniają profil na obrót produktami ropopochodnymi etc.), czy jakiegokolwiek innego zidentyfikowanego czynnika. Dzięki takiemu podejściu osoby odpowiedzialne za realizację obowiązków ustawowych mają gotowe narzędzie do oceny zjawisk, o których nie muszą mieć pełnej wiedzy lub warsztatu do ich samodzielnej oceny (np. doradztwo w zakresie transakcji z ceną płatną na rachunek niepowiązany z klientem) i mogą dostarczyć wysoką ekspozycję na ryzyko.

Rozważania dotyczące rozbudowanej zawartości mają naturalnie charakter wykraczający poza regulacje ustawowe. Dla realizacji obowiązku wynikającego z art. 27 ust. 1 Ustawy wystarczy, że ocena ryzyka zawiera analizę trzech elementów, tj. klientów, obszarów geograficznych oraz usług, produktów, transakcji i sposobów ich dystrybucji. Ocena ryzyka zawierająca opis prowadzonej działalności, jej charakterystykę oraz analizę powyższych elementów z odwołaniem do konkretnych przypadków, danych statystycznych lub innych okoliczności, a także uzasadnienie, będzie wystarczająca dla wypełnienia obowiązku ustawowego. Dla pełnego zrealizowania zmodyfikowanej *risk based approach* w oparciu o zasadę lokalności ryzyka, czyli ryzyka analizowanego indywidualnie przez każdą instytucję obowiązującą, zasadne jest rozbudowanie oceny ryzyka o dodatkowe elementy pozwalające na jej zastosowanie, gdy okoliczności wykraczają poza typowe elementy działaności. Pozwala to zaoszczędzić pracę oraz czas na jej późniejsze dostosowywanie w przypadku zmiany okoliczności, zwłaszcza w przypadku większych podmiotów, które mają większą ekspozycję na ryzyko i więcej sposobności na zaistnienie nieprzewidzianych oceną czynników ryzyka. ●

Wykorzystanie sztucznej inteligencji w ocenie zdolności kredytowej

Weronika Mróz

Praca zajęła III miejsce w ramach konkursu ogłoszonego w trakcie „6. Młodego Forum Prawa Mediów Elektronicznych”, kategoria: studenci

W sektorze finansowym korzystanie z zaawansowanych technologii stało się już pewnego rodzaju standardem, a proces kredytowy nie stanowi wyjątku od tej reguły. Elektroniczną transformację przyspieszyła również, bez wątpienia pandemia koronawirusa, wiążąca się z koniecznością pozostawania w domu i społeczną izolacją. Warto zastanowić się, czy współczesna regulacja nadąża za rozwojem innowacji w obrębie usług *fintech* oraz czy gwarantuje należytą ochronę danych osobowych osób fizycznych, które korzystają z usług bankowych.

Fot. Gerd Altmann – Pixabay.com

W niniejszym artykule zostanie także podjęta próba oceny, jak regulacje Prawa bankowego korespondują z przepisami dyrektywy o usługach płatniczych (PSD II) oraz rozporządzenia o ochronie danych osobowych (RODO).

Dostarczenie dokumentów do oceny zdolności kredytowej przy wykorzystaniu dostępu do informacji o rachunku

Obowiązek zbadania zdolności kredytowej wnioskodawcy bezpośrednio wyrażony został w treści art. 70 Prawa bankowego. Posiadanie zdolności kredytowej stanowi pozytywną przesłankę zawarcia umowy kredytowej. Przepis ten ma na celu zminimalizowanie ryzyka kredytowego po stronie banku. Taka regulacja ma zabezpieczyć instytucję przed zagrożeniem braku spłaty kredytu i innych opłat¹, a zarazem pełni funkcję ochronną

¹ G. Sikorski, *Prawo bankowe. Komentarz*, wyd. 1, C.H. Beck, Warszawa 2015, art. 70.

wobec dotychczasowych deponentów². Co jednak istotne, obowiązek oceny zdolności kredytowej nie wywołuje skutków na płaszczyźnie prywatnoprawnej. Brak sprawdzenia tych okoliczności lub zawarcie umowy kredytu, mimo negatywnego wyniku wskazanej analizy, nie skutkuje nieważnością zawartej umowy³. Bank może narazić się jedynie na negatywne konsekwencje ze strony nadzoru finansowego. Ryzyko niewypłacalności kredytobiorcy obciąża jednak bank, tak więc to w jego interesie leży przeprowadzenie jak najdokładniejszej analizy i dokonanie trafnej prognozy. Stąd też banki, instytucje finansowe i start-upy podejmują liczne badania nad opracowaniem algorytmów, które umożliwiłyby zautomatyzowaną ocenę ryzyka kredytowego, pozwalającą na przewyżczenie ograniczeń tradycyjnych modeli scoringowych.

Art. 70 prawa bankowego zawiera definicję legalną zdolności kredytowej. Zgodnie z jego brzmieniem, przez zdolność kredytową rozumie się zdolność do spłaty zaciągniętego kredytu wraz z odsetkami w terminach określonych w umowie. Sąd Najwyższy wskazał, że zdolność kredytową ma każdy podmiot, którego stan majątkowy oraz bieżąca i przewidywana efektywność gospodarowania zapewnia wypłacalność gwarantującą zwrot kredytu wraz z należnymi odsetkami w ustalonym terminie⁴. W ustępie 2 art. 70 zastrzeżono również wyjątek – pomimo braku zdolności kredytowej podmiotu posiadającego zdolność prawną, bank może udzielić mu kredytu, jeśli spełni określone warunki dotyczących zabezpieczenia spłaty. W literaturze podkreśla

się, że banki mogą akceptować różny stopień ryzyka kredytowego po stronie potencjalnego kredytobiorcy, dla różnych typów oferowanych usług.

Przepis zawarty w art. 70 ust. 1 prawa bankowego wskazuje również na pochodzące od kredytobiorcy źródła informacji, pozwalające na dokonanie oceny zdolności kredytowej – na żądanie banku kredytobiorca jest zobowiązany przedłożyć dokumenty i informacje niezbędne do dokonania oceny. Jest również ustawowo zobowiązany, by umożliwić podejmowanie przez bank czynności związanych z oceną sytuacji finansowej i gospodarczej. Przed zawarciem umowy kredytu jest to jednak wiążące dla wnioskodawcy tylko o tyle, że w przeciwnym razie może spotkać się z negatywną decyzją kredytową. Dostarczenie niezbędnych informacji i dokumentów leży w interesie wnioskodawcy, nakierowanym na uzyskanie kredytu, współpraca z bankiem odbywa się więc na zasadzie dobrowolności⁵.

Pewne wątpliwości interpretacyjne budzi kwestia, czy jako przedłożenie dokumentów niezbędnych do dokonania oceny zdolności kredytowej, można rozumieć udzielenie przez wnioskodawcę upoważnienia dla banku do dostępu do określonych zewnętrznych baz danych. W obrębie literalnej wykładni, do akceptacji takiego stanowiska konieczne byłoby uznanie takiego upoważnienia za dokument, co uznać należy za dyskusyjne podejście. Jak wskazuje dr Anna Stangret-Smoczyńska, analizując upoważnienie do dostępu do baz danych określonych w art. 105 ust. 4 Prawa bankowego, wydaje się jednak, że zamiarem ustawodawcy było w tym przypadku umożliwienie jak najszerszego

² L. Mazur, *Prawo bankowe. Komentarz*, wyd. 2, C.H. Beck, Warszawa 2008, art. 70.

³ G. Sikorski, *op. cit.*

⁴ Wyrok SN z dnia 18 czerwca 1997 r., II CKN 207/97, PB 1998, Nr 2.

⁵ A. Stangret-Smoczyńska, *Zdolność kredytowa w ujęciu prawa polskiego*, C.H. Beck, Warszawa 2016.

dostępu do kompletnych i rzetelnych informacji ze strony kredytobiorcy. Udzielenie takiego upoważnienia mieści się więc w zakresie normatywnym przepisu. Również orzecznictwo zdaje się potwierdzać taką wykładnię – Sąd Apelacyjny w Warszawie wskazał, że interpretacja wyłączająca możliwość zasięgnięcia przez bank informacji od innych – poza wnioskodawcą – podmiotów, jest sprzeczna z funkcją art. 70 ust. 1 Prawa bankowego⁶.

Traktując powyższe ustalenia jako punkt wyjścia do dalszej analizy, warto zastanowić się nad charakterem obecnej w praktyce gospodarczej usługi weryfikacji dochodu, bazującej na wprowadzonej przepisami dyrektywy o usługach płatniczych z 2015 r.⁷, usłudze dostępu do informacji o rachunku. Zgodnie z normatywną definicją, usługa dostępu do informacji o rachunku oznacza usługę online polegającą na dostarczeniu skonsolidowanych informacji na temat co najmniej jednego rachunku płatniczego posiadanego przez danego użytkownika usług płatniczych u innego dostawcy usług płatniczych albo u więcej niż jednego dostawcy usług płatniczych. W praktyce użytkownik uzyskuje możliwość przeglądania informacji np. o saldzie i historii transakcji na kilku kontaktach z poziomu jednej aplikacji. Możliwa jest również konsolidacja danych w celu uzyskania całościowego obrazu sytuacji finansowej użytkownika.

Możliwość uzyskania dostępu do rachunków przez różne kategorie instytucji finansowych dostarcza niejako infrastruktury prawnej do tworzenia kolejnych usług,

⁶ Wyrok SA w Warszawie z dnia 16 lipca 2009 r., I ACa 466/09, niepubl.

⁷ Przepisy niniejszej dyrektywy zostały implementowane do prawa polskiego Ustawą z dnia 10 maja 2018 r. o zmianie ustawy o usługach płatniczych oraz niektórych innych ustaw.

nieregulowanych szczegółowo przepisami dyrektywy czy ustawy. Obecna regulacja daje pole do rozwijania usług dodatkowych, tzw. usług premium, na bazie usługi dostępu do informacji o rachunku (AIS – Automated Information Service), wśród których można zaliczyć m.in. usługę potwierdzenia tożsamości, usługi pozwalające na analizę portfela czy wreszcie usługę weryfikacji dochodu. Możliwość ich świadczenia wymaga wyrażenia odrębnej zgody na wykorzystanie uzyskanych informacji w celach innych niż świadczenie AIS. Zgodnie bowiem z art. 67 Dyrektywy PSD II, wskazującym na sposób wykorzystania danych pozyskanych dzięki AIS, dostawca świadczący usługę dostępu do rachunku nie używa, nie uzyskuje ani nie przechowuje żadnych danych do celów innych niż do wykonywania usługi dostępu do informacji o rachunku, wyraźnie zleconej przez użytkownika usług płatniczych. Regulacja ta nie stoi jednak na przeszkodzie używania pozyskanych danych w innych celach, niż tylko na użytek AIS, na co wskazuje również polska doktryna⁸. W takim przypadku dostawca usług będzie zobowiązany do odrębnego umownego uregulowania tej kwestii. Jednocześnie usługodawca będzie musiał wypełnić przesłanki do przetwarzania danych zgodnie z art. 13 RODO, czyli m.in. wskazać na cel ich przetwarzania.

W procesie oceny zdolności kredytowej w praktyce jest już wykorzystywana przez banki, bazująca na AIS, ocena weryfikacji dochodu. Taka usługa umożliwia potwierdzenie przez potencjalnego kredytobiorcę uzyskiwanych przez niego dochodów, wpływających na inne rachunki bankowe, w oparciu o historię transakcji na tych

⁸ M. Grabowski, *Ustawa o usługach płatniczych. Komentarz*, wyd. 2, C.H. Beck, Warszawa 2020, art. 59s.

rachunkach. Usługa ta może być również uzupełniona o analizę tych danych i przedstawienie potencjalnemu kredytobiorcy proponowanych produktów i usług finansowych świadczonych przez bank.

Mając na uwadze powyższe, należy dojść do wniosku, że uzyskanie informacji przy wykorzystaniu usługi dostępu do rachunku wprowadzonej przepisami Dyrektywy PSD II czy rozwijanych na jej bazie usługach dodatkowych, również powinno mieścić się w zakresie pojęcia przepisu zawartego w art. 70 Prawa bankowego, pozwala bowiem na uzyskanie rzetelnych informacji o kredytobiorcy. Jako podstawową zaletę wskazuje się brak konieczności składania papierowych odpisów dokumentów z innych banków. Nie mniej ważna jest także wiarygodność uzyskanych w ten sposób informacji – w znaczący sposób wyższa, niż w przypadku podatnych na fałszerstwo wydruków.

Wykorzystanie sztucznej inteligencji do scoringu kredytowego

Działalność kredytowa to najbardziej dochodowy, ale także obciążony największym ryzykiem obszar aktywności banków komercyjnych⁹. Z tego powodu instytucje finansowe stale poszukują sposobów pozwalających na ograniczenie tego ryzyka. Jedną z metod, które na to pozwalają, jest scoring kredytowy – narzędzie oceny zdolności kredytowej potencjalnych kredytobiorców.

Wykorzystanie algorytmów sztucznej inteligencji, uczenia maszynowego oraz *big data*, czyli analizy dużych zbiorów danych,

pozwała na przewyżczenie ograniczeń tradycyjnej analizy wskaźnikowej, która korzysta zwykle z kilkunastu, maksymalnie z kilkudziesięciu wskaźników. Zastosowanie nowoczesnych technologii pozwala na uzupełnienie jej o informacje pochodzące z wielu baz rozproszonych w celu utworzenia zaawansowanego modelu kredytobiorcy. Warto dokonać jednak pewnego uporządkowania pojęć, które często bywają mylone. Technologia *big data* opiera się na przetwarzaniu dużych zbiorów informacji. W definicjach zwraca się uwagę przede wszystkim na bardzo duże wolumeny danych oraz kwestie stosowanych metod analitycznych. Wiele łączy ją z popularną w latach osiemdziesiątych techniką *data miningu*, której celem było odnajdywanie powiązań między danymi, a przez to odkrywanie nieznanych wcześniej zależności¹⁰. *Big data* przy wykonywaniu tego samego zadania korzysta ponadto ze skorelowanych ze sobą, pochodzących z różnych źródeł baz danych, które często są publicznie dostępne, np. w Internecie, lub udostępnione po poddaniu procesowi wcześniejszej anonimizacji. Cały proces przebiega następująco: gromadzenie danych, ich agregacja, analiza w celu poszukiwania zależności i wykorzystanie uzyskanych wniosków. By dokonać właściwej oceny regulacji prawnej, należy zrozumieć specyfikę tej technologii. Prawdziwość osiągniętych wniosków zależy tu od wielu zmiennych, m.in. jakości wykorzystanych danych źródłowych czy poprawności zastosowanych w modelu algorytmów. Uznać to należy za pewne ograniczenia *big data*. Potencjał kryje w sobie za to tak zwany efekt przyrostowy – wraz ze zwiększeniem się

⁹ M. Wiatr, *Determinanty ryzyka w działalności kredytowej banku*, „Studia i Prace Kolegium Zarządzania i Finansów / SGH” 2006, z. 75, s. 26.

¹⁰ M. Rojszczak, *Sztuczna inteligencja w innowacjach finansowych – aspekty prawne i regulacyjne*, „Internetowy Kwartalnik Monopolowy i Regulacyjny” 2020, nr 2, s. 61–77.

ilości danych, wnioskowania stają się coraz dokładniejsze. Oznacza to jednak, że algorytm może dojść do zmiennych w czasie wniosków.

Łączenie dużych zbiorów danych, pochodzących z odmiennych źródeł i często pozyskiwanych w różny sposób, zwiększa prawdopodobieństwa wystąpienia błędów, zaś procesy zapewniania spójności danych, czyli tak zwane ich oczyszczanie, również odbywa się automatycznie, dlatego też nie zawsze prowadzi do podwyższenia ich jakości. Rozwiązaniem może być wykorzystanie sztucznej inteligencji, dzięki której konsekwencje błędów mogą być zniwelowane¹¹. Działanie tych algorytmów jest trudne do przewidzenia i dość nieprzejrzyste dla człowieka – komputer nie działa jedynie na podstawie zaprogramowanego kodu, ale w oparciu o uczenie maszynowe, wnioski wyciągane na podstawie analizy ogromnej ilości danych i próby znalezienia zależności. Sami twórcy programu mogą nie rozumieć, dlaczego system podjął właśnie taką, a nie inną decyzję. Wskazuje się też, że są to algorytmy heurystyczne, to znaczy dążące do znalezienia rozwiązania optymalnego, rozumianego najbardziej podobnego do tego, które było zamierzone. Ze wskazanych wyżej względów uzyskanych wniosków nie można nazwać faktami.

Wykorzystując profilowanie do dokonania oceny zdolności kredytobiorcy, algorytm tworzy zaawansowany portret wnioskodawcy i porównuje go z profilami osób, które już wcześniej zaciągnęły i terminowo spłaciły zobowiązania. Im bardziej podobny jest on do tych profili, tym wyższą oceną uzyska. Jak jednak wcześniej wskazano, banki mogą akceptować różny poziom ryzyka spłaty kredytu, w zależności

od przyjętej strategii, a także wymagać innego stopnia wiarygodności kredytowej dla różnego typu usług.

Profilowanie i zautomatyzowane podejmowanie decyzji

Mimo całego swojego potencjału pojawia się niebezpieczeństwo, że profilowanie może prowadzić do dyskryminacji i pogłębiania istniejących nierówności społecznych. Rodzą się także zastrzeżenia w zakresie zapewnienia należytej ochrony danych osobowych. Podstawowym aktem regulującym tę materię jest Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (RODO). Art. 4 ust. 4 RODO definiuje profilowanie jako dowolną formę zautomatyzowanego przetwarzania danych osobowych, które polega na wykorzystaniu danych osobowych do oceny niektórych czynników osobowych osoby fizycznej, w szczególności do analizy lub prognozy aspektów dotyczących efektów pracy tej osoby fizycznej, jej sytuacji ekonomicznej, zdrowia, osobistych preferencji, zainteresowań, wiarygodności, zachowania, lokalizacji lub przemieszczania się. Wykorzystanie narzędzi do profilowania pozwala klasyfikować osoby, tworzyć na ich temat założenia oraz umożliwia przyspieszenie i usprawnienie procesów decyzyjnych, jednak bezpośrednim wynikiem przetwarzania informacji o osobach może być tzw. dyskryminacja automatyczna (ang. *automated discrimination*)¹². Gdzie tkwi źródło takich

¹¹ M. Rojszczak, *op. cit.*

¹² J. Niklas, *Problem dyskryminacji automatycznej – uwagi na tle ogólnego rozporządzenia o ochronie*

trudności? Dyskryminacja może być wynikiem problemów związanych z danymi źródłowymi, jak i konstrukcją samych algorytmów. Wskazuje się, że konkretne grupy społeczne bywają niedoreprezentowane w zbiorach informacji dostarczanych do analizy. Jednostki mogą zostać pominięte na przykład ze względu na ich stan majątkowy, miejsce zamieszkania czy znajomość technologii cyfrowych. Kolejnym problemem są tak zwane błędy systematyczne, powielające historyczne uprzedzenia. Algorytmy analizują wyniki przeszłych decyzji ludzi i to one stanowią punkt odniesienia dla tego, co system uzna za pożądany wynik. Może więc na przykład stwierdzić, że nie należy premiować kobiet lub osób z określonych grup etnicznych.

Przepisy ogólnego rozporządzenia o ochronie danych zawierają konstrukcje, które mają zapobiegać takiej dyskryminacji i gwarantować możliwość domagania się ludzkiej interwencji w procesie decyzyjnym czy zakwestionowania decyzji opartej na zautomatyzowanym przetwarzaniu danych. W regulacji Prawa bankowego taką możliwość ma gwarantować art. 70a, nakładający na banki i inne instytucje finansowe upoważnione do udzielania kredytów, obowiązek przekazania pisemnego wyjaśnienia dotyczącego dokonanej przez siebie oceny zdolności kredytowej wnioskującego. Na aprobatę zasługuje nowelizacja ustawy z 2019 r., która – zgodnie z duchem regulacji RODO – rozszerzyła zakres podmiotów, które mogą ubiegać się o wyjaśnienia – obecnie są to osoby fizyczne, prawne oraz jednostki organizacyjne, niemające osobowości prawnej, o ile posiadają zdolność prawną. Wcześniej wyjaśnienia mogli domagać się od banków jedynie przedsiębiorcy.

danych osobowych, „Europejski Przegląd Sądowy” 2019, nr 7, s. 4–9.

Uprawnienie do interwencji ludzkiej może oznaczać żądanie zweryfikowania, czy decyzja nie została podjęta w oparciu o cechy całkowicie irrelevantne dla zdolności kredytowej jednostki, będąc w istocie wyrazem dyskryminacji. Mimo jednoznacznie pozytywnej oceny takiej regulacji należy zwrócić uwagę na istotny problem natury technologicznej. Procedury, które wykorzystują uczenie maszynowe, są nietransparentne, sposób dojścia do danego wyniku może być niezrozumiały nawet dla ich twórców. Pewnym rozwiązaniem może być przeprowadzanie regularnych audytów wykorzystywanej technologii, jest to jednak kwestia, która niewątpliwie wymaga dalszej analizy, nie mogącej abstrahować od zrozumienia aspektów technicznych wykorzystywanych narzędzi.

Podsumowanie

Ocena zdolności kredytowej, przy wykorzystaniu algorytmów sztucznej inteligencji, to kryjące w sobie duży potencjał rozwiązanie, pozwalające na efektywniejsze i trafniejsze podejmowanie decyzji. Sprzyja nie tylko ograniczeniu ryzyka banku, lecz także ochronie dotychczasowych depozentów. Profilowanie i zautomatyzowane przetwarzanie danych osobowych może jednak prowadzić do niesprawiedliwej, czasem wręcz dyskryminującej oceny osób fizycznych ubiegających się o przyznanie kredytu. Rozporządzenie o ochronie danych osobowych dostarcza pewnych instrumentów, mających na celu przeciwdziałanie takim problemom, jednak brak transparentności i stopień zaawansowania algorytmów sztucznej inteligencji może stanowić problem w jasnym wyjaśnieniu podstaw dokonanej oceny, na czym musi ucierzeć również prawo do odwołania się od takiej decyzji. ●

Zmiany w ustawie z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach

Marta Bakun (Doktorantka w Szkole Doktorskiej Uniwersytetu Wrocławskiego Kolegium Nauk o Polityce i Administracji, ORCID: 0000-0003-0422-9657)

O tym, jak prawo ma pomóc w niedoborze rąk do pracy i zarazem nie angażować się w pomoc. Omówienie wybranych wprowadzonych zmian oraz sytuacji cudzoziemców ze szczególnym uwzględnieniem danych dla województwa dolnośląskiego.

W dniu 29 stycznia 2022 r. weszła w życie ustawa z dnia 17 grudnia 2021 r. o zmianie ustawy o cudzoziemcach oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2022 poz. 91). Potrzeba zmian w ustawie z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach sygnalizowana była na długo przed podjęciem prac nad rządowym projektem ustawy o zmianie ustawy o cudzoziemcach.

Potrzeba reformy została pokazana dobitnie w Informacji Najwyższej Izby Kontroli „Przygotowanie administracji publicznej do obsługi cudzoziemców” (nr ewid. 24/2019/P/18/105/LWR) oraz zawartej w tej informacji krytycznej opinii dotyczącej funkcjonowania obsługi cudzoziemców na przykładzie Dolnośląskiego Urzędzie Wojewódzkiego we Wrocławiu¹.

W wystąpieniu wielokrotnie podkreślano konieczność poprawy rzetelności i terminowości w prowadzonych postępowaniach. Kwestię terminowości poruszył również Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich Stanisław Trociuk w wystąpieniu do Wojewody Dolnośląskiego Pana Jarosława Obremskiego z dnia 23 stycznia 2020 r.², w którym RPO zwrócił uwagę, że przewlekłość prowadzonych postępowañ niejedenkrotnie doprowadza do nielegalnego przebywania obcokrajowców na terenie Polski.

administracji publicznej do obsługi cudzoziemców, https://www.nik.gov.pl/kontrolne/wyniki-kontroli-nik/pobierz,lwr-p_18_105_201811221009521542881392-id2-01,typ,kj.pdf (dostęp: 12.02.2022).

² Rzecznik Praw Obywatelskich, *397 dni czekania na pozwolenie na pobyt w Polsce. Wojewoda Dolnośląski odpowiada RPO*, <https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/397-dni-czekania-na- pozwolenie-pobytu-w-polsce-odpowiedz-dla-rpo> (dostęp: 12.02.2022).

¹ Najwyższa Izba Kontroli, Delegatura we Wrocławiu, *Wystąpienie Pokontrolne P/18/105 – Przygotowanie*

Fot. Inkredo Designer – Unsplash.com

Według danych Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej w województwie dolnośląskim, w 2021 roku wydano 26,7 tysiąca zezwoleń na pracę cudzoziemców, co stanowi wzrost o 20,8% w stosunku do roku poprzedniego, a oświadczeń o zamiarze zatrudnienia cudzoziemca przez Powiatowe Urzędy Pracy w województwie dolnośląskim 191,6 tysięcy, co plasuje województwo na 4. miejscu w Polsce³. Jak wskazała Zuzanna Bielawska, p.o. dyrektora Dolnośląskiego Wojewódzkiego Urzędu Pracy, w rozmowie z Anitą Błaszczak dla „Rzeczpospolitej”, największe deficyty nadal występują w branży budowlanej⁴.

W kwestii ratio legis potrzeba zmiany ustawy wynikała z chęci usprawnienia

postępowań przez ustawodawcę, jednocześnie wdrażając orzeczenia TSUE, realizując prawo łączenia rodzin⁵ oraz niepełne wdrożenie dyrektywy 2014/66/UE w sprawie warunków wjazdu i pobytu obywateli państw trzecich w ramach przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa⁶.

Oświadczenie o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcowi

Obywatele Republiki Armenii, Białorusi, Gruzji, Mołdawii, Federacji Rosyjskiej oraz Ukrainy mogą wykonywać pracę bez zezwolenia na pracę na podstawie oświadczenia o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcowi wpisanego do ewidencji oświadczeń, zgodnie z § 2 rozporządzenia

³ Dla porównania w stosunku do 2020 roku był to wzrost o 16%. Jeśli chodzi o największą liczbę złożonych oświadczeń, wynosi ona 347,1 tysięcy – dla województwa mazowieckiego.

⁴ Pracownicy z zagranicy potrzebni w całej Polsce, „Rzeczpospolita. Życie Regionów” 2022, nr 5, 31 stycznia, s. R3.

⁵ Sprawy: C-550/16, C-133/19, C-136/19 i C-137/19.

⁶ Uzasadnienie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o cudzoziemcach oraz niektórych innych ustaw. Potrzeba i cel projektu ustawy, <https://www.sejm.gov.pl/sejm9.nsf/druk.xsp?nr=1681> (dostęp: 12.02.2022).

Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z 8 grudnia 2017 r. w sprawie państw, do których obywateli stosuje się niektóre przepisy dotyczące zezwolenia na pracę sezonową oraz przepisy dotyczące oświadczenia o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcowi (Dz.U. z 2017 r. poz. 2349).

Wykonywanie pracy na podstawie oświadczenia o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcowi w/w państw było uprzednio ograniczone czasowo – do 6 miesięcy w okresie 12 miesięcy. Ustawa zmieniająca zniosła to ograniczenie, pozostał jednak aspekt przedmiotowy – w dalszym ciągu musi być to praca inna niż sezonowa⁷.

Jak zauważa Paweł Ziółkowski: „Zatrudnienie na oświadczenie jest możliwe, jeżeli powiatowy urząd pracy wpisał je do ewidencji oświadczeń”⁸. Wprowadzoną zmianę należy ocenić pozytywnie. Pracownicy powiatowych urzędów pracy, podczas weryfikacji wniosków, nie będą musieli od 29 stycznia tego roku m.in. zliczać okresów wykonywania pracy na podstawie oświadczenia. Przyspieszenie postępowań jest przez wszystkich pożądane.

⁷ M. Kumela-Romańska, [w:] *Ustawa o cudzoziemcach. Komentarz*, LEX/el. 2019, art. 60, <https://sip.lex.pl/#/commentary/587792498/589938/kumela-romanska-magdalena-ustawa-o-cudzoziemcach-komentarz?cm=URELATIONS> (dostęp: 12.02.2022).

⁸ P. Ziółkowski, *Czy można zatrudnić obywatela Ukrainy, od dnia wskazanego na oświadczeniu o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcowi złożonym w urządzie pracy, nie posiadając jeszcze potwierdzenia wpisu tego oświadczenia do ewidencji oświadczeń urzędu?*, <https://sip.lex.pl/#/question-and-answer/622345377/czy-mozna-zatrudnic-obywatela-ukrainy-od-dnia-wskazanego-na-oswiadczeniu-o-powierzeniu...?keyword=%C5%9Bwiadczenia%20o%20powierzeniu%20wykonywania%20pracy%20cudzoziemcowi&cm=SREST> (dostęp: 12.02.2022).

Kwestią wartą poruszenia wydaje się być jednak aspekt poinformowania zainteresowanych o wprowadzonych zmianach. Nie powinno wymagać się od pracodawców, a tym bardziej od osób przybywających, dla których język polski nie jest językiem ojczystym, weryfikowania informacji opublikowanych na portalu rządowym⁹.

Racjonalizacja terminów

Skróceniu uległ również okres wydawania wizy krajowej w celu odbycia studiów pierwszego stopnia, drugiego stopnia, jednolitych studiów magisterskich albo kształcenia się w szkole doktorskiej, prowadzenia badań naukowych lub prac rozwojowych, odbycia stażu, a także udziału w programie wolontariatu europejskiego. Obecnie wynosi on 30, zamiast 60 dni. Wizę krajową wydaje się albo odmawia się jej wydania w terminie 15 dni od dnia złożenia wniosku w tej sprawie, chyba że wniosek został uznany za niedopuszczalny. W kwestii pobytu czasowego – z roku na rok – jest składanych coraz więcej wniosków w ramach procedury udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy. W 2019 roku udzielono łącznie 24 357 zezwoleń na pobyt czasowy. W roku 2020 było ich już 31 997, co stanowi wzrost o 31,5%. Wzrost ilości złożonych wniosków w roku 2021 wyniósł 13%. Można przypuszczać, że gdyby nie pandemia COVID-19, liczba ta byłaby wyższa. Corocznie wnioski składa więcej mężczyzn niż kobiet, najwięcej z nich jest w grupie osób młodych (18–34 lat)¹⁰. Najważniejszą zmianą w zakresie

⁹ W dniu 16 lutego 2022 roku na stronie Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej widniała informacja sprzed zmiany, zob. <https://www.gov.pl/web/rodzina/oswiadczenie-o-powierzeniu-wykonywania-pracy> (dostęp: 12.02.2022).

¹⁰ Autorka dziękuje Wydziałowi Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców Dolnośląskiego Urzędu

udzielenia zgody na pobyt czasowy wydaje się być wyznaczenie 60-dniowego terminu na wydanie decyzji w sprawie udzielenia cudzoziemcowi zezwolenia na pobyt (art. 112a ust. 1) oraz zrezygnowano z konieczności posiadania przez cudzoziemca źródła stabilnego i regularnego dochodu, oraz konieczności posiadania miejsca zamieszkania na terytorium RP, dodając pkt 5 w art. 114 ust. 1 otrzymywania przez cudzoziemca wynagrodzenia w wysokości nie niższej niż wysokość minimalnego wynagrodzenia za pracę niezależnie od wymiaru czasu pracy i rodzaju stosunku prawnego stanowiącego podstawę wykonywania pracy przez cudzoziemca. Możliwe jest jednak uzyskiwanie dochodu w tej samej lub w wyższej wysokości przy wykonywaniu pracy na rzecz więcej niż jednego podmiotu, gdy suma wynagrodzeń wskazanych w załącznikach do wniosku o udzielenie zezwolenia, nie jest niższa niż wysokość wynagrodzenia minimalnego. Należy w tym miejscu podkreślić, że zmiana ta nie była przez wszystkich przyjęta z aprobatą. Zwracano uwagę, że może to być warunek dyskryminujący dla polskich pracowników¹¹.

Istotną optymalizacją jest również wprowadzenie terminu szczególnego. W nowelizacji wskazano termin na wydanie decyzji w sprawie udzielenia cudzoziemcowi zezwolenia na pobyt stały. Decyzje wydaje się w terminie 6 miesięcy.

Ustawa zmieniająca określiła termin na uzupełnienie wniosków o udzielenie zezwolenia na pobyt czasowy. Jeżeli do wniosku nie zostały dołączone dokumenty

Wojewódzkiego we Wrocławiu za udostępnienie danych statystycznych.

¹¹ Przykład takiego stanowiska: U. Mirowska-Łoskot, *Rząd chce centralnie sterować pensjami cudzoziemców*, „Dziennik Gazeta Prawna” 2021, nr 208 (5616), 26 października, s. B11.

Fot. Kelly L – Unsplash.com

niezbędne do potwierdzenia danych zawartych we wniosku i okoliczności uzasadniających ubieganie się o udzielenie zezwolenia na pobyt czasowy, wojewoda wzywa cudzoziemca do ich przedłożenia w terminie nie krótszym niż 14 dni. Określając termin, wojewoda ocenia czas niezbędny do uzyskania przez cudzoziemca określonego dokumentu. Regulacja ta ma przeciwdziałać nieracjonalnie krótkim terminom narzucanym uprzednio przez urzędników, których spełnienie, w czasie pandemii, jest znacznie utrudnione lub było niejednokrotnie niemożliwe.

Ważną zmianą jest brak wymogu zmiany lub wydania nowego zezwolenia na pobyt czasowy i pracę w przypadku przemianowania stanowiska, na jakim cudzoziemiec wykonuje pracę, przy jednoczesnym zachowaniu zakresu jego obowiązków lub zwiększenia wymiaru czasu pracy, przy

jednoczesnym proporcjonalnym zwiększeniu wynagrodzenia.

Optymalizacji dokonano również w przypadku zmiany zezwolenia na pobyt czasowy i pracę, nakładając w art. 120b na ministra właściwego do spraw wewnętrznych obowiązek określenia, w drodze rozporządzenia, wzoru formularza wniosku o zmianę zezwolenia na pobyt czasowy i pracę, zakładając potrzebę zapewnienia sprawności postępowania w sprawie zmiany zezwolenia na pobyt czasowy i pracę oraz możliwości skutecznej weryfikacji przesłańki zmiany tego zezwolenia.

Ustawa wprowadziła również możliwość konsultacji między wojewodą a komendantem oddziału Straży Granicznej, komendantem wojewódzkim Policji, Szefem Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, konsulem właściwym ze względu na ostatnie miejsce zamieszkania cudzoziemca za granicą lub innymi organami z wnioskiem o przekazanie informacji, czy wjazd cudzoziemca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i jego pobyt na tym terytorium mogą stanowić zagrożenie dla obronności lub bezpieczeństwa państwa albo ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

W obliczu kryzysu i wojny

Według sondażu United Surveys dla „Dziennika Gazety Prawnej”¹² 42,4% ankietyowanych uznało, że Polska powinna wesprzeć Ukrainę dyplomatycznie. 41%

¹² Sondaż United Surveys dla „Dziennika Gazety Prawnej”, *Dziennik.pl, RMF FM i rmf24.pl wykonany 21.02.2022 r. na ogólnopolskiej próbie 1000 pełnoletnich mieszkańców Polski metodą telefonicznych wywiadów kwestionariuszowych wspomaganym komputerowo (CATI)*, „Dziennik Gazeta Prawna” 2021, nr 16 (5678), 25 stycznia, s. A3.

było za wsparciem militarnym poprzez wysłanie uzbrojenia. 38,9% opowiedziało się za wsparciem gospodarczym w formie dostaw żywności lub pomocy finansowej. 26,4% spośród ankietyowanych uznało, że powinniśmy przyjąć ewentualnych uchodźców. Po napaści zbrojnej Rosji na Ukrainę temat ten jest i będzie aktualny.

Ciężko jednak jednoznacznie wskazać dalszy kierunek polityki migracyjnej, jaką przyjmie polski rząd, skoro dokument mający regulować kierunki działań na lata 2021–2022 został przyjęty w momencie, gdy już dawno powinien obowiązywać¹³.

W kontekście działań na terenie województwa dolnośląskiego, w dniu 24 lutego 2022 r. Sejmik Województwa Dolnośląskiego – w imieniu władz samorządowych oraz mieszkańców Dolnego Śląska – przyjął Rezolucję Sejmiku Województwa Dolnośląskiego w związku z agresją militarną Rosji naruszającą integralność terytorialną i suwerenność Ukrainy. Podkreślono w niej otwartość na przyjęcie „obywateli innych państw, którzy w naszym regionie poszukują bezpieczeństwa i spokojnego życia w duchu współpracy i pokoju”¹⁴. Będzie to również sprawdzian dla procedur i mechanizmów urzędowych: Czy są one odpowiednio dostosowane do wyzwań, którym musimy stawić czoła? ●

¹³ Projekt uchwały Rady Ministrów w sprawie przyjęcia dokumentu „Polityka migracyjna Polski – kierunki działań 2021–2022” (ID179), opublikowano 6 lipca 2021, <https://www.gov.pl/web/mswia/projekt-uchwaly-rady-ministrow-w-sprawie-przyjecia-dokumentu-polityka-migracyjna-polski--kierunki-dzialan-2021-2022-id179> (dostęp: 16.02.2022).

¹⁴ Rezolucja Sejmiku Województwa Dolnośląskiego w związku z agresją militarną Rosji naruszającą integralność terytorialną i suwerenność Ukrainy, <https://umwd.dolnyslask.pl/aktualnosc/single-view/arttykul/rezolucja-sejmiku-wojewodztwa-dolnoslaskiego-kopiu-1/> (dostęp: 24.02.2022).

II WROCLAWSKIE SEMINARIUM CYWILNOPROCESOWE „Dowody elektroniczne w postępowaniu cywilnym”

22.04.2022r., Uniwersytet Wrocławski
Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii
Sala Unii Europejskiej (1D), budynek D

Organizatorzy: Zakład Postępowania Cywilnego, Centrum Badań
Problemów Prawnych i Ekonomicznych Komunikacji Elektronicznej WPAE UW, OIRP we Wrocławiu, ORA we Wrocławiu

Patronat honorowy: Prezes Sądu Okręgowego we Wrocławiu, Dziekan WPAE UW, Stowarzyszenie Sędziów Polskich „Iustitia” Oddział we Wrocławiu

Patronat medialny: Kwartalnik Naukowy „Prawo Mediów Elektronicznych”

Program

8:30–9:00 Rejestracja uczestników

9:00–9:30 Otwarcie konferencji: Dyrektor IPC prof. dr hab. Elwira Marszałkowska-Krześ, Uniwersytet Wrocławski; dr hab. Tomasz Scheffler, Dziekan OIRP we Wrocławiu; adwokat Sławomir Krześ, Dziekan ORA we Wrocławiu; sędzia SO Wojciech Łukowski, Prezes SO we Wrocławiu; przedstawiciel SSP „Iustitia”

9:30–11:00 Panel I

Moderator: prof. dr hab. Elwira Marszałkowska-Krześ

1. 9:30–10:00

prof. dr hab. Jacek Gołaczyński (SSA we Wrocławiu), Pojęcie dokumentu w prawie cywilnym i jego znaczenie dla postępowania cywilnego

2. 10:00–10:30

prof. dr hab. Łukasz Błaszczak (radca prawny, OIRP we Wrocławiu), Dowód z dokumentu tradycyjnego (papierowego) a dowód z dokumentu elektronicznego. Problem odrębności czy tożsamości środków dowodowych

10:30–11:00 Dyskusja

11:00–11:30 Przerwa kawowa

11:30–13:30 Panel II

Moderator: sędzia SO Wojciech Łukowski

3. 11:30–12:00

dr hab. Anna Kościółek, prof. URz (Uniwersytet Rzeszowski), Problematyka dowodów z informacji zawartych w systemie teleinformatycznym, oprogramowaniu, portalu społecznościowym

4. 12:00–12:30

prof. nadzw. dr hab. Marcin Uliasz (SSR w Lublinie), Dowód z innych dokumentów niż te z art. 243(1), czyli 308 k.p.c.

5. 12:30–13:00

dr Zbigniew Woźniak (SSA we Wrocławiu), Dowód z informacji zwartych w Blockchain.

13:00–13:30 Dyskusja

13:30–14:00 Przerwa kawowa

14:00–15:00 Panel III

Moderator: dr hab. Aneta Arkuszewska, prof. URz

6. 14:00–14:30

dr Berenika Kaczmarek-Templin (adwokat, ORA we Wrocławiu), Typologia dokumentów elektronicznych i sposoby ich przeprowadzenia

7. 14:30–15:00

sędzia SO Katarzyna Wręczycka, Praktyczne problemy przeprowadzenia dowodu elektronicznego

15:00–15:30 Panel dyskusyjny

Moderator: prof. dr hab. Łukasz Błaszczak

Uczestnicy: dr Rafał Prabucki (Uniwersytet Opolski), mgr Joanna Szumańska (Uniwersytet Jagielloński)

15:30–15:45 Podsumowanie konferencji

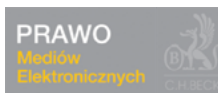
Sąd Okręgowy
we Wrocławiu

Prezes SO we Wrocławiu

Wydział Prawa,
Administracji i Ekonomii

Dziekan WP AE UW

SSP „Iustitia”
Oddział we Wrocławiu

Kwartalnik Naukowy
„Prawo Mediów Elektronicznych”

Głosowanie nad układem w postępowaniu restrukturyzacyjnym

r. pr. **Aleksandra Pakuła**

Głosowanie nad układem – uwagi ogólne

Celem każdego postępowania restrukturyzacyjnego nie jest samo jego wszczęcie, a zawarcie z wierzycielami układu, który stanowi finalny efekt proces naprawczego. Po przejściu często niełatwej drogi naprawy przedsiębiorstwa dochodzimy do kulminacyjnego momentu, jakim jest głosowanie nad układem. Jest to swoisty sprawdzian dla dłużnika czy propozycje układowe znajdą akceptację wśród wierzycieli i czy wdrożone rozwiązania przyniosły oczekiwane rezultaty.

Podmioty uprawnione do głosowania nad układem

W pierwszej kolejności należy poczynić uwagi, kto jest uprawniony do głosowania, bowiem w tym zakresie ustawa z dnia 15 maja 2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne (dalej p.r.) przewiduje pewne istotne wyłączenia. W ogólności zgodnie art. 107 ust. 1 i 3 w zw. z art. 113 ust. 2 p.r. uprawnieni do głosowania nad układem są objęci układem wierzyciele, (1) których wierzytelności zostały umieszczone

w zatwierdzonym spisie wierzytelności, (2) którzy stawiają się na zgromadzeniu wierzycieli i przedłożą sędziemu-komisarzowi tytuł egzekucyjny stwierdzający ich wierzytelność, a także ci, (3) którzy zostaną dopuszczeni przez sędziego-komisarza w przypadku, gdy ich wierzytelność jest uzależniona od warunku zawieszającego lub jest sporna i została uprawdopodobniona. Podkreślenia wymaga, że kluczowe znaczenie dla określenia kręgu uprawnionych do głosowania ma spis wierzytelności, stąd na początkowym etapie postępowania restrukturyzacyjnego dla wierzyciela bardzo istotna jest weryfikacja czy na tym spisie się znalazł oraz z jaką sumą wierzytelności został umieszczony w tymże spisie, bowiem zgodnie z art. 107 ust. 2 p.r. wierzyciel głosuje sumą wierzytelności umieszczoną w zatwierdzonym spisie lub tytule egzekucyjnym. Ewentualne błędy w tym zakresie mogą potencjalnie osłabić głos wierzyciela. Pomijając szereg regulacji szczególnych, które mogą być przedmiotem odrębnej, wielostronicowej analizy, co do zasady zgodnie z art. 76 ust. 1 w zw. z art. 79 ust. 2 p.r. w spisie umieszcza się wierzytelności osobiste w stosunku do dłużnika powstałe przed dniem otwarcia postępowania

restrukturyzacyjnego powiększone o odsetki od wierzytelności naliczone do dnia poprzedzającego dzień otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego łącznie.

Przechodząc już do omówienia przepisów, które wyłączają wierzycielowi możliwość głosowania, wskazać należy przede wszystkim na art. 109 ust. 1 i 116 p.r. Wyłączony od głosowania – nie tylko w sprawie głosowania nad układem, ale również na każdym innym zgromadzeniu wierzycieli – będzie wierzyciel, który nabył swoją wierzytelność w drodze przelewu lub indosu po otwarciu postępowania restrukturyzacyjnego. Jednocześnie wykładnia językowa i celowościowa przepisu pozwala na przyjęcie tezy, że nabycie wierzytelności w inny sposób niż poprzez przelew lub indos (np. w drodze dziedziczenia) nie pozbawia wierzyciela prawa głosu. Celem tego przepisu jest ochrona przed ewentualnym manipulowaniem wynikami głosowania np. poprzez nabywanie wierzytelności przez „sprzyjających wierzycieli”.

Jednak najważniejsze wyłączenia w zakresie prawa głosu nad układem przewiduje art. 116 p.r., który stanowi, że prawa głosu nie posiadają następujące kategorie podmiotów:

1. osoby **bliskie dla dłużnika**, tj. wierzyciel będący małżonkiem dłużnika, jego krewnym lub powinowatym w linii prostej, krewnym lub powinowatym w linii bocznej do drugiego stopnia łącznie, przysposabiającym dłużnika lub przez niego przysposobionym,
2. podmioty **powiązane korporacyjne**, tj.
  - a. jeżeli dłużnikiem jest osobowa spółka handlowa, w sprawach dotyczących układu nie mają prawa głosu:
    - » wspólnik ponoszący odpowiedzialność za zobowiązania spółki całym swoim majątkiem, będący jej wierzycielem,

» osoby uprawnione do reprezentowania spółki;

- b. jeżeli dłużnikiem jest spółka handlowa, nie ma prawa głosu:

» wierzyciel będący spółką powiązaną z dłużnikiem,

» osoby upoważnione do reprezentacji spółki powiązanej z dłużnikiem,

» wierzyciel będący spółką i osoby uprawnione do jej reprezentowania, jeżeli dłużnik albo ta spółka jest spółką dominującą albo zależną w stosunku do dłużnika.

3. wierzyciel będący **spółką kapitałową**, której spółka dominująca jest również spółką dominującą dla dłużnika, oraz osoby uprawnione do jej reprezentowania;

4. jeżeli dłużnikiem jest spółka kapitałowa, **wierzyciel będący osobą fizyczną, jeżeli reprezentuje ponad 25% kapitału zakładowego** spółki, a w przypadku prostej spółki akcyjnej – posiada ponad 25% akcji tej spółki.

Zwołanie oraz przebieg głosowania na zgromadzeniu wierzycieli zwołanego celem głosowania nad układem

O każdym zgromadzeniu wierzycieli, w tym także zgromadzeniu zwołanym celem głosowania nad układem, obwieszcza się co najmniej na 2 tygodnie przed terminem (art. 105 ust. 1 i 2 p.r.) określając termin, miejsce i przedmiot obrad oraz sposób głosowania. Do postępowania wszczętych przed 1 grudnia 2021 r. obwieszczenie to ukazywać się będzie – tak jak dotychczas – w „Monitorze Sądowym i Gospodarczym”, ale w przypadku wszczętych po tej dacie obwieszczenie ukaże się wyłącznie w Krajowym Rejestrze Zadłużonych. Zawiadomień

wierzycieli o terminie zgromadzenia wierzycieli, zgodnie z art. 105 ust. 5 p.r., dokonuje nadzorca sądowy albo zarządca w formie tradycyjnej poprzez Poczta Polska – listem, a jeżeli wierzyciel składał już pisma za pomocą systemu teleinformatycznego (KRZ) – w takim wypadku powiadomienia dokonuje za pośrednictwem tegoż systemu.

Zgodnie ze znowelizowanymi przepisami, które weszły w życie 1 grudnia 2021 r., a dokładnie art. 110 ust. 1 p.r. zasadą ma być głosowanie za wykorzystaniem systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie sądowe, jednak ustawodawca przewidział też możliwość osobistego stawiennictwa wierzyciela na zgromadzeniu i oddania głosu ustnie do protokołu lub na piśmie. W praktyce głosowanie za pomocą systemu ma polegać na tym, że wierzycielom udostępnione zostaną odpowiednie karty do głosowania, które powinny zostać przez nich podpisane elektronicznie. Co do funkcjonowania systemu oraz kwestii praktycznych – na ten moment – nie można poczynić więcej uwag, aniżeli założenia ustawodawcy. Ponadto powszechna cyfryzacja powoduje, że ustawodawca przewidział również możliwość przeprowadzenia zgromadzenia za pomocą środków porozumiewania się na odległość. Szeroki wachlarz sposobów oddawania głosów oraz przeprowadzenia zgromadzenia wierzycieli ma zapewnić możliwie najwyższą efektywność zgromadzenia i zmaksymalizować procent wierzycieli, którzy wezmą aktywny udział w głosowaniu nad układem, ale także każdym innym zgromadzeniu wierzycieli.

Mówiąc o głosowaniu, należy pamiętać, że wierzyciel może głosować przez pełnomocnika (art. 110 ust. 3 p.r.), oczywiście pełnomocnik powinien legitymować się stosownym dokumentem. W tej materii

Fot. Mikhail Nilov – Pexels.com

pojawia się rozbieżność co do tego, kto może być pełnomocnikiem wierzyciela, bowiem część komentatorów¹ wskazuje, że może to być wyłącznie osoba wskazana w art. 87 kpc, z kolei A.J. Witosz² dopuszcza to, że pełnomocnikiem może być dowolna osoba, byleby tylko dysponowała przynajmniej ograniczoną zdolnością do czynności prawnych. Ja przychyliam się do bardziej restrykcyjnych wymogów co do osoby pełnomocnika, w pełni podziеляjąc argumentację M. Brzozowskiej³, która swoją tezę opiera na tym, że głosowanie na zgromadzeniu jest czynnością w postępowaniu restrukturyzacyjnym dokonywaną przed sędzią-komisarzem, który ma również uprawnienia sądu.

Kolejną istotną kwestią, która bardzo często zdaje się być pomijana przez niektórych wierzycieli, a w szczególności tych, którzy prowadzą działalność w formie spółki cywilnej jest art. 108 ust. 1 p.r., który stanowi, że wierzyciele, którzy mają

¹ Tak m.in.: P. Zimmerman, *Prawo upadłościowe. Prawo restrukturyzacyjne. Komentarz*, wyd. 7, C.H. Beck, Warszawa 2022.

² *Prawo restrukturyzacyjne*, red. A.J. Witosz, Wolters Kluwer, Warszawa 2016, s. 290.

³ M. Brzozowska, *Zgromadzenie wierzycieli*, [w:] *Prawo restrukturyzacyjne: komentarz*, red. A. Hrycaj, P. Filipiak, M. Geromin, B. Groele, Wolters Kluwer, Warszawa 2016.

wierzytelność solidarną lub niepodzielną, głosują przez wspólnego pełnomocnika. Pełnomocnikiem może być również jeden z wierzycieli. W praktyce bardzo często spotkać można karty do głosowania podpisane przez jednego tylko wspólnika spółki cywilnej, co w przypadku braku dokumentu potwierdzającego udzielenie pełnomocnictwa może spowodować nieważność głosu. Równie istotna przy głosowaniu jest materia dotycząca reprezentacji podmiotu oddającego głos. Zdarza się, że reprezentanci wierzyciela zapominają, że zgodnie z zasadami reprezentacji nie wszystkich czynności mogą dokonywać samodzielnie. Przykładowo – w mojej ocenie – jeżeli Członek Zarządu może dokonywać samodzielnie czynności do kwoty 100 000 zł, a powyżej tej kwoty tylko łącznie z innym Członkiem Zarządu to w przypadku wierzytelności wynoszącej 200 000 zł konieczna jest reprezentacja łączna. W innym przypadku głos może zostać potraktowany jako nieważny.

Przyjęcie układu

Po przeprowadzeniu głosowania nadchodzi etap żmudnego liczenia głosów. Przede wszystkim układ może być zawarty, jeżeli osiągnięte zostanie kworum, tj. w zgromadzeniu uczestniczy co najmniej jedna piąta wierzycieli uprawnionych do głosowania nad układem – art. 113 ust. 1 p.r. Z kolei do stwierdzenia, że układ został przyjęty przy głosowaniu bez podziału na grupy wierzycieli, potrzebne jest jednoczesne osiągnięcie dwóch większości: większości osobowej (ponad 50% spośród tych, którzy oddali ważne głosy, zagłosowało za układem) oraz większości kapitałowej (wierzyciele, którzy oddali głosy za przyjęciem układu, dysponują ponad 2/3 kapitału przysługującego wierzycielom, którzy oddali ważne głosy) – art. 119

ust. 1 p.r. W przypadku, gdy głosowanie odbywa się w grupach, większość w każdej grupie liczona jest osobno i w każdej dla stwierdzenia, że w danej grupie układ przyjęto, potrzebne jest osiągnięcie większości osobowej (ponad 50% spośród tych, którzy oddali ważne głosy w ramach danej grupy, oddało swój głos za układem) oraz większości kapitałowej (wierzyciele, którzy oddali ważne głosy w tej grupie za przyjęciem układu, dysponują ponad 2/3 kapitału przysługującego wierzycielom, którzy oddali ważne głosy w tej grupie) – art. 119 ust. 2 p.r. Ustawodawca przewidział również możliwość przyjęcia układu, jeżeli co prawda nie uzyskano wymaganej większości w niektórych z grup wierzycieli, ale wierzyciele mający łącznie dwie trzecie sumy wierzytelności przysługujących głosującym wierzycielom głosowali za przyjęciem układu, a wierzyciele z grupy lub grupy, które wypowiedziały się przeciw przyjęciu układu, zostaną zaspokojeni na podstawie układu w stopniu nie mniej korzystnym niż w przypadku przeprowadzenia postępowania upadłościowego – art. 119 ust. 3 p.r.

Podsumowanie

Proces restrukturyzacji nie jest procesem łatwym, jednak jego właściwe przeprowadzenie oraz dobra współpraca dłużnika, wierzycieli, nadzorczy bądź zarządcy może przynieść wymierne, korzystne efekty zarówno dla dłużnika, który uratuje swoje przedsiębiorstwo, jak i dla wierzycieli, którzy odzyskają, przynajmniej częściowo, swoje należności. Jednak pamiętać należy, że choć przyjęcie każdego układu to niewątpliwie duży sukces to jest to dopiero początek nowej drogi, bowiem dłużnik układ ten musi wykonać. Dopiero po wykonaniu układu mówić można o pełnej skuteczności restrukturyzacji. ●

Rozprawy zdalne w KPC – postulaty *de lege lata* i *de lege ferenda*

r. pr. Anna Zalesińska

Fot. Tumisu – Pixabay.com

Rozprawy zdalne uregulowane zostały w ustawie z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 1842 ze zm.), dalej „Ustawa Covid”. Ustawa ta ma jednak charakter ustawy tymczasowej.

Nie jest jednak pożądaną sytuacją, gdy zasadnicze przepisy dotyczące postępowania cywilnego, zwłaszcza procedury i zasad postępowania w zakresie rozprawy i posiedzeń niejawnych, unormowane są w innych aktach prawnych niż kodeks. Wprowadza to chaos i brak pewności prawa zarówno wśród profesjonalistów, jak i obywateli. W Kodeksie postępowania cywilnego natomiast funkcjonuje rozprawa odmiejskowiona, przewidziana w art. 151

§ 2 k.p.c. Pomimo tego, że przepisy prawne umożliwiają jej przeprowadzenie od 2015 r., a po zakończeniu wdrożenia protokołu elektronicznego w każdej tzw. „cywilnej” sali istnieją ku temu możliwości techniczne, nie spełniła ona jednak połączonych w niej nadziei. Zainteresowanie taką formą przeprowadzenia posiedzenia jest niewielkie, bowiem wymagane jest osobiste stawiennictwo w sądzie. Nie jest to żadna korzyść ani z perspektywy uczestnika, który musi fizycznie pojawić się we wskazanym sądzie, ani sądu, gdzie blokowana jest sala rozpraw (zarówno w sądzie *meriti*, jak i w sądzie wskazanym przez uczestnika). Sytuacja wygląda inaczej w przypadku rozpraw zdalnych, których odbiór społeczny jest bardzo pozytywny, i podobnie jak w przypadku pracy zdalnej, jest bardzo duże oczekiwanie, by po zakończeniu pandemii istniały nadal podstawy prawne do prowadzenia posiedzenia sądowego z udziałem uczestników postępowania znajdujących się poza salą rozpraw. Nic dziwnego zatem, że coraz więcej pojawia się głosów, by rozprawy zdalne na stałe umieścić w przepisach procedury cywilnej.

W przypadku wprowadzenia do procedury cywilnej regulacji umożliwiających przeprowadzenie rozpraw w formie zdalnej, konieczne będzie określenie w rozporządzeniu warunków technicznych narzędzi służących do przeprowadzania wideokonferencji, celem zapewnienia jednolitych standardów. W szczególności w rozporządzeniu tym należałoby uregulować rodzaje urządzeń i środków technicznych umożliwiających przeprowadzenie rozpraw zdalnych oraz sposób korzystania z tego rodzaju urządzeń i środków. Ponieważ zapis rozprawy zdalnej jest jednocześnie protokołem elektronicznym, nie ma potrzeby, by odrębnie regulować zagadnienia z tym związane. Równocześnie

Fot. Azamat E – Unsplash.com

należałoby dokonać stosownych zmian w regulaminie urzędowania sądów powszechnych i Instrukcji o biurowości. Używane przez sądy aplikacje z reguły nie generują istotnych problemów w zakresie bezpieczeństwa danych przesyłanych za ich pomocą, a może dochodzić do sytuacji, że uczestnik postępowania udostępni link do rozprawy osobie trzeciej, o czym nie poinformuje sądu i osoba ta będzie przysłuchiwała się rozprawie jako publiczność, co przy rozprawach, które prowadzone są z wyłączeniem jawności lub przy drzwiach zamkniętych, może rodzić negatywne skutki. Dodatkowym problemem jest kwestia świadków – którzy, mimo wezwań na różne godziny – łączą się wcześniej i może dojść do sytuacji, że świadek jeszcze nie przesłuchany słyszy zeznania innego świadka przesłuchwanego wcześniej. Przepisy wykonawcze powinny w sposób jednolity rozstrzygnąć kwestie organizacyjne dotyczące rozpraw zdalnych.

W przypadku, gdy rozprawy zdalne na stałe zostaną w polskim porządku prawnym, należałoby również ujednoclić kwestie

techniczne. Obecnie sądy korzystają z takich aplikacji jak: Jitsi, Scopia, Cisco Webex oraz testowane jest rozwiązanie Equinox. Każde z systemów ma swoje plusy ale również i minusy. Aby nie tworzyć tutaj całej analizy porównawczej technicznej, jak również organizacyjnej wszystkich powyższych systemów przedstawię model docelowy, jaki można by osiągnąć poprzez „scalenie” najlepszych funkcji programów i tak:

- » system winien cechować się prostotą obsługi po stronie protokolanta, jak również po stronie uczestnika wideokonferencji;
- » system po stronie uczestnika postępowania winien być w pełni oparty na przeglądarce internetowej, nie jest wymagana instalacja dodatkowego oprogramowania na komputerze po stronie uczestnika postępowania;
- » system powinien umożliwiać uczestnikowi postępowania udział w wideokonferencji z wykorzystaniem urządzeń typu smartfon (Android, IOS) i dostępnym oprogramowaniem w sklepie Play lub App Store (w przypadku np. telefonów firmy Huawei gdzie może być problem z oprogramowaniem do danego rozwiązania, dostęp przez przeglądarkę internetową);
- » system/interfejs powinien być dostępny w języku polskim oraz posiadać możliwość zmiany interfejsu po stronie uczestnika postępowania przynajmniej na język angielski;
- » system po stronie protokolanta w czasie prowadzenia rozprawy winien być zaimplementowany w obecnie wykorzystywanym oprogramowaniu ReCourt2, tak aby ograniczyć „przeskakiwanie” po wielu oknach na ekranie monitora;
- » wideokonferencje winny być wyznaczone z wykorzystaniem platformy CPW – Centralna Platforma Wideokonferencyjna, ale należy usunąć w niej kilka wad,

które posiada (brak kalendarza zbiorczego wszystkich wyznaczonych wideokonferencji w danym sądzie, widoczne tylko własne użytkownika, brak możliwości dodania domyślnego, automatycznego pouczenia dla uczestników, brak informacji o godzinie i dniu posiedzenia w przypadku odbierania wiadomości z CPW przez klienta pocztowego WWW, obecnie należy dopisać w pouczeniu, system powinien powiadamiać o niedostarczeniu wiadomości, są przypadki „literówek” przy wprowadzaniu adresu e-mail uczestników);

- » system powinien posiadać funkcje poczekalni, przydatne w momencie przesłuchiwania kilku świadków na różne godziny, aby nie było potrzeby wyznaczania dodatkowych wirtualnych pokoi;
- » dostęp do wideokonferencji winien być możliwy po wprowadzeniu hasła/pinu;
- » system powinien wyświetlać ilość zalogowanych użytkowników do pokoju, z możliwością odłączenia poszczególnego uczestnika postępowania przez protokolanta w czasie rozprawy;
- » system winien eliminować efekt echa.

Wydaje się, że rozprawy zdalne staną się standardową formą prowadzenia postępowania. Jednak, by to się stało koniecznym jest uregulowanie/doprecyzowanie pewnych kwestii w drodze aktu prawnego, a także doposażenie systemów teleinformatycznych obsługujących transmisję w zakresie zgłaszanych przez praktyków postulatów. Przy czym sama idea rozprawy odmiejscowionej (jak również przesłuchania na odległość), rozumianej jako połączenie sąd – sąd, powinna zostać utrzymana obok rozpraw zdalnych, jako alternatywa, w szczególności dla osób wykluczonych cyfrowo oraz dla osób, które z jakiś przyczyn mogą mieć ograniczoną swobodę wypowiedzi, będąc poza budynkiem sądu. ●

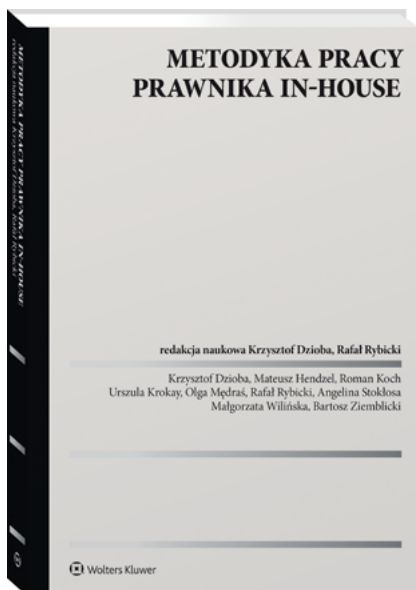

Recenzja publikacji „Metodyka pracy prawnika in-house”

r. pr. **Krzystian Mularczyk**

Opublikowana z końcem października 2021 r., nakładem Wolters Kluwer, praca zbiorowa pt. „Metodyka pracy prawnika in-house” stanowi praktyczny przewodnik po codziennej pracy prawnika korporacyjnego, tj. prawnika *in-house*. Jest to pozycja o tyle unikalna, że porusza tematykę relatywnie rzadko spotykaną, bowiem jak dotąd na rynku prawniczym brak było publikacji o tak przekrojowym charakterze. Być może wpływ na to miał fakt, że ta postać wykonywania zawodu wciąż ewoluuje i jest stosunkowo nową formą wykonywania profesji prawniczej.

Tym bardziej cieszy inicjatywa uporządkowania i zbiorczego przedstawienia zagadnień z gałęzi prawa właściwych i najczęstszych dla świadczenia doradztwa prawnego w ramach praktyki *in-house*. Opracowanie stanowi interesujące i przekrojowe omówienie zagadnień występujących w codziennej pracy prawnika korporacyjnego. Pozycja ta może służyć bowiem nie tylko jako użyteczne kompendium wiedzy, ale także jak realna pomoc w wykonywaniu zadań prawnika wewnętrznego z uwzględnieniem specyfiki tej formy doradztwa prawnego oraz praktycznych problemów jej świadczenia.

Źródło: <https://www.profinfo.pl/sklep/metodyka-pracy-prawnika-in-house,156934.html>

Należy podkreślić, że autorami *Metodyki* są m.in. radcowie prawni z naszej Izby: Olga Mędraś, Bartosz Rafał Rybicki, Krzysztof Dzioba oraz Bartosz Ziembliński. Książka jest dedykowana zarówno tym prawnikom, którzy już związali swoją karierę zawodową z pracą w tym

charakterze, jak i tym, którzy dopiero rozważają wejście na taką drogę kariery zawodowej.

Wykonywanie zawodu, w roli prawnika *in-house*, jest specjalizacją dość młodą, aczkolwiek intensywnie rozwijającą się, o czym świadczy choćby ilość rekrutacji na tego typu stanowiska prawnicze czy też corocznie publikowane, odrębne rankingi prawników firmowych (m.in. GC Powerlist Legal 500). Stanowi również ciekawą alternatywę dla wykonywania zawodu w „klasycznej” formie kancelarii radcy prawnego. Lektura Metodyki przybliży specyfikę tego rodzaju pracy, prezentując szereg wyzwań, z jakimi mierzą się na co dzień prawnicy wewnętrzni. Podkreślone zostały w niej najbardziej satysfakcjonujące strony takiej pracy. Bez wątpienia są nimi bliska współpraca z biznesem oraz szerokie możliwości rozwoju zawodowego.

Pojęcie prawnika *in-house* upowszechnione zostało na przestrzeni ostatnich lat i wywodzi się z języka angielskiego. Używa się go dla określenia prawnika wewnętrznego, zatrudnionego na stałe w danym przedsiębiorstwie (na podstawie umowy o pracę, umowy o współpracę, lub w innej formie). Może być to zatrudnienie zarówno w sektorze publicznym, jak i prywatnym. Ta forma współpracy stanowi przeciwwagę dla prawników z kancelarii zewnętrznych, z których przedsiębiorcy korzystają doraźnie, w razie potrzeby, bądź które obsługują przedsiębiorcę w ramach określonego limitu godzin w danej jednostce czasu (tzw. *hotline*). Konieczność budowania odrębnych i wewnętrznych działów prawnych wymuszają zaś na przedsiębiorcach rosnące koszty zewnętrznej obsługi prawnej oraz chęć, a nawet potrzebę posiadania w swoich strukturach prawnika własnego i zaufanego, znającego dogłębnie specyfikę

prowadzonej przez przedsiębiorcę działalności oraz jego organizację, potrzeby i możliwości. Taki prawnik musi mieć bowiem nie tylko ogólną wiedzę z każdej gałęzi prawa, lecz także być biegły w przepisach dotyczących tej gałęzi, w której funkcjonuje dany przedsiębiorca. Wynika to z założenia, że specyficzne umiejscowienie prawnika wewnętrznego w strukturze organizacji, pozwalać ma nie tylko w lepszy sposób odpowiedzieć na potrzeby biznesu, lecz również efektywniej realizować cele biznesowe. Prawniki wewnętrzni zna meandry biznesu, co sprawia, że zazwyczaj potrafi w krótszym czasie określić ryzyka prawne oraz wady i zalety rozważanych w danym momencie rozwiązań.

Funkcja prawnika korporacyjnego zaspokaja zatem biznesową potrzebę dostarczenia konkretnego zestawu kompetencji w danej gałęzi prawa. Równocześnie prawnik wewnętrzny, poza oferowaniem przedsiębiorcy swojej wiedzy i doświadczenia z zakresu wybranej specjalizacji, rozumie mechanizmy biznesowe, potrzeby rynkowe, zaplecze systemowe oraz kwestie związane z zarządzaniem danym przedsiębiorstwem. Przewagą rynkową takiego prawnika jest zatem znajomość danej organizacji, wzajemnych relacji pomiędzy jednostkami/systemami/schematami organizacyjnymi, a także zależności pomiędzy klientami wewnętrznymi. Prawniki ten umie ustalić priorytety, powiązać modele biznesowe z oczekiwanymi modelami prawnymi, a także zaproponować konkretne rozwiązania. Jego opinie prawne są „szyte na miarę” i osadzone w wybranych realiach biznesowych. Prawniki pracujący jako *in-house* pracuje bowiem na co dzień w środowisku konkretnego przedsiębiorcy. Z założenia, proponowanie rozwiązań praktycznych przychodzić powinno mu o tyle łatwiej, że znane są

mu bieżące bolączki podmiotu, jego oferta, możliwości finansowe oraz docelowa grupa odbiorców. Prawnik wewnętrzny stanowi w firmie część zespołu, który ma wspólny cel w osiągnięciu przez firmę jak najlepszego wyniku. Często z tego względu cieszy się większym zaufaniem klienta.

Bazując na swoim doświadczeniu zawodowym, autorzy zwięźle przedstawiają typowe zagadnienia, charakterystyczne dla pracy prawnika wewnętrznego, takie jak choćby: prawo pracy, prawo spółek, ochrona danych osobowych czy rola prawnika jako compliance officera. Jednocześnie, w sposób przystępny, zaprezentowane zostały biznesowe aspekty pracy prawnika *in-house* – czyli pracy jako dyrektora działu prawnego, na polu współpracy z klientem wewnętrznym czy wreszcie perspektywa wykorzystania nowoczesnych technologii w pracy prawników.

Znaczenie prawników wewnętrznych wzrasta wraz z kalibrem spraw. Ich waga dla przedsiębiorców jest na tyle duża, że wymaga ciągłego zaangażowania prawnika. Częstokroć prawnicy korporacyjni łączą funkcje managerskie – zarządzania obsługą prawną jako jednostką i danym obszarem działalności, z funkcją specjalisty ds. prawnych. Takie połączenie jest wymagające, wymaga bowiem nie tylko fachowej wiedzy prawniczej, lecz również rozwijania umiejętności managerskich. Potrzebom takich prawników wychodzi na przeciw treść publikacji Wolters Kluwer. Prawnik wewnętrzny musi nie tylko przedstawiać jasne rekomendacje, bez możliwości umieszczania klauzul wyłączających odpowiedzialność, lecz również być aktywnym uczestnikiem procesu decyzyjnego. Oprócz określenia konkretnych wariantów danych rozwiązań musi umieć zarekomendować konkretny scenariusz

i wziąć za tę rekomendację odpowiedzialność. Ze względu na swoje umiejscowienie w strukturze organizacji, z daną rekomendacją, w przypadku przychylenia się do niej przez grono zarządcze, będzie bowiem funkcjonował w czasie i zarządzał jej ewentualnymi konsekwencjami. Prawnik korporacyjny musi zatem nie tylko dobrze orientować się w branży, w której prowadzi działalność jego klient, lecz również aktywnie odpowiadać na potrzeby biznesu i zmieniające się otoczenie prawne. Niewątpliwie czynnikiem wpływającym na wybór między pracą jako *in-house*, a wykonywaniem zawodu w kancelarii prawniczej, powinno być również to, czy dana osoba ma predyspozycje biznesowe do współuczestniczenia w tworzeniu wyniku firmy, czy też preferuje działania związane wyłącznie z interpretacją prawa, a także to, co jest równie istotne, a często pomijane w tego typu dyskusjach, to pewnego rodzaju zależność i podporządkowanie organizacyjne względem podmiotu zatrudniającego. Takiemu świeżemu spojrzeniu na pracę prawnika *in-house* – tym już pracującym w tym charakterze, jak i osobom na etapie podejmowania decyzji o dalszej drodze zawodowej – może posłużyć *Metodyka*, która jest nie tylko opracowaniem przekrojowym, lecz również opracowaniem bardzo przystępnym w swojej formie. Poszczególne jej części są ze sobą ściśle powiązane, ułożone logicznie, a tok rozważań konsekwentnie podporządkowany podstawowym celom praktycznym takiej publikacji. Jest to kompendium wiedzy, wzbogacone załącznikami w postaci wzorów podstawowych umów/aktów prawnych, co wzmacnia jego walor praktyczny. Zaprezentowane w publikacji rozwiązania są wartościowe i z całą pewnością mogą służyć za narzędzie jeszcze skuteczniejszego świadczenia pomocy prawnej dla przedsiębiorców i u przedsiębiorców. ●

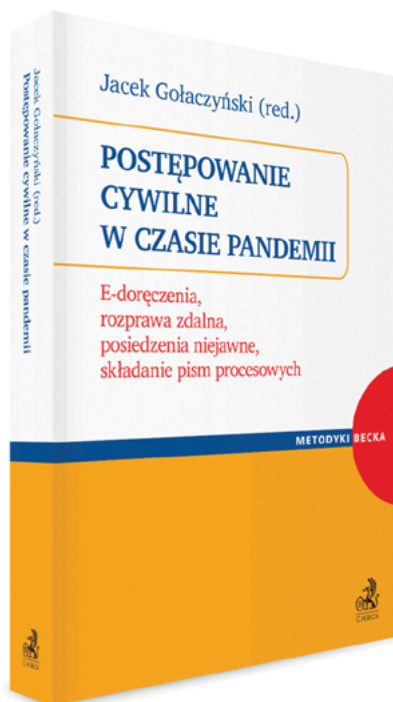
Przejrzeć, czy przeczytać i wykorzystać?

Recenzja praktycznego komentarza „Postępowanie cywilne w czasie pandemii”

r. pr. **Katarzyna Sandecka**

Kilka tygodni temu miała miejsce premiera książki pod redakcją prof. dr hab. Jacka Gołaczyńskiego pt. „Postępowanie cywilne w czasie pandemii” (wydawnictwo C.H. Beck). W publikacji autorzy wyjaśniają, jak stan epidemii SARS-CoV-2 wpłynął na elektroniczną postępowania cywilnego oraz w prosty i przystępny sposób tłumaczą, jak pełnomocnik zawodowy może odnaleźć się w tych niecodziennych okolicznościach. Publikacja jest praktycznym komentarzem poruszającym szereg aktualnych zagadnień, które budzą wiele emocji w prawniczym środowisku.

Komentarz, w pierwszych trzech rozdziałach, opisuje szczegółowo zagadnienie doręczeń elektronicznych. Uwzględni nową instytucję doręczeń pism sądowych za pośrednictwem Portalu Informacyjnego Sądów Powszechnych (dalej również: Portal lub Portal Informacyjny) realizowaną od lipca 2021 r., w oparciu o art. 15 zzzs⁹ ustawy z dnia 14 maja 2020 r. o zmianie niektórych ustaw w zakresie działań osłonowych w związku z rozprzestrzenieniem

Źródło: <https://www.ksiegarnia.beck.pl/20225-postepowanie-cywilne-w-czasie-pandemii-e-doreczenie-rozprawa-zdalna-posiedzenia-niejawne-skladanie-pism-procesowych-jacek-golaczynski>

Fot. Miguel Á. Padriñán – Pixabay.com

się wirusa SARS-CoV-2 (Dz.U. z 2020 r. poz. 875 ze zm.) – dalej również: koronawirus. W publikacji czytelnik znajdzie odpowiedź m.in. na pytanie, kiedy sąd może odstąpić od doręczenia przez Portal Informacyjny, jak prawidłowo oznaczyć datę doręczenia pisma przez Portal oraz jego skutki prawne, a także prawidłową praktykę w zakresie doręczeń i odbioru pism przez Portal. Publikacja opisuje doręczenia elektroniczne realizowane w oparciu o aktualnie obowiązujące przepisy oraz planowane rozwiązania e-doręczeń, które mają zostać dopuszczone w toku postępowania sądowego, w oparciu o przepisy ustawy z dnia 18 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych (Dz.U. z 2020 r. poz. 2320 ze zm.), m.in. zagadnienie fakultatywności e-doręczeń, adresu do doręczeń elektronicznych, publicznej usługi hybrydowej, a także novum w postaci usługi rejestrowanego doręczenia elektronicznego.

Trzy kolejne rozdziały przybliżają czytelnikowi problematykę rozpraw zdalnych realizowanych przy pomocy urządzeń technicznych umożliwiających ich przeprowadzenie na odległość.

Rozdział czwarty opisuje instytucję rozprawy odmiejscowionej, realizowanej w oparciu o przepis art. 151 § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (dalej: KPC), według którego przewodniczący może zarządzić przeprowadzenie posiedzenia jawnego przy użyciu urządzeń technicznych umożliwiających jego przeprowadzenie na odległość. W takim przypadku uczestnicy postępowania mogą brać udział w posiedzeniu sądowym, gdy przebywają w budynku innego sądu i dokonywać tam czynności procesowych, a przebieg czynności procesowych transmituje się pomiędzy salą sądową sądu prowadzącego postępowanie i sądem, w którym przebywają jego uczestnicy.

Choć rozprawa odmiejscowiona, to instytucja wprowadzona do procesu cywilnego, nowelizacją z 2015 roku, dotychczas była rzadko wykorzystywana. Sytuację tę zmieniła pandemia, a rozprawy zdalne stały się kluczowym rozwiązaniem w toku procesu cywilnego. I to właśnie rozdział piąty szczegółowo opisuje rozwiązania wprowadzone w oparciu o koronawirus,

gdzie zasadą stało się przeprowadzanie rozpraw zdalnie, podczas gdy jej uczestnicy mogą znajdować się w dowolnym miejscu, tak w budynku sądowym, jak również we własnym domu. Autorzy nie pomijają przy tym problematycznych zagadnień, jak kwestie organizacyjne i techniczne związane z przeprowadzaniem takiej rozprawy, wykluczenia cyfrowego czy udziału publiczności.

Rozdział szósty referuje czytelnikom zagadnienia rozprawy zdalnej w praktyce wybranych sądów. Rozdział siódmy poświęcony jest zaś doręczeniom elektronicznym i rozprawom zdalnym w arbitrażu.

W rozdziale ósmym czytelnikowi przybliży się posiedzenia niejawnie w procesie cywilnym. Zagadnienie istotne i aktualne, gdy w dobie pandemii znacznie częściej sprawy rozpoznawane są na posiedzeniu niejawnym, w szczególności w sytuacji gdy nie można przeprowadzić posiedzenia zdalnego, a przeprowadzenie rozprawy lub posiedzenia jawnego nie jest konieczne.

Ostatni, dziewiąty rozdział poświęcono wnoszeniu pism procesowych w KPC. Czytelnik znajdzie tam wskazówki związane z wnoszeniem pism nie tylko w postaci tradycyjnej papierowej, ale również za pośrednictwem systemu teleinformatycznego. Autor przybliży m.in. problematykę wnoszenia pism w elektronicznym postępowaniu upominawczym, postępowaniu wieczystoksięgowym, czy postępowaniu rejestrowym. A ponieważ publikacja skupia się na postępowaniu cywilnym w czasie pandemii, nie zabrakło również zagadnienia wnoszenia pism procesowych w czasie pandemii.

Publikację czyta się bardzo dobrze. Jest to praktyczny komentarz, w którym jesteśmy prowadzeni krok po kroku przez

Fot. krakenimages – Unsplash.com

meandry praktycznego stosowania nowych rozwiązań i jedynie czasem wymaga się od czytelnika lepszego rozeznania w danej tematyce. Jedynym minusem są – trudne do uniknięcia w publikacjach wieloautorskich – powtórzenia i występowanie zróżnicowanego podejścia w sposobie opisywania poruszanych zagadnień przez poszczególnych autorów.

Przejrzeć, czy przeczytać i wykorzystać? – praktycy przeczytają i z pewnością wykorzystają. W szczególności mając na względzie postępującą elektronizację postępowań sądowych oraz rozwijającą się komunikację elektroniczną z podmiotami publicznymi i konieczność szybkiego przystosowywania się pełnomocnika zawodowego do wprowadzanych zmian. Jest to pierwsza publikacja tego typu przygotowana przez praktyków i kierowana do praktyków, w tym pełnomocników zawodowych i młodszych kolegów aplikantów, którzy w tych niełatwych czasach muszą odnaleźć się w gąszczu nowych, a czasem wręcz nowatorskich rozwiązań. Omawiany komentarz ma istotny walor praktyczny. ●

Brak umowy z klientem jako delikt dyscyplinarny

r. pr. **Katarzyna Talkowska-Szewczyk**

Przyjmując zlecenie na prowadzenie sprawy, nie możemy zapominać o konieczności zawarcia umowy z Klientem, w której dokładnie określiliśmy zakres pomocy prawnej, terminy oraz warunki jej wykonywania, a także należne nam wynagrodzenie. Brak zawarcia umowy z Klientem stanowi bowiem delikt dyscyplinarny.

Warto zatem zapoznać się z orzeczeniem Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie z dnia 28 stycznia 2021 r. (sygn. akt. WO – 122/20), utrzymujące w mocy orzeczenie z dnia 27 lutego 2020 r., uznając radcę prawnego za winną popełnienia czynu, polegającego na tym, że podejmując się reprezentowania spółki, co najmniej od października 2015 r. do dnia 26 czerwca 2019 r., nie zawarła z Klientem stosowanej umowy, zawierającej warunki świadczenia pomocy prawnej, w tym ustalonego wynagrodzenia (honorarium i wydatki) tj. popełnienia przewinienia dyscyplinarnego określonego w art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych w zw. z art. 6, art. 36 ust. 1, art. 43 ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego w związku z § 3 ust. 1 i 2 Regulaminu wykonywania zawodu radcy prawnego uchwalonego przez Krajową Radę Radców Prawnych (Uchwała Nr 94/IX/2015 z dnia 13 czerwca 2015 r. obowiązującego od 1 lipca 2015 r.).

Fot. Kampus Production – Pexels.com

Przedmiotowe orzeczenie zostało wydane w następującym stanie faktycznym: Klient w zawiadomieniu do Rzecznika Dyscyplinarnego wskazał, że w 2015 r. zlecił radcy prawnemu prowadzenie sprawy związanej z umową sprzedaży. Uiszczył oczekiwane przez radcę prawnego wynagrodzenie, a także koszty reprezentacji procesowej w łącznej wysokości 7 930 EUR. Do dnia złożenia zawiadomienia, mimo wielokrotnych prób kontaktu, nie otrzymał ani pełnomocnictwa, ani umowy zlecenia, ani faktury za uiszczoną kwotę. Nadto nie uzyskał żadnych informacji dotyczącej złożenia pozwu. Dopiero po upływie 2 lat od daty zlecenia prowadzenia sprawy i zapłaty honorarium obwiniona radca prawny

potwierdziła w wiadomości e-mail, że podjęła się prowadzenia sprawy, potwierdziła otrzymane honorarium, a także kwoty na wydatki sądowe. Powołała się przy tym na rzekomo wysłany dokument pełnomocnictwa, który do listopada 2017 r. do niej nie dotarł. W toku prowadzonego postępowania przygotowawczego obwiniona wskazała, że podjęła się w drodze korespondencji elektronicznej dokonania analizy prawnej roszczeń Klienta, po czym zwróciła się o zapłatę wynagrodzenia obejmującego dotychczasowe doradztwo, analizę oraz przygotowanie pozwu. Żądane wynagrodzenie otrzymała. Następnie obwiniona wskazała, że zwróciła się do Klienta o przekazanie pozostałych dowodów w sprawie (innych niż dotychczas przekazane) oraz przystąpiła do przygotowania pozwu. Nadto wskazała na konieczność przetłumaczenia dokumentów, otrzymania odpisu z rejestru spółki, a także odesłania podpisanego pełnomocnictwa. Dokumentów tych do dnia złożenia wyjaśnień, które miały miejsce w maju 2018 r., nie otrzymała. Brak reakcji na prośbę o przesłanie dokumentów nie wzbudził podejrzeń obwinionej, gdyż w dotychczasowych kontaktach z Klientem zdarzały się kilkutygodniowe przerwy. Po otrzymaniu korespondencji związanej ze złożonym zawiadomieniem obwiniona zwróciła się do klienta o wskazanie numeru rachunku bankowego, na który będzie mogła dokonać zwrotu opłaty sądowej.

Zarówno Sąd I Instancji, jak i Wyższy Sąd Dyscyplinarny stanęły na stanowisku, że od radcy prawnego wymagane jest zawarcie z klientem umowy w formie pisemnej. Zgodnie bowiem z art. 8 ust. 4 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz.U. z 2020 r., poz. 75) zakres pomocy prawnej, terminy i warunki jej wykonywania oraz wynagrodzenie określa **umowa**. Wskazać należy, że umowa z klientem jest

źródłem stosunków prawnych łączących go z radcą prawnym. Na konieczność zawarcia umowy z klientem zwraca również uwagę § 3 Regulaminu wykonywania zawodu radcy prawnego stanowiącego Załącznik do uchwały Nr 94/IX/2015 Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 13 czerwca 2015 r. Zawarcia umowy nie wymaga się **jedynie w przypadku udzielenia doraźnej pomocy prawnej**. Wyższy Sąd Dyscyplinarny uznał również, że brak zawarcia umowy w okolicznościach omawianej sprawy stanowi naruszenie norm etycznych wykonywania zawodu radcy prawnego, tj. **rzetelności oraz uczciwości**.

Nie można również tracić z pola widzenia jeszcze jednej ważnej – z perspektywy wykonującego zawód radcy prawnego – funkcji jaką pełni zawarta umowa z klientem, a mianowicie funkcji ochronnej, czy też gwarancyjnej w razie ewentualnych zarzutów klienta, co do niewykonania zlecenia w pełnym zakresie. Konieczne jest zatem, aby umowa zawierała jednoznaczne postanowienia, co do przyjętego zlecenia. Z drugiej strony klient musi mieć pewność jaki zakres pomocy prawnej, w jakich terminach oraz na jakich warunkach może oczekiwać od radcy prawnego. Pewność obrotu przemawia za skonstruowaniem umowy **w formie pisemnej**.

Wobec radcy prawnego, która w realiach przedstawionej sprawy nie zawarła umowy z klientem, orzeczono karę upomnienia, a także obciążono ją kosztami prowadzonego postępowania w łącznej wysokości 4 200,00 zł. Dlatego też warto, przy przyjmowaniu kolejnych zleceń, nie zapominać o konieczności zawierania z klientami umów na piśmie. W praktyce wystarczające jest stworzenie wzoru takiej umowy, którą potem z łatwością można dostosować do kolejnych przyjmowanych spraw. ●

Ślubowanie aplikantów radcowskich AD 2021

r. pr. Robert Staszewski

Fot. OIRP we Wrocławiu

Grudzień to przede wszystkim czas świąt, prezentów i spotkań z bliskimi, jednak dla Okręgowej Izby Radców Prawnych we Wrocławiu jest to wyjątkowy miesiąc również ze względu na dołączenie do grona wrocławskiej Izby nowych członków. Od stycznia we Wrocławiu będzie kształciło się 121 świeżo upieczonych aplikantów radcowskich.

W tym roku ślubowanie aplikantów radcowskich odbyło się w dniu 16 grudnia 2021 r., na Wydziale Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego.

Pomimo licznych przeciwności losu udało się zorganizować całą uroczystość stacjonarnie, z zachowaniem reżimu sanitarnego. Spotkanie rozpoczął Dziekan Rady OIRP we Wrocławiu Tomasz Schefler, który wygłosił wykład inauguracyjny. Następnie głos zabrali Robert Staszewski Wicedziekan Rady OIRP we Wrocławiu oraz Wojciech Łukowski Prezes Sądu Okręgowego we Wrocławiu. W swoich wypowiedziach podkreślili, jak ważnym elementem wymiaru sprawiedliwości są radcowie prawni. Następnie w maseczce, ale z uśmiechem na ustach, przyszli aplikanci powtarzali za Dziekanem słowa roty

stanowiące o powinnościach aplikanta radcowskiego. Chociaż cała uroczystość trwała krótko, był to ważny i wzruszający moment dla przyszłych radców prawnych. Każdy ze ślubujących aplikantów odebrał treść roty ślubowania oraz otrzymał pamiątkową torbę z logo OIRP we Wrocławiu.

W tak ważnym dla społeczności radcowskiej momencie nie mogło również

zabraknąć przedstawicieli Rady OIRP we Wrocławiu, członków Komisji do spraw Aplikacji, a także opiekunów poszczególnych grup aplikantów.

Ponadto, podczas ślubowania zostały nagrodzone osoby, które uzyskały najlepszy wynik z egzaminu wstępnego. W tym roku wyróżniono aż 4 osoby. Najwyższą notę, tj. 137 punktów uzyskał aplikant radcowski Paweł Kołek.

Fot. OIRP we Wrocławiu

Osoby, które uzyskały **najwyższy wynik punktowy** na egzaminie wstępnym na aplikację radcowską w dniu 25 września 2021 r.

1. PAWEŁ KOŁEK – 137 pkt
2. MAŁGORZATA HUBLUK – 134 pkt
3. MAGDALENA JANCZAK – 134 pkt
4. KINGA WĄSIK – 132 pkt

Wszystkim nowo przyjętym aplikantom radcowskim życzymy powodzenia, wytrwałości, a także jak najlepszego wykorzystania czasu aplikacji! ●

Od lewej: Prezes SO Wrocław SSO Wojciech Łukowski, Dziekan Tomasz Scheffler, Wicedziekan ds. Aplikacji Robert Staszewski; fot. OIRP we Wrocławiu

Sylwetka Aplikanta – Dominika Fikus-Graf

r. pr. Milena Szostak-Kaluska

Dominika Fikus-Graf – aplikantka III roku, absolwentka prawa oraz filologii polskiej. Tytuł magistra prawa uzyskała broniąc pracy pod tytułem „Zasada informacji prawnej. Treść – realizacja – konsekwencje naruszenia” napisanej pod opieką prof. Jerzego Skorupki, natomiast tytuł magistra filologii polskiej – broniąc pracy: „Prosty język prawniczy – na przykładzie pouczenia adresowanego do podejrzanego w postępowaniu karnym” napisanej pod opieką dr. hab. Tomasza Piekota.

W okresie studiów otrzymywała stypendium rektora za najlepsze wyniki w nauce oraz za szczególne osiągnięcia naukowe. Należała do Koła Naukowego Postępowania Karnego oraz Studenckiego Koła Naukowego Językoznawców. Wielokrotnie występowała jako prelegentka na konferencjach naukowych – zarówno z zakresu prawa, jak i językoznawstwa. Przedmiotem jej badań były: realizacja prawa do informacji oraz analiza języka prawnego i prawniczego.

W latach 2014–2018 pracowała jako lingwistka w Grupie Technologii Językowych G4.19 Politechniki Wrocławskiej. Miała także możliwość współpracy przy tworzeniu e-podręczników na zlecenie Ministerstwa Edukacji Narodowej. Ma na swoim koncie korektę kilku książek i artykułów naukowych.

Fot. Archiwum prywatne

Zawodowo interesuje się prawem własności intelektualnej, prawem konkurencji, a także ochroną danych osobowych i prawem nowych technologii.

Od 2018 roku pracuje w centrali międzynarodowej grupy kapitałowej z branży chemii budowlanej, jako specjalista ds. własności intelektualnej, gdzie zajmuje się rejestracją znaków towarowych w trybie narodowym, europejskim i międzynarodowym, a także szeroko rozumianą ochroną praw własności intelektualnej. Prowadzi obsługę prawną w języku polskim i angielskim.

Rodzice od najmłodszych lat rozwijali w niej pasję do gór – dlatego do dzisiaj jej ulubionym kierunkiem są Tatry. W wolnym czasie uprawia jogę i czyta książki. Szczególnie ceni twórczość Eduardo Mendosy, Wisławy Szymborskiej oraz Szczepana Twardocha. ●

Kompleksowa Platforma Doskonalenia Zawodowego Weezycast od stycznia 2022 r. w OIRP we Wrocławiu!

r. pr. **Joanna Zimoń-Frankiewicz**

**DOSKONALENIE
ZAWODOWE ONLINE**

BAZA MATERIAŁÓW Z AUTOMATYCZNYM
SYSTEMEM PRZYZNAWANIA
PUNKTÓW SZKOLENIOWYCH

Od kiedy wdrożono platformę doskonalenia zawodowego online w OIRP we Wrocławiu? Co oferuje to narzędzie i dla kogo jest dostępne? W jaki sposób korzystamy z platformy? Co znajdziemy w bibliotece? Gdzie jest zamieszczana aktualna informacja o dostępnej ofercie szkoleń organizowanych przez naszą Izbę?

Na te, i inne najczęściej pojawiające się pytania, postaram się udzielić odpowiedzi w poniższym syntetycznym przewodniku.

Od stycznia 2022 r., dzięki nawiązaniu i dobrze układającej się współpracy naszej Izby z firmą Chatwee, **Centrum Doskonalenia Zawodowego** uruchomiło Kompleksową Platformę Doskonalenia

Wyszukiwanie w Bibliotece...

Najbliższe wykłady na żywo

Maciej Kubica, Magdalena Zastrowicz-Sury

Polski Ład z perspektywy jego obowiązywania. MDR (raportowanie schematów podatkowych) w...

Organizator: OISD Wrocław

Punkty: 6

17 marca 2022, 17:00-19:30

[DOŁĄCZ](#)

[DOŁĄCZ DO KALENDARZA GOOGLE](#)

SSR Monika Biata

Postępowanie przed sądem pierwszej instancji ze szczególnym uwzględnieniem postępowania...

Organizator: OISD Wrocław

Punkty: 6

24 marca 2022, 17:00-19:30

[DOŁĄCZ](#)

[DOŁĄCZ DO KALENDARZA GOOGLE](#)

«« Ułój

Zawodowego **Weezycast**. Podjęliśmy taką decyzję, wychodząc naprzeciw oczekiwaniom naszych radców prawnych i aplikantów radcowskich zwracających się do CDZ z licznymi pytaniami i prośbami o dostęp do szkoleń, nie tylko w formie streamingu w czasie rzeczywistym, ale też o możliwość odtwarzania nagranych webinarów w dowolnym terminie. Taką właśnie opcję oferuje to narzędzie.

Obecnie w szkoleniach uczestniczymy zatem za pośrednictwem platformy, bez

konieczności rejestrowania się poprzez formularz i oczekiwanie na przesłanie linków. Każdy członek naszej Izby, aby na co dzień mógł korzystać z platformy, powinien najpierw dokonać rejestracji, a następnie aktywować własne, indywidualne konto. O tych koniecznych krokach informowaliśmy na bieżąco radców prawnych i aplikantów, zamieszczając liczne ogłoszenia na naszej stronie i FB. Informacja ta, wraz ze stosownymi linkami do rejestracji i aktywacji kont, w dalszym ciągu widnieje na stronie (ruchomy, niebieski kafel).

- Strona główna
- Kalendarz
- Biblioteka
- Zapisane
- Certyfikaty

«« Ułój

Certyfikaty

Izba, do której przynależysz, otrzymała już Twoje certyfikaty.

Data od: 01/01/2020   Data do: 01/01/2022

Nazwa certyfikatu	Data zdobycia	Punkty
Bezpieczeństwo teleinformatyczne na co dzień, czyli zagrożenia ze strony telefonu i komputera w domu i biurze. Informatyka śledcza – 21 wiek w zabezpieczeniu materiału dowodowego do badań. Czyli jak nie odbierać sobie strony na sukces.	20 stycznia 2022	6
Radcowie prawni jako instytucje obowiązane oraz zakres świadczenia pomocy prawnej podlegającej obowiązkom na gruncie AMULCFT	13 stycznia 2022	6
Strategia ochrony marki i wzorów przemysłowych w firmie	6 grudnia 2021	6
System doręczeń w postępowaniach sędziowskich z uwzględnieniem rozważań zawartych w ustawie z dnia 18 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych (e-doręczenia)	6 grudnia 2021	6
Postępowanie kłauzulowe. Specyfika trybów egzekucyjnych. Należenie kłauzuli wykonalności na radców i prawników zastępcami prawnymi oraz mapowanie kłauzuli (problematyka kłauzuli wykonalności z ograniczeniem odpowiedzialności do przedsiębiorstwa). Kłauzula na tytuł z prawem powoływania, spełnienia świadczenia w zakresie lit. Problem	6 grudnia 2021	6

Wyszukaj w bibliotece...

Strona główna

Kalendarz

Biblioteka

Zapisane

Certyfikaty

Najnowsze

- 24 luty 2022**
Postępowanie egzekucyjne – aktualne problemy praktyczne i projektowane zmiany
Do zabrania spłaty bankowe jest spełnienie dwóch warunków: ogólne potwierdzenie obecności na poziomie.
Wykładowca
SSO Katarzyna Węgrzcka
Organizator
Oliwier Wroblew
Wyświetlenia
15
- 27 stycznia 2022**
Środki ochrony prawnej w zamówieniach publicznych – zagadnienia konstrukcyjne
Do leczenia składowa konieczna jest spełnienie dwóch warunków: ogólne potwierdzenie obecności na poziomie.
Wykładowca
dr Anna Baraszczyńska
Organizator
Oliwier Wroblew
Wyświetlenia
21
- 13 stycznia 2022**
Radcowie prawni jako instytucje obowiązkane oraz zakres świadczenia pomocy prawnej podlegającej obowiązkowi na granicy ANKUCIT
Do zaliczenia świadczenia konieczne jest spełnienie dwóch warunków: ogólne potwierdzenie obecności na poziomie.
Wykładowca
r.pr. Hubert Szaryński
Organizator
Oliwier Wroblew
Wyświetlenia
50

Dodatkowo należy podkreślić, że platforma stanowi bazę materiałów, tj. dotąd nagranych szkoleń, które zamieszczane są w bibliotece, z możliwością bieżącego ich odtwarzania. Punkty szkoleniowe naliczane są automatycznie, a certyfikaty generowane bezpośrednio po odbytych szkoleniu.

Dział szkoleń posiada również panel organizatora służący do zarządzania materiałami i punktami szkoleniowymi, które eksportowane są niezwłocznie do Extranetu. Dostęp do nagranych szkoleń jest całodobowy, zatem gromadzimy punkty szkoleniowe w dowolnej chwili. Obecność i aktywność uczestników webinarów wyliczana jest automatycznie.

Biblioteka będzie oczywiście zapełniać się z upływem czasu; planujemy również wzbogacać zasoby o materiały związane z programem szkoleniowym aplikantów radcowskich, a o każdej dodatkowej opcji wykorzystania platformy, będziemy informować na bieżąco.

Aktualna oferta szkoleń, warsztatów i seminariów radcowskich dostępna jest na naszej stronie (kafel – doskonalenie zawodowe, zakładka szkolenia, a także kafel – kalendarz). Warto podkreślić, że w 2021 r. nasza Izba korzystała z narzędzia Weezycast przez 1927 godzin, a ten wynik to efekt 675 wydarzeń (szkoleń i zajęć dla aplikantów), których średni czas trwania wyniósł 2,5 godziny.

NIE TRAĆMY CZASU!

Pragnę nadmienić, że na dzień przekazania artykułu odnotowaliśmy rejestrację ok. 1200 członków naszej Izby, a aktywowało konta ok. 500 osób. Dlatego w dalszym ciągu zachęcamy do podjęcia czynności zmierzających do aktywnego korzystania z zaofiarowanego Państwu narzędzia. Razem współtwórzmy proste rozwiązania! Nie traćmy czasu na rzeczy, które mogą działać się automatycznie!!! ●

Sprawozdanie ze szkolenia wyjazdowego w Karpaczu oraz z zawodów w piłkarzyki o puchar Dziekana OIRP we Wrocławiu

r. pr. **Krystian Mularczyk**

W dniach 14–16 stycznia 2022 r. w Hotelu „Dziki Potok” w Karpaczu, odbyło się szkolenie wyjazdowe organizowane przez Okręgową Izbę Radców Prawnych we Wrocławiu. Bogaty treściowo program szkolenia został rozpisany na jeden dzień zajęć merytorycznych, które poprowadziła r. pr. Marta Lamch-Rejowska.

Podczas szkolenia została omówiona tematyka wciąż stosunkowo nowej Ustawy – Prawo Zamówień Publicznych, w praktycznym aspekcie jego stosowania, z uwzględnieniem zmian i ich oceny po roku obowiązywania ustawy. Wykład zaowocował gorącą dyskusją również w trakcie rozmów kulturalowych między sesjami wykładowymi, co zresztą nie powinno dziwić, biorąc pod uwagę wagę i zakres zmian oraz ich odbiór przez praktyków prawa reprezentujących zarówno Zamawiającego, jak i Wykonawców. Omówione zagadnienia spotkały się z entuzjastycznym przyjęciem uczestników szkolenia. Zajęcia te z pewnością ukształtowały już i tak wysoce profesjonalną wiedzę

radców prawnych i pozwoliły nam na wymianę doświadczeń zdobytych pod rządami nowej ustawy.

Tradycyjnie, jak co roku, w piątek nie było wykładów, natomiast odbyły się już

Od lewej: r. pr. Sylwia Filińska i r. pr. Krystian Mularczyk; fot. OIRP we Wrocławiu

V Mistrzostwa w Grze w Piłkarzyki o Puchar Dziekana OIRP we Wrocławiu, które cieszyły się dużym zainteresowaniem. Po zaciętych pojedynkach, w duchu koleżeńskie rywalizacji, **w kategorii Mixt zwyciężyli** Sylwia Filińska oraz Krystian Mularczyk. Drugie miejsce przypadło parze Daniela Sznalska-Białostocka i Wojciech Basiewicz. Trzecie miejsce zdobyli Karolina Bisek i Robert Staszewski.

Uczestnicy szkolenia; fot. OIRP we Wrocławiu

W kategorii Open zwyciężyli Krystian Mularczyk oraz Wojciech Basiewicz, którzy wygrali w finale z parą Robert Staszewski i Sławomir Byra. Trzecie miejsce zajęła para Marcin Kania i Patryk Hebrowski. Mistrzostwa spotkały się z entuzjazmem oraz gorącym dopingiem, nie tylko ze strony uczestników zmagania, ale również licznie zgromadzonej publiczności.

Po zawodach uczestnicy szkolenia wzięli udział w uroczystej kolacji, która stanowiła okazję do wymiany poglądów i uwag na bieżące tematy, a także integracji

zawodowej radców prawnych, co w dobie wciąż obowiązujących ograniczeń pandemicznych jest tak rzadkie, a tak potrzebne.

Cały wyjazd przebiegł w fantastycznej atmosferze. Udało nam się połączyć przyjemne z pożytecznym, zasięgnąć wiedzy, stanąć do sportowej rywalizacji i spędzić wspólnie czas. Nie pozostaje nic innego jak dodać go do kolekcji pozytywnych wspomnień i zabrać się za organizację kolejnych szkoleń wyjazdowych dla członków OIRP we Wrocławiu. ●

Uczestnicy szkolenia; fot. OIRP we Wrocławiu

Unijny jednolity rynek cyfrowy,

czyli jak prawnicy FBE mogą pomóc przedsiębiorcom w związku z nadchodzącymi zmianami legislacyjnymi (DSA, DMA, AI Act)

r. pr. **Maria Dymitruk**

W ostatnich miesiącach zaplanowano wiele nowości legislacyjnych w obszarze jednolitego rynku cyfrowego, które nie pozostaną bez wpływu zarówno na życie obywateli UE, jak i (a może nawet przede wszystkim) na sposób prowadzenia biznesu przez przedsiębiorców unijnych działających w branży technologicznej.

Komisja Nowych Technologii Federacji Adwokatów Europejskich (*Fédération des Barreaux d'Europe*, FBE), której przewodniczy nasza Izba, w odpowiedzi na te wyzwania, podjęła się współorganizacji specjalnych warsztatów poświęconych analizie procedowanych właśnie w organach unijnych trzech aktów prawnych, których zadaniem będzie ukształtowanie jednolitego rynku cyfrowego w UE na najbliższe lata: aktowi

Od lewej: r. pr. Maria Dymitruk (Federacja Adwokatów Europejskich, Centrum Badań Problemów Prawnych i Ekonomicznych Komunikacji Elektronicznej), adw. dr Jarosław Greser (Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu, Politechnika Wrocławska), Katarzyna Malinowska (Przedstawicielstwo Regionalne Komisji Europejskiej we Wrocławiu); fot. OIRP we Wrocławiu

o usługach cyfrowych¹, aktowi o rynkach cyfrowych² oraz aktowi o sztucznej inteligencji³.

Wspomniane warsztaty „Jednolity rynek cyfrowy – co czeka przedsiębiorców?” zorganizowane zostały 8 marca 2022 r. przez Przedstawicielstwo Regionalne Komisji Europejskiej z siedzibą we Wrocławiu. Partnerami wydarzenia zostali

Federacja Adwokatów Europejskich oraz Centrum Badań Problemów Prawnych i Ekonomicznych Komunikacji Elektronicznej działające na Wydziale Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego. Warsztaty odbyły się stacjonarnie na WPAiE UW, a udział w nich był całkowicie bezpłatny. Wydarzenie zakładało aktywizację uczestników w formie warsztatowej, a nie jedynie wykładową formułę zapoznawania z omawianą legislacją unijną. Wśród uczestników warsztatów byli przedstawiciele zarówno biznesu technologicznego, jak i prawnicy zainteresowani poszerzeniem wiedzy i umiejętności z obszaru obsługi tegoż biznesu. Warsztaty współprowadzili adw. dr Jarosław Greser (Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu, Politechnika Wrocławska) oraz r. pr. Maria Dymitruk (przewodnicząca Komisji Nowych Technologii FBE oraz pracownik naukowy WPAiE UW).

¹ Projekt rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie jednolitego rynku usług cyfrowych (akt o usługach cyfrowych), COM/2020/825 final.

² Projekt rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie kontestowalnych i uczciwych rynków w sektorze cyfrowym (akt o rynkach cyfrowych), COM/2020/842 final.

³ Projekt rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego zharmonizowane przepisy dotyczące sztucznej inteligencji (akt w sprawie sztucznej inteligencji) i zmieniającego niektóre akty ustawodawcze Unii, COM/2021/206 final.

Uczestnicy warsztatów „Jednolity rynek cyfrowy – co czeka przedsiębiorców”, 8 marca 2022 r.;
fot. OIRP we Wrocławiu

Odpowiedzialne tworzenie powszechnego jednolitego rynku cyfrowego w Unii Europejskiej, w którym funkcjonuje swobodny przepływ usług również w sferze online, pozostaje jednym z priorytetów Komisji Europejskiej. Cieszymy się, że Federacja Adwokatów Europejskich może wspierać wysiłki Komisji w budowie możliwie najsprawniejszego, ale jednocześnie bezpiecznego sposobu zdejmowania ograniczeń w funkcjonowaniu unijnego rynku wewnętrznego w sferze cyfrowej. Napawa optymizmem zaangażowanie prawników w powyższe procesy, a także nasza gotowość do podjęcia trudu wsparcia europejskich przedsiębiorców technologicznych w procesach wdrażania nowych przepisów. Widoczne było to także w trakcie warsztatów, podczas których uczestnicy – poprzez pracę w grupach i burze mózgów – pochylali się nad takimi pytaniami jak: Jakie wyzwania dla biznesu technologicznego tworzy planowana

regulacja aktu o sztucznej inteligencji? Jakie zmiany legislacyjne można zaproponować dla skuteczniejszej walki z bańką informacyjną w Internecie? Czy „strażnik dostępu”⁴ (np. Google) może faworyzować swoje usługi kosztem interesu drobnych dostawców usług online?

Wspólne poszukiwanie odpowiedzi na powyższe pytania z pewnością rozbudziło zainteresowanie uczestników zagadnieniami nowych technologii w pracy europejskiego prawnika. W trakcie warsztatów zgłoszonych zostało również wiele propozycji dalszych, pogłębionych tematów kolejnych spotkań. Mamy nadzieję, że odbędą się one już niedługo, a do udziału w nich już teraz Państwa serdecznie zapraszam. ●

⁴ Tzw. *gatekeeper* w rozumieniu aktu o rynkach cyfrowych.

„Nieśmiertelny Twórca” – sztuczna inteligencja i prawa własności intelektualnej

r. pr. **Wojciech Lamik**

Fot. Possessed Photography – Unsplash.com

Coraz więcej państw na świecie podejmuje prace legislacyjne związane z uregulowaniem problematyki sztucznej inteligencji (SI). Zadania tego podjął się także prawodawca unijny – w dniu 21 kwietnia 2021 r. Komisja Europejska przedstawiła projekt rozporządzenia, który jest nazywany „Aktem w sprawie sztucznej inteligencji”.

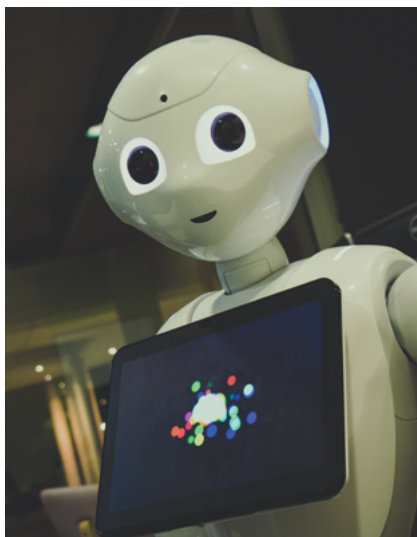
Akt ten ma na celu m.in. zharmonizowanie przepisów co do wprowadzania do obrotu, oddawania do użytku oraz wykorzystywania systemów SI w UE. W niedługiej przyszłości konieczne będzie pojawienie się także regulacji związanej z ochroną wytworów stworzonych przez SI z perspektywy praw własności intelektualnej. Punktem wyjścia do prac nad tą materią

jest rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 20 października 2020 r. w sprawie praw własności intelektualnej w dziedzinie rozwoju technologii sztucznej inteligencji. W dokumencie tym Parlament zwraca się do Komisji o podjęcie działań legislacyjnych dla uregulowania problematyki ochrony wytworów SI. Nie ulega wątpliwości, że z biegiem czasu rezultaty działalności SI będą coraz częściej przedmiotem sporów.

Dla przykładu, z perspektywy prawa autorskiego wytwór SI – zdaniem dominującego poglądu doktryny polskiej i zagranicznej – nie spełnia przesłanek utworu. Skoro taki rezultat nie jest utworem, to tym samym nie może zostać objęty ochroną prawnoautorską. Piśmiennictwo wychodzi z założenia, że tylko człowiek może tworzyć dzieła w sposób twórczy. Taki pogląd wydaje się jednak nie być zgodny z rzeczywistością – SI była w stanie namalować obraz na bazie twórczości Rembrandta, skomponować nowe utwory wzorując się na dorobku Bacha, jak również pisać powieści. Taki stan rzeczy wymaga wyznaczenia ram prawnych co do ochrony wytworów SI.

W kontekście regulacji powyższej materii prawodawca unijny stoi przez bardzo trudnym zadaniem, choćby z powodu konfliktu szeregu wartości. Z jednej strony brak udzielenia ochrony rezultatom SI może doprowadzić m.in. do ograniczenia inwestowania w ten ważny sektor nowych technologii, co może w dalszej perspektywie mieć negatywny wpływ na dobrobyt społeczeństwa. Ponadto wielu twórców SI – w obawie, że wytwory komputerów nie będą objęte ochroną – będzie sobie przypisywać ich autorstwo. Z drugiej natomiast strony, ochrona tych rezultatów może doprowadzić do zniechęcenia wielu ludzi do wejścia na rynek związany

Fot. Owen Beard – Unsplash.com

z własnością intelektualną. Obawy te wynikają choćby z faktu, że żaden człowiek nie będzie mógł rywalizować wydajnością z programem produkującym masowo wytwory objęte ochroną.

Uznanie, że wytwory SI powinny być objęte ochroną, będzie rodziło kolejne pytania, jak choćby ustalenie, kto powinien być uprawniony z tytułu tych dzieł. Wielu przedstawicieli doktryny stoi na stanowisku, że podmiotem tym powinien być sam twórca SI. Inni z kolei twierdzą, że prawa te należy przyznać użytkownikom programu. Można również spotkać się ze stanowiskiem, że dzieła te muszą znajdować się w domenie publicznej.

Powyższe wątpliwości stanowią jedynie wierzchołek góry lodowej. W najbliższych latach pojawi się na świecie szereg regulacji dotyczących omawianej materii. Do tego czasu wytwory SI nie będą objęte należytą ochroną z perspektywy praw własności intelektualnej. ●

Konsultacje psychologiczne

r. pr. Sylwia Filińska

W dniu 1 marca 2020 roku Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) ogłosiła stan pandemii spowodowany wirusem SARS-CoV-2. W związku z tym życie każdego człowieka na całym świecie zmieniło się. Trwająca pandemia, izolacja, a także ostatnie wydarzenia niewątpliwie negatywnie wpłynęły i nadal wpływają na samopoczucie oraz zdrowie większości z nas. Jak sobie poradzić w tym trudnym czasie?

Komisja ds. Kultury, Integracji i Sportu OIRP we Wrocławiu we współpracy z Komisją

ds. Współpracy z Samorządami i Instytucjami OIRP we Wrocławiu, od października 2021 r., uruchomiła cykl bezpłatnych konsultacji psychologicznych skierowany do wszystkich członków wrocławskiego samorządu radcowskiego potrzebujących wsparcia psychologicznego w sytuacjach zawodowych oraz pomocy w problemach na styku życia zawodowego i osobistego.

W okresie od października 2021 r. do marca 2022 r. zostało przeprowadzonych łącznie kilkadziesiąt nieodpłatnych konsultacji psychologicznych dla członków naszego samorządu.

Niewątpliwie program bezpłatnych konsultacji psychologicznych sprzyja ochronie zdrowia psychicznego jego beneficjentów. Wizyty w gabinecie psychoterapeuty bardzo często budzi obawy i lęk przed odsłonięciem często wstydliwych problemów. Wiele osób miesiącami zwleka z umówieniem się do specjalisty. Uruchomiony program bezpłatnych konsultacji psychologicznych sprawił, że osoby potrzebujące pomocy psychologicznej zdołały pokonać swoje lęki, zostały zmotywowane do skorzystania z nadarzającej się okazji, aby pierwszy raz spotkać z psychoterapeutą.

Zagadnienia dotyczące zdrowia psychicznego często budzą obawy oraz bezradność i niezrozumienie, dlatego program bezpłatnych konsultacji psychologicznych dąży do zwiększenia świadomości potrzeby troski o zdrowie psychiczne, a także przełamuje wstyd przed korzystaniem z profesjonalnej pomocy psychologicznej.

Pamiętajmy, że psychoterapia jest specjalistyczną metodą leczenia różnych zaburzeń psychicznych, a także drogą rozwoju i zwiększania świadomości samego siebie. W odróżnieniu od pozostałych form wsparcia psychicznego proces psychoterapii opiera się na świadomych i planowanych działaniach ze strony psychoterapeuty, który ma profesjonalną wiedzę i doświadczenie kliniczne. Nadrzędnym celem psychoterapii jest usunięcie lub zmniejszenie cierpienia, wywołanego przez objawy lub sytuację życiową. Dąży się przy tym do uzyskania trwałej zmiany w zakresie sposobu myślenia, zachowania i przeżywania. Dialog z psychoterapeutą jest ukierunkowany w taki sposób, aby pacjent mógł zauważyć pewne niedostrzegane schematy funkcjonowania i aby mógł je zrozumieć. Z psychoterapii mogą skorzystać osoby cierpiące z powodu różnych problemów o podłożu emocjonalnym,

doświadczające trudności w relacjach z innymi, a także osoby znajdujące się w sytuacjach kryzysowych.

Podkreślamy, że głównym celem wszystkich prowadzonych bezpłatnych konsultacji psychologicznych jest wzrost samoświadomości, poprawa zdolności do lepszego rozumienia własnych i cudzych emocji i uzyskanie lepszego wglądu we własne funkcjonowanie interpersonalne. Psychoterapia wnosi dodatkową wartość, gdyż wpływa korzystnie nie tylko na życie nasze, ale także naszych bliskich.

Program pomocy psychologicznej w OIR we Wrocławiu to nie tylko bezpłatne konsultacje psychologiczne, ale także cykl warsztatów psychologicznych, które odbywają się stacjonarnie w siedzibie Okręgowej Izby Radców Prawnych we Wrocławiu. Warsztaty poruszają niezwykle istotne zagadnienia takie jak: radzenie sobie z trudnymi emocjami, komunikacja bez przemocy, higiena życia psychicznego, umiejętność tworzenia zdrowych relacji, czy wypalenie zawodowe.

Zachęcamy do korzystania z bezpłatnych konsultacji psychologicznych. W celu umówienia wizyty oraz uzyskania szczegółowych informacji zapraszamy bezpośrednio do kontaktu telefonicznego z Centrum Pomocy Psychologicznej Alter Ego pod numerem: +48 535 830 351. Wszystkie konsultacje i porady są świadczone przez doświadczonych psychologów i psychoterapeutów z Centrum Pomocy Psychologicznej Alter Ego we Wrocławiu. •

Program: WellBeing – cykl spotkań

r. pr. Sylwia Filińska

W Komisji ds. Kultury, Integracji i Sportu OIRP we Wrocławiu stawiamy na zdrowie, dobre samopoczucie oraz dobrą życiową energię, dlatego rozpoczęliśmy wdrażanie działań poprawiających szeroko rozumiany dobrostan, czyli WellBeing.

Czym tak naprawdę jest WellBeing?

WellBeing to poczucie szczęścia, pomyślności, zadowolenie ze stanu oraz trybu życia. To stan równowagi i harmonii pomiędzy życiem prywatnym i zawodowym, ale także balans na polu zdrowia psychicznego i fizycznego. Dobrostan każdego z nas to przede wszystkim komfort emocjonalny i fizyczny. WellBeing to jednak proces, który może trwać miesiącami, a nawet latami. Pamiętajmy jednak, że nawet najmniejszy krok w stronę troski o nasze dobre samopoczucie zbliża nas do życia zgodnego z naszymi oczekiwaniami, do życia szczęśliwego.

Na stan naszego dobrostanu wpływ ma wiele czynników, ale często najprostsze rozwiązania dają najlepsze efekty. Po wdrożeniu programu bezpłatnych konsultacji psychologicznych i warsztatów psychologicznych nadszedł czas na zdrowie fizyczne, witalność, siłę i formę, czyli dobrostan fizyczny. Panująca od dłuższego czasu pandemia zmieniła nasze życie i tryb pracy. Wielu z nas zostało zmuszonych do

przejścia na tryb pracy zdalnej i wielogodzinne siedzenie przed ekranem monitora, nierzadko w wymuszonej pozycji ciała.

Niekorzystna pozycja ciała podczas kilkogodzinnej pracy może być odczuwalna dla całego organizmu. Najpowszechniejszym problemem są dolegliwości związane z bólem kręgosłupa. Konsekwencjami związanymi z siedzącym trybem życia jest obciążenie przede wszystkim mięśni stabilizujących kręgosłup w pozycji siedzącej, obciążenie mięśni barków i rąk obsługujących klawiaturę, czy też obciążenie mięśni karku utrzymujących głowę podczas obserwacji monitora, dokumentów i klawiatury.

Dlatego spieszymy z pomocą!

Dzięki naszemu „WellBeingowemu” programowi nauczymy Was prozdrowotnych nawyków, rozpropagujemy aktywny tryb życia i przyłożymy wagę do szeroko pojętej profilaktyki oraz rehabilitacji.

Zajęcia prowadzą doświadczeni fizjoterapeuci -absolwenci Akademii Wychowania Fizycznego we Wrocławiu. Jesteśmy przekonani, że opracowany program pozwoli na osiągnięcie dobrostanu całego organizmu.

Zachęcamy do udziału w zajęciach wszystkich ceniących szczęśliwe i spokojne życie. Zadbajcie o swoje zdrowie! •

WellBeing – zadbaj o swój dobrostan

HARMONOGRAM ZAJĘĆ (2022 rok)

- I 02 marca** >> Techniki prawidłowego siedzenia – jak to zrobić?
- II 21 marca** >> Ćwiczenia na sztywny kark i spięte ramiona – instruktaż i ćwiczenia praktyczne
- III 13 kwietnia** >> Cieśń nadgarstka, drętwienie palców – jak samemu sobie pomóc?
- IV 16 maja** >> Krótkie ćwiczenia rozluźniające i rozciągające całego ciała do wykonywania przy stanowisku pracy (np. w pozycji stojącej lub siedząc przy biurku)
- V 20 czerwca** >> Prawidłowe ustawienie/dobór biurka i krzesła do pracy
- VI 18 lipca** >> Ćwiczenia do wykonywania samodzielnie w domu na wzmocnienie oraz rozluźnienie mięśni przykręgosłupowych
- VII 10 sierpnia** >> Jaki sport, jakiego typu ćwiczenia wybrać na początku przygody z aktywnością fizyczną? (z uwzględnieniem schorzeń)
- VIII 19 września** >> Praca siedząca: ciężkie nogi, żylaki – co możemy zrobić?
- IX 17 października** >> Jak mieć płaski brzuch i nie musieć robić brzuszków? Jak bezpiecznie zrzucić wagę?
- X 21 listopada** >> Techniki oddechowe, pozytywne wizualizacje – redukcja stresu

Salvator Mundi – Zbawiciel Świata – Leonarda Da Vinci

r. pr. **Radosław Gašior**

Salvator Mundi (Zbawiciel Świata) jest najdrożej sprzedanym obrazem w czasach współczesnych. Wiąże się z nim także jedna z najbardziej ciekawych historii ze świata sztuki.

Dzieło jest niewielkie, około 60 cm na 40 cm, namalowane farbami olejnymi na desce. Tematyka obrazu nie jest wyjątkowa, był to popularny wówczas motyw malarstwa europejskiego. Przedstawia Jezusa Chrystusa z prawą ręką wzniesioną do błogosławieństwa, a w drugiej trzymającego szklaną kulę, będącą symbolem świata, jest to typowy układ dla dzieł przedstawiających Salvator Mundi, z tą różnicą, że Leonardo da Vinci umieścił w dłoni Zbawiciela Świata szklaną kulę, zawsze było to złote jabłko inkrustowane kamieniami szlachetnymi, zwieńczone krzyżem. W obrazie widać późną manierę, technikę stosowaną przez Leonarda zwaną sfumato (łagodne przejścia pomiędzy poszczególnymi polami barwnymi są rozmyte, dając efekt zadymienia¹), dzięki której Jezus wygląda, jakby był za mgłą. W omawianym obrazie sfumato jest mocne i dobrze widoczne.

¹ Słownik terminologiczny sztuk pięknych, wyd. 5, WN PWN, Warszawa 2004, s. 378.

Historia tego dzieła to jedna wielka niewiadoma składająca się głównie z hipotez. Obraz Salvator Mundi został stworzony na przełomie XV i XVI wieku (dokładna data nie jest znana) w całości lub w części przez Leonarda da Vinci. Został prawdopodobnie namalowany na zamówienie króla Francji Ludwika XII. Obraz miał być darem króla dla żony Anny Bretońskiej, po jej śmierci został darowany przez króla zakonowi w Nantes, skąd królowa pochodziła. W innych źródłach czytamy, że to król Anglii Karol I miał w swej kolekcji obraz Chrystusa pędzla Leonarda da Vinci, inne źródła mówią, że królowa Anglii Henrietta Maria Burbon zachwyciła się obrazem i zamówiła kopię u czeskiego malarza Wenceslusa Hollara. Leonardo Da Vinci już za życia był sławny, stąd wszystkie jego dzieła były licznie kopiowane, dlatego wiemy m.in. o jego istnieniu i wyglądzie.

Obraz w zakonie w Nantes znajdował się aż do XIX wieku, kiedy to zakon uległ likwidacji. Został on sprzedany baronowi de Lareinty, który był w jego posiadaniu do 1902 roku. Następnie nabyła go hrabina de Béhague. Obraz przechodził z rąk do rąk; kolejnymi właścicielami byli siostrzeniec hrabiny i jego syn markiz Jean Louis de Ganay. Ostatecznie obraz trafił, na początku XX wieku, w ręce sir Francis Cooka,

Leonardo da Vinci, *Salvator Mundi*;
źródło: https://en.wikipedia.org/wiki/File:Leonardo_da_Vinci,_Salvator_Mundi,_c.1500,_oil_on_walnut,_45.4_%C3%97_65.6_cm.jpg

który nie zdawał sobie sprawy, kto jest jego autorem. Jego spadkobiercy, w 1958 roku, wystawili obraz na aukcji w domu aukcyjnym Sotheby's, gdzie został sprzedany za 45 funtów²! Obraz zniknął z pola widzenia na 50 lat.

² K.Z., „*Salvator Mundi*” Leonarda da Vinci najdroższym dziełem w historii, <https://rynekisztuka.pl/2017/11/16/salvator-mundi-leonardo-da-vinci-najdrozsze-dzieło-w-historii/> (dostęp: 20.03.2022).

Wydaje się nieprawdopodobne, że obraz sprzedany za 45 funtów kilka dekad wcześniej, dnia 15 listopada 2017 roku został sprzedany za 400 mln dolarów (z opłatami 450 mln. dolarów), a jego cena wywoławcza wynosiła 240 milionów dolarów. Ta niska kwota, z 1958 roku, wynikała z faktu, który dziś podnosi wielu znawców, że nie było pewności czy mamy do czynienia z oryginałem, czy kopią powstałą w późniejszym okresie. Obraz był wielokrotnie przemalowywany, wyglądał na

niskiej jakości, inaczej niż to, co widzimy dziś. Uważano, że oryginalne dzieło samego Leonarda zostało zniszczone lub zaginęło około 1603 roku. W 1978 roku historyczka sztuki Joanne Snow-Smith twierdziła, że kopia w kolekcji markiza J-L. de Ganay była zaginionym obrazem, a swoje twierdzenie oparła na podobieństwie Salvator Mundi do innego obrazu Leonarda Da Vinci, mianowicie Świętego Jana Chrzciciela³. Dalsza historia obrazu, który ponownie znika na dekady (dokładnie pięć), jest jeszcze dziwniejsza.

Obraz nagle pojawia się w 2005 roku na aukcji w Nowym Orleanie, gdzie został wystawiony jako kopia ze znacznie późniejszego okresu. Odkrył go marszand z Nowego Jorku Robert Simon, który specjalizował się w wyszukiwaniu atrakcyjnych ofert w lokalnych domach aukcyjnych. Kupił obraz za 10 tys. dolarów, jako kopię kopii. Obraz był w tym czasie mocno zamalowany, wyglądał jak tania kopia. Po zakupie nowi właściciele zauważyli, że pod licznymi warstwami farby są fragmenty, które są wyższej jakości niż pozostałe, wówczas podjęto decyzję o poddaniu obrazu kosztownej renowacji, której celem było zweryfikowanie dzieła. Trzeba zauważyć, że na tym etapie nie było pewności czy mamy do czynienia z oryginałem, czy kopią, a nawet kopią kopii. Obraz przekazano pod fachową dłoń znanej i cenionej konserwatorki malarstwa – Dianne Dwyer Modestini⁴.

Renowacja zakończyła się uznaniem przez marszandów, że mamy do czynienia z oryginałem, a oparto to twierdzenie przede

wszystkim na poprawkach, które odkryto przy pomocy zdjęć wykonanych w podczerwieni, tzw. pentimento⁵. Można było zaobserwować, że autor – w trakcie malowania – zmienił koncepcję. Fakt ten utwierdził część znawców, że nie mamy do czynienia z kopią, ponieważ kopista operałby swoje dzieło na obrazie, który widział. Szczególną uwagę zwrócono na kciuk prawej dłoni, który pod spodem jest ułożony w innej pozycji, bardziej pionowo. Pozwala to uznać, że Leonardo zmienił zdanie w trakcie malowania, tworząc inną kompozycję. Odkrycie, że Jezus miał dwa kciuki w prawej dłoni, było decydujące.

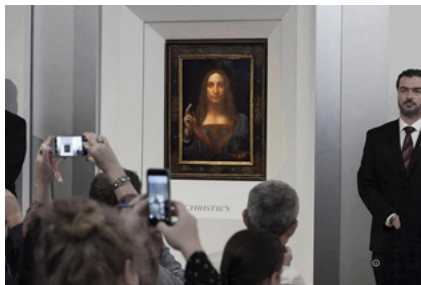
Przeciwnicy uznania dzieła za oryginalne zwracali uwagę, że kryształowa kula, szklany glob, który trzyma Jezus w lewej dłoni, nie zniekształca szat. Podnoszą, że Leonardo był nie tylko wybitnym malarzem, ale także naukowcem, co pozwala uznać, że znał zasady rządzące optyką. Inni przekonywali, że autor zrobił to świadomie, żeby obraz lepiej się prezentował, jeszcze kolejni uznali, że być może kula w środku była pusta, żeby nie zniekształcać szat.

Nowi właściciele, po przeprowadzonej renowacji, czynili starania, aby obraz został powszechnie uznany za oryginalny. W tym celu podjęli próby wystawienia go w renomowanych galeriach i muzeach. Nie było to łatwe, ponieważ wielu znawców kwestionowało autentyczność, nadto krytykowano sposób renowacji. Europejscy specjaliści zarzucali swoim amerykańskiemu odpowiednikowi, że renowacja w USA zbyt ingeruje w dzieło, daje wrażenie, że obraz jest na nowo namalowany. Pomimo licznych kontrowersji, obraz został wystawiony w National Gallery w Londynie, po wcześniejszym uwierzytelnieniu

³ Pietro C. Marani, *Leonardo Da Vinci. Complete Paintings*, Harry N. Abrams, Nowy Jork 2003.

⁴ Monika, „Zbawiciel świata” – tajemnicze dzieło Leonarda da Vinci, <https://www.gallerystore.pl/blog/2021/05/21/zbawiciel-swiatea-tajemnicze-dzieło-leonarda-da-vinci/> (dostęp: 20.03.2022).

⁵ *Słownik terminologiczny...*, op. cit., s. 307.

Kadr z filmu *Savior for Sale*, DVD, Greenwich Entertainment 2021

przez tę galerię. Był to przełom. Dziełem zainteresował się rosyjski oligarcha Dmitrijow Rybołowłow, którego pośrednikiem był Szwajcar Yves Bouvier, jak się później okazało, oszukiwał swoich klientów, w tym Rosjanina, w ten sposób, że bez ich wiedzy pobierał znacznie wyższą prowizję. Bouvier kupił obraz dla Rybołowłowa za kwotę 75 mln dolarów, jednak od niego pobrał kwotę 127,5 mln dolarów. Nie był to przypadek odosobniony, skala oszustwa sięgała setki milionów dolarów.

Urażony oligarcha postanowił pozbyć się obrazu, który został wystawiony na aukcji w Christie's w Nowym Jorku 15 listopada 2017 roku. Tego właśnie dnia padł rekord. Wraz z opłatami za Salvator Mundi zapłacono ponad 450 mln dolarów. Przez pewien czas informacja o nabywcy nie była jawna, podejrzewano Jeffa Bezosa, wzrok kierowano także w kierunku Chin, jednak po przeprowadzeniu śledztwa dziennikarskiego okazało się, że obraz zakupił rząd Arabii Saudyjskiej. Zastanawiano się, w jakim celu go kupili. Okazało się, że Rijad obawiając się kresu dominacji ropy naftowej, chce w większym stopniu postawić na rozwój turystyki, dlatego planuje stworzyć m.in. kilka muzeów z najlepszym światowym malarstwem. Salvator Mundi jest wspólnym fundamentem pod ten projekt.

Wraz z ogromną ceną, za jaką sprzedano dzieło, powrócił temat jego autentyczności. Matthew Landrus, oxfordzki profesor sztuki, stwierdził, że Zbawiciel świata został namalowany w pracowni Leonarda, najpewniej przez jego asystenta, Bernardino Luiniego. Zdaniem historyka, wkład Leonarda w namalowanie obrazu wynosił pomiędzy 5 a 20 proc. Nie była to opinia odosobniona. Takie stanowisko powodowało, że praca byłaby warta nie więcej niż milion funtów⁶.

W lipcu 2018 roku obraz przyjechał do Paryża; był to pierwszy raz po aukcji, kiedy została ujawniona jego lokalizacja publicznie. Saudyjczycy zażądali, aby podczas wystawy obraz Salvator Mundi był umieszczony obok Mona Lisy. Luwr – po przeprowadzeniu swoich ekspertyz – nie chciał tego uczynić, chciał wystawić obraz, ale na własnych warunkach. Negocjacje przedłużyły się, podobno Saudyjczycy kusili Francuzów na różne sposoby. Pod koniec września 2019 roku prezydent Emmanuel Macron podjął decyzję, że dyspozycję w tym temacie pozostawia Ministerstwu Kultury. W kwietniu 2021 roku do mediów przedostała się informacja, z której wynika, że została sporządzona kolejna ekspertyza. W dokumencie wystawionym przez Luwr już po otwarciu wystawy, na której dzieło się nie znalazło, stwierdzono, że obraz został w całości namalowany przez Leonarda da Vinci. Nowa ekspertyza stanowi wyłączną własność zamawiającego i nie jest publicznie dostępna. Równocześnie Arabia Saudyjska rozpoczęła finansowanie Luwru⁷. ●

⁶ „Zbawiciel świata”, najdroższy obraz świata, to nie dzieło Leonarda da Vinci?, <https://kultura.onet.pl/wiadomosci/zbawiciel-swiata-najdrozszy-obraz-swiata-to-nie-dzielo-leonarda-da-vinci/mxpw7ek> (dostęp: 20.03.2022).

⁷ *The Savior for Sale* [Zbawiciel na sprzedaż], reż. Antoine Vitkine, Zadig Productions 2021.

Język prawny/ język prawniczy

O zrozumieniu prawa słów kilka...

r. pr. **Sławomir Szczerba** (LL.B., LL.M., Master Sc-Po Paris)

Panuje powszechna opinia, że prawo jest skomplikowane i niesprawiedliwe. O ile z pierwszym stwierdzeniem nie sposób się nie zgodzić, m.in. w związku z inflacją norm prawnych, ich częstą zmianą, a także brakiem wewnętrznej spójności, o tyle uważam, że określanie prawa jako niesprawiedliwego jest zgoła niesłuszne. Znajdą się oczywiście przepisy, które są lub mogą być uważane za niesprawiedliwe. Stawiam jednak tezę, że ów niesprawiedliwość prawa wynika w głównej mierze z jego niewłaściwego stosowania oraz zrozumienia przez społeczeństwo. I o tym braku zrozumienia chciałbym napisać słów kilka...

Prawnicy nie potrafią mówić prostym i zrozumiałym językiem. Być może wynika to częściowo z jednego ze skrzywień poznawczych, jakim jest tzw. kłątwa wiedzy. Zjawisko to polega na tym, że osoba będąca specjalistą w danej dziedzinie nie jest w stanie oderwać się mentalnie od wiedzy, którą posiada. Tłumacząc zatem dane zagadnienie, posługuje się żargonem (np. prawniczym, lekarskim), a także skrótami myślowymi, przyjmując automatycznie, że rozmówca posiada niezbędną wiedzę i doświadczenie pozwalające zrozumieć przekazywany komunikat. Kłątwa

wiedzy określana jest jak wyparcie stanu, w którym nie posiadaliśmy obecnej wiedzy i doświadczenia.

I tak klienci nie rozumieją prawników, prawnicy informatyków, a informatycy lekarzy (przykłady dobrane losowo). Często pacjent nie rozumie zatem diagnozy, co znacznie utrudnia proces leczenia. Podobnie brak zrozumienia stanu prawnego i treści pism prawnych, w tym pism sądowych, wyroków czy opinii prawnych może przełożyć się na niepomyślny wynik sprawy i prowadzić do twierdzeń o „niesprawiedliwym” prawie. Bez zrozumienia istoty sprawy, strony nie wiedzą jakie informacje i dowody muszą dostarczyć prawnikowi, aby ten mógł skutecznie prowadzić sprawę, a w ostatecznym rozrachunku nie wiedzą, dlaczego przegrały, mimo że *sprawa była pewna*.

Pojawia się retoryczne pytanie, czy tak musi być? Jakis czas temu do Kodeksu postępowania cywilnego wprowadzono przepis, zgodnie z którym Ministerstwo Sprawiedliwości miało obowiązek opracowania wzorów pouczeń kierowanych do stron. Chodziło o ujednocnienie pouczeń dla stron, celem ułatwienia prowadzenia postępowania sądowego. Tarcza antykrzysowa 4.0 uchyliła jednak ten

przepis, wskazując, że pouczeń jest zbyt wiele i nie da się przedstawić takich uniwersalnych wzorów... Albert Einstein powiedział kiedyś, że *Jeżeli nie potrafisz czegoś wytłumaczyć w prosty sposób, to sam tego do końca nie rozumiesz*. Być może coś w tym jest...

W polskiej praktyce sądowej ukształtowało się przekonanie, że pouczenie powinno być cytatem przepisów prawnych. I tak Sąd, doręczając nakaz zapłaty/wyrok stronie niereprezentowanej przez pełnomocnika prawnego, dołączając coraz obszerniejszy wyciąg z Kodeksu postępowania cywilnego. Doświadczenie wskazuje jednak, że takie pouczenie nie spełnia swojej roli – jest nieczytelne i zbyt skomplikowane dla osoby, która z prawem nie obcuje na co dzień.

A przecież pouczenie może być krótkie i syntetyczne. Poniżej pouczenie z postanowienia Sądu Rejonowego Westerstede w Niemczech (niem. *Amtsgericht Westerstede*) sporządzone według prostej zasady *co, gdzie i kiedy*. I tak strona postępowania dowiaduje się o zaskarżalności orzeczenia, terminie i sposobie wniesienia środka zaskarżenia, w tym wymogach pisma procesowego oraz tzw. prekluzji twierdzeń, wniosków dowodowych i zarzutów. Da się? Da się!

Pouczenie nie opisuje wszystkich uprawnień i obowiązków strony, przebiegu postępowania, jest jednak czytelne i pozwala podjąć stronie decyzję co do wniesienia środka zaskarżenia, a także wnieść taki środek w przepisanej formie i terminie.

RECHTSBEHELFSBELEHRUNG

Diese Entscheidung kann mit dem Einspruch angefochten werden. Er ist innerhalb von zwei Wochen einzulegen bei dem Amtsgericht [REDACTED].

Die Frist beginnt mit der Zustellung der Entscheidung.

Der Einspruch wird durch Einreichung einer Einspruchsschrift oder zur Niederschrift der Geschäftsstelle des genannten Gerichts eingelegt. Er kann auch zur Niederschrift der Geschäftsstelle eines jeden Amtsgerichts erklärt werden, wobei es für die Einhaltung der Frist auf den Eingang bei dem genannten Gericht ankommt. Die Einspruchsschrift muss die Bezeichnung des Urteils, gegen das der Einspruch gerichtet wird, sowie die Erklärung, dass gegen dieses Urteil Einspruch eingelegt wird, enthalten. Soll das Versäumnisurteil nur zum Teil angefochten werden, so ist der Umfang der Anfechtung zu bezeichnen.

Ferner sind innerhalb der Frist von zwei Wochen sämtliche Angriffs- und Verteidigungsmittel einschließlich Beweisschriften sowie Rügen, die die Zulässigkeit der Klage betreffen, vorzutragen.

Wird die Frist zur Einspruchsbegründung nicht eingehalten, können Sie allein deswegen den Prozess verlieren. Es empfiehlt sich daher, die Begründung in die Einspruchsschrift mit aufzunehmen. Werden Angriffs- und Verteidigungsmittel erst nach Ablauf der Frist vorgebracht, so lässt sie das Gericht nur zu, wenn nach seiner Überzeugung ihre Zulassung die Erledigung des Rechtsstreits nicht verzögern würde oder die Verspätung genügend entschuldigt wird. Verspätete Rügen lässt das Gericht nur zu, wenn die Verspätung genügend entschuldigt wird.

Ponizej inny komunikat, tym razem z wyroku zaocznego niemieckiego Sądu Okręgowego (niem. *Landgericht*), w sprawie, w której ze względu na wartość przedmiotu sporu obowiązuje przymus adwokacki.

Pouczenie jest obszerniejsze, sporządzone jest jednak prostym językiem, w sposób syntetyczny i tym samym czytelny dla

również komunikaty niemieckich sądów mogłyby być lepsze).

Trzeba uczciwie przyznać, że inna jest rzeczywistość prawna – polskie ustawodawstwo nie jest identyczne z niemieckim i polska procedura cywilna może zawierać więcej rygorów niż niemiecka, która w wielu aspektach – w zestawieniu

RECHTSBEHELFSBELEHRUNG

Gegen das Versäumnisurteil ist der Einspruch statthaft. Dieser muss **innerhalb einer Notfrist von einem Monat** bei dem Landgericht Wuppertal, Eiland 1, 42103 Wuppertal, eingehen. Die Frist beginnt mit der Zustellung dieses Urteils. Diese Frist kann nicht verlängert werden.

Der Einspruch kann nur von einem/r in Deutschland zugelassenen Rechtsanwalt oder Rechtsanwältin oder einem/r in Deutschland dienstleistenden Rechtsanwalt/in im Einvernehmen mit einem/r in Deutschland niedergelassenen Rechtsanwalt/Rechtsanwältin eingelegt werden.“

Der Einspruch muss die Bezeichnung des angefochtenen Urteils, sowie die Erklärung enthalten, dass Einspruch eingelegt wird. Er ist zu unterzeichnen und zu begründen, insbesondere sind Angriffs- und Verteidigungsmittel vorzutragen. Nur die Frist zur Begründung des Einspruchs kann auf Antrag verlängert werden, wenn dadurch der Rechtsstreit nicht verzögert wird oder wichtige Gründe für die Verlängerung vorgetragen werden. Dieser Antrag muss ebenfalls innerhalb der Einspruchsfrist bei Gericht eingehen. Wenn der Einspruch nicht oder nicht rechtzeitig begründet wird, kann allein deshalb der Prozess verloren werden.

przeciętnego odbiorcy. Co istotne, pouczenie nie zawiera odniesień do przepisów, przekazuje jednak treść tych najważniejszych, które mają zastosowanie na danym etapie postępowania sądowego.

Nawet bez tłumaczenia na język polski ww. pouczenia jawią się jako czytelne i syntetyczne, a zatem przydatne dla stron postępowania.

W kontraście do przytoczonych przykładów pouczenia polskich sądów zamieszczane pod nakazami zapłaty w postępowaniu upominawczym, mają 2 strony tekstu pisanego mniejszą czcionką niż sam wyrok, w dodatku bez interlinii i odstępów między akapitami (w tym aspekcie

z naszą – wydaje się znacznie odformalizowana (nie odważę się na kategoryczne stwierdzenie, niemniej wydaje się, że tak jest). Nie zmienia to jednak faktu, że pouczenie może być sformułowane w sposób mniej lub bardziej czytelny.

Z krótkiej kwerendy wyroków, zapadłych w ostatnich kilku miesiącach, z mojej praktyki prawniczej wynika, że polskie sądy w różny sposób formułują pouczenia dla stron. Niektóre sporządzają je w sposób bardziej przystępny i syntetyczny. W dalszym jednak ciągu pouczenia są zbyt obszerne i zawierają informacje, które – na etapie składania środka zaskarżenia – mogą być wprawdzie przydatne, jednak niekoniecznie są niezbędne. Po co

bowiem wskazywać w treści pouczenia, że w trakcie postępowania strona może zawrzeć ugodę, tudzież że sąd może wyznaczyć posiedzenie przygotowawcze oraz zobowiązać stronę do składania pism przygotowawczych? Informacje te są oczywiście przydatne, jednak nie bardziej niż o pozostałych przepisach Kodeksu postępowania. Sąd może przecież, i bez pouczenia, wystosować do strony pismo przygotowawcze, nie musi zatem informować o tym zawczasu...

Kilka lat temu izby skarbowe w Poznaniu i Zielonej Górze podjęły próby sporządzania wezwań do uiszczenia podatku w sposób prosty, przejrzysty i tym samym zrozumiały dla tzw. przeciętnego obywatela. W dodatku wezwania wysyłano zwykłą pocztą, a nie listem poleconym, jak to czyniono dotychczas. Okazało się, że ściągalskość zaległych podatków była znacznie wyższa niż w przypadku tradycyjnych wezwań do zapłaty.

Znaczenie jakości komunikacji dla wypełniania ustawowych zadań w administracji publicznej zostało dostrzeżone przez państwo polskie już wiele lat temu. W broszurze „Komunikacja pisemna. Rekomendacje” z 2017 r.¹, sporządzonej po raz pierwszy w 2015 r. w ramach inicjatywy „Obywatel”, zamieszczono reguły przyjaznej komunikacji. Nie jest zatem tak, że państwo nie dostrzega kwestii jakości komunikatu adresowanego do obywateli. Mam jednak wrażenie, że od tego czasu niewiele zrobiono w kierunku uproszczenia języka, którym państwo, w tym wymiar sprawiedliwości, kontaktują się z obywatelami.

¹ *Komunikacja pisemna. Rekomendacje*, wyd. 2 rozszerzone, Kancelaria Prezesa Rady Ministrów, Warszawa 2017, <https://www.gov.pl/attachment/46035b5d-eda4-4c68-a177-fbe1e6648c11> (dostęp: 20.03.2022).

Na czym zatem polega trudność prostej komunikacji w wymiarze sprawiedliwości? Powracając do cytowanej wyżej myśli Alberta Einsteina, można by postawić tezę, że wymiar sprawiedliwości nie rozumie przepisów, które stosuje... Teza ta byłaby oczywiście bezzasadna, przyczyną nie jest przecież niezrozumiałość przepisów wśród praktyków prawa. Uważam, że główną przeszkodą nienależytej komunikacji jest brak świeżego spojrzenia na komunikację na linii wymiar sprawiedliwości – obywatel oraz wspomniana wyżej klątwa wiedzy. Od lat pouczenia sporządzane są w ten sam sposób, głównie jako wyciąg przepisów, przy czym, skoro przepisów przybywa, to i objętość pouczeń staje się większa, a czytelność komunikatów mniejsza; wyroki wygłaszane są często poprzez suche odczytanie sentencji i wygłoszenie krótkiego uzasadnienia, zaś zobowiązania sądu pisane są żargonem prawniczym. Do tego dochodzi nieumiejętność komunikowania orzeczeń sądowych zarówno wobec stron, jak i na zewnątrz – względem opinii publicznej. Tak jak w piłce nożnej za podanie odpowiada podający, tak w komunikacji za przekazanie komunikatu odpowiada nadawca, nie zaś adresat. Jeśli zatem „prawniczy” komunikat nie został należycie zrozumiany przez drugą stronę, to znaczy, że został najprawdopodobniej źle przygotowany.

I na koniec krótkie spostrzeżenie – pamiętajmy, że jako uczestnicy wymiaru sprawiedliwości jesteśmy współodpowiedzialni za stosowanie prawa i kształtowanie języka prawniczego. I choć nie zawsze mamy wpływ na treść informacji prawnej, którą przekazujemy, to zawsze mamy wpływ na sposób, w jaki to zrobimy. Starajmy się zatem mówić i pisać o rzeczach skomplikowanych prostym językiem oraz jasno formułować wnioski. Przecież tego samego oczekujemy od innych. ●

Na okładce

U góry: Porady prawne pro bono dla obywateli Ukrainy; fot. OIRP we Wrocławiu oraz flaga Ukrainy; fot. bodkins18 – Pixabay.com

U dołu: Grafika „Doskonalenie zawodowe online”; aut. Aleksandra Snitsaruk

Kolegium Redakcyjne

r. pr. Anna Zalesińska – Redaktor Naczelny

r. pr. Krystian Mularczyk – Zastępca Redaktora Naczelnego

Członkowie

r. pr. Sylwia Filińska

r. pr. Bartosz Frydel

r. pr. Radosław Gąsior

Beata Kozieł

r. pr. Marta Kruk

Małgorzata Nierzewska

r. pr. Michał Pyrz

r. pr. Maciej Różewicz

r. pr. Dorota Seweryn-Stawarz

r. pr. Krystyna Stoga

r. pr. Milena Szostak-Kałuska

ISSN 2391-9159

Okręgowa Izba Radców Prawnych we Wrocławiu

ul. Włodkowica 8, 50-072 Wrocław

Telefony:

tel./fax (71) 793-70-94

tel./fax (71) 793-70-95

tel./fax (71) 793-70-96

e-mail: redakcja@oirp.wroclaw.pl

strona internetowa: <https://oirp.wroclaw.pl>